

T.C.

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS

**YENİ ÇOCUK SAHİBİ OLMUŞ EBEVEYNLERİN ANNE BABA
ROLÜNE HAZIR OLMA DURUMU İLE SOSYODEMOGRAFİK
ÖZELLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

ŞEYMA PINAR

HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. AYSEL KÖKCÜ DOĞAN

İSTANBUL-2017

TEZ ONAY FORMU

Kurum : İstanbul Medipol Üniversitesi
Programın Seviyesi : Yüksek Lisans (X) Doktora ()
Anabilim Dalı : Hemşirelik
Tez Sahibi : Şeyma PINAR
Tez Başlığı : Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne
Hazır Olma Durumu ile Sosyodemografik Özelliklerinin
Karşılaştırılması
Sınav Yeri : İstanbul Medipol Üniversitesi Kavacık Yerleşkesi
Sınav Tarihi : 16.08.2017

Tez tarafımızdan okunmuş, kapsam ve nitelik yönünden Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman

Kurumu

İmza

Yrd. Doç. Dr. Aysel KÖKCÜ DOĞAN İstanbul Medipol Üniversitesi

Sınav Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Sema KUĞUOĞLU

Acıbadem Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Özlem AVCI

İstanbul Medipol Üniversitesi

Yukarıdaki jüri kararıyla kabul edilen bu Yüksek Lisans tezi, Enstitü Yönetim Kurulu'nun .06./09./2017 tarih ve .2017....../25... - .09... sayılı kararı ile şekil yönünden Tez Yazım Kılavuzuna uygun olduğu onaylanmıştır.

Prof. Dr. Nesrin EMEKLİ

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içerisinde elde ettiğimi, bu tez çalışması ile elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tez çalışması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarımı ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

Şeyma PINAR

TEŞEKKÜR

Çalışmamızın gerçekleőmesinde, baőından sonuna kadar her tŒrlŒ destek ve yardımlarını esirgemeyen danıőmanım Yrd. Doç. Dr. Aysel KÖKCŒ DOĞAN'a,

Çalıőmamın verilerini SPSS programına girme aőamasından itibaren istatistiksel anlamda profesyonelliği ile araőtırmama yŒn veren Sayın Fatih SONTAY'a,

Çalıőmamı gerçekleőtirdiĐim verilerimi topladığım Medipol MEGA Hastaneler Kompleksi MŒdŒrlŒĐŒ'ne,

Medipol MEGA Hastaneler Kompleksi'nde doğum yapan ve yeni ocuk sahibi olan ve çalıőmama katılmayı kabul eden anket formlarımı bŒtŒn itenlikleriyle cevaplayan sevgili anne ve babalara,

Yoğun iş tempom ile birlikte sŒrdŒrdŒĐŒm çalıőmamda bana desteklerinden dolayı başta sorumlum Hacer PARMAKSIZ olmak Œzere, Medipol MEGA Hastaneler Kompleksi bebek bakım odası ekibindeki çalışma arkadaőlarıma,

Çalışmam boyunca maddi manevi desteklerini benden esirgemeyip beni destekleyen babam Ahmet PINAR ve annem Sehel PINAR'a, evimizin bŒyŒĐŒ olup beni yetiştirmekte emeklerinin sonsuz olduğunu hep dile getirdiğim, dualarını hep ŒstŒmde hissettiğim babaannem Nigar PINAR'a, çalışma sŒrecimde bana yardımcı olan neőeleriyle bana moral katan, kız kardeőlerim Œznur PINAR ile Zeynep PINAR'a ve kuzenim Sema BAŞ'a,

TEŞEKKÜR EDERİM.

İÇİNDEKİLER

SAYFA NO.

TEZONAYI.....	i
BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
KISALTMALAR VESİMGELER LİSTESİ.....	iv
TABLolar LİSTESİ.....	v
1- ÖZET.....	1
2- ABSTRACT.....	2
3-GİRİŞ VE AMAÇ.....	3
4-GENEL BİLGİLER.....	6
4. 1. Ebeveynlik.....	6
4. 2. Ebeveyn (Anne-Baba) Rol ve Sorumlulukları.....	8
4. 3. Tarihten Günümüze Ebeveyn Roller ve Etkileyen Faktörler.....	11
4. 4. Hazırbulunmuşluk ve Ebeveynlik.....	16
5-METOD VE MATERYAL.....	21
5. 1. Araştırmanın Şekli.....	21
5. 2. Araştırma Kapsamında Yanıtlanması Beklenen Sorular.....	21
5. 3. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman.....	21
5. 4. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	22
5. 5. Verilerin Toplanması.....	23
5. 6. Veri Toplama Araçları.....	23
5. 7. Kapsam Geçerliliği ve Pilot Çalışma.....	23

5. 8. Güvenirlilik Çalışması.....	24
5. 9. Verilerin Değerlendirilmesi.....	26
5. 10. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	27
5. 11. Çalışmada Kullanılan Mevcut Olanaklar.....	27
6-BULGULAR.....	28
6. 1. Sosyodemografik Özellikler	28
6. 2. Ebeveynlik Özellikleri.....	31
6. 3. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumu.....	35
6. 4. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumları İle Sosyo-Demografik Özelliklerinin Karşılaştırılması.....	36
6. 5. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumları ile Ebeveynlik Özelliklerinin Karşılaştırılması.....	48
6. 5. 1. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile İlk Kez Ebeveyn Olma Yaşının Karşılaştırılması.....	49
6. 5. 2. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Ebeveynlik Rolü Hakkında Bilgi Alma Durumunun Karşılaştırılması.....	50
6. 5. 3. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumları ile ‘Ebeveyn Olmanın Sizin İçin Anlamı Nedir’ Sorusunun Karşılaştırılması.....	51
6. 5. 4. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumları ile Ebeveynlerin Çocukları ile Birlikte Yapabileceklerini Düşündükleri Faaliyetlerin Karşılaştırılması.....	56
6. 5. 5. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumları ile Aile İçi İlişkinin/Etkileşimin Karşılaştırılması.....	65

6. 5. 6. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumları ile Ebeveyn Tutumlarının Karşılaştırılması.....	67
6. 5. 7. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumları ile Eşlerinin Destek İhtiyaçlarının Karşılaştırılması.....	72
7-TARTIŞMA.....	77
8-SONUÇ.....	91
9-KAYNAKLAR.....	96
10-EKLER.....	105
11-ETİK KURUL ONAYI.....	110
12-ÖZGEÇMİŞ.....	113

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

TÜİK	:Türkiye İstatistik Kurumu
TDK	: Türk Dil Kurumu
TNSA	: Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırmaları
ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

TABLolar LİSTESİ

SAYFA NO

Tablo 5.4.1: Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesine Yönelik Formül.....	22
Tablo 5.8.1: Anne Baba Rolüne Hazırbulunuşluk Ölçeği Faktör Yapısı.....	25
Tablo 5.9.1: Anne Baba Rolüne Hazırbulunuşluk Puanları Kolmogorov-Smirnov Normal Dağılım Testi.....	26
Tablo 6.1.1: Ebeveynlerin Sosyo-Demografik Özelliklerinin Dağılımı.....	29
Tablo 6.2.1: Ebeveynlik Özelliklerinin Dağılımı.....	31
Tablo 6.3.1: Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumu Puan Ortalamaları.....	35
Tablo 6.4.1: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Cinsiyet Değişkeninin Karşılaştırılması.....	36
Tablo 6.4.2: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Yaş Değişkeninin Karşılaştırılması.....	37
Tablo 6.4.3: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Ebeveynlerin Eğitim Düzeyinin Karşılaştırılması.....	38
Tablo 6.4.4: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Ebeveynlerin Çalışma Durumlarının Karşılaştırılması.....	41
Tablo 6.4.5: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Ebeveynlerin Aile Tiplerinin Karşılaştırılması.....	42
Tablo 6.4.6: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Ebeveynlerin Ekonomik Durumlarının Karşılaştırılması.....	43
Tablo 6.4.7: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Ebeveynlerin Evlilik Sürelerinin Karşılaştırılması.....	44
Tablo 6.4.8: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocuk Sayısının Karşılaştırılması.....	46

Tablo 6.5.1.1: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile İlk Kez Ebeveyn Olma Yaşının Karşılaştırılması.....	49
Tablo 6.5.2.1: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Ebeveynlik Rolü Hakkında Bilgi Alma Durumunun Karşılaştırılması.....	50
Tablo 6.5.3.1: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları İle Çocuğun Sosyokültürel İhtiyaçlarının Karşılanması Değişkeninin Karşılaştırılması...	51
Tablo 6.5.3.2: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocuğun Ekonomik İhtiyaçlarının Karşılanması Değişkeninin Karşılaştırılması...	52
Tablo 6.5.3.3: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocuğun Fiziksel İhtiyaçlarının Karşılanması Değişkeninin Karşılaştırılması...	53
Tablo 6.5.3.4: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocuğun Duyusal İhtiyaçlarının Karşılanması Değişkeninin Karşılaştırılması...	55
Tablo 6.5.4.1: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocuğun Uyumasına Yardımcı Olma Değişkeninin Karşılaştırılması.....	56
Tablo 6.5.4.2: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocuğa Yemek Yedirme Değişkeninin Karşılaştırılması.....	57
Tablo 6.5.4.3: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocuğa Birşeyler Öğretme Değişkeninin Karşılaştırılması.....	58
Tablo 6.5.4.4: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocukla Oyun Oynama Değişkeninin Karşılaştırılması.....	59
Tablo 6.5.4.5: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocuğun Okul Ödevlerine Yardım Etme Değişkeninin Karşılaştırılması.....	60
Tablo 6.5.4.6: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocuğu Gezdirmeye Değişkeninin Karşılaştırılması.....	61
Tablo 6.5.4.7: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocuğun Bezini Değiştirme Değişkeninin Karşılaştırılması.....	62
Tablo 6.5.4.8: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocuğa Banyo Yaptırma Değişkeninin Karşılaştırılması.....	63

Tablo 6.5.4.9: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocukla Arkadaş Olma Değişkeninin Karşılaştırılması.....	64
Tablo 6.5.5.1: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Aile İçindeki İlişkinin/Etkileşimin Karşılaştırılması.....	65
Tablo 6.5.6.1: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Mükemmeliyetçi Anne Baba Tutumunun Karşılaştırılması	67
Tablo 6.5.6.2: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Kabul Edici, Güven Verici ve Demokratik Aile Tutumunun Karşılaştırılması.....	68
Tablo 6.5.6.3: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Aşırı Hoşgörülü Aile Tutumunun Karşılaştırılması.....	69
Tablo 6.5.6.4: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Aşırı Koruyucu Aile Tutumunun Karşılaştırılması.....	70
Tablo 6.5.6.5: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Aşırı Otoriter ve Reddedici Aile Tutumunun Karşılaştırılması.....	71
Tablo 6.5.7.1: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Takdir Desteğinin Karşılaştırılması.....	72
Tablo 6.5.7.2: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Maddi Destek İhtiyacının Karşılaştırılması.....	73
Tablo 6.5.7.3: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Duygusal Destek İhtiyacının Karşılaştırılması.....	74
Tablo 6.5.7.4: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Bilgi Alma Desteği İhtiyacının Karşılaştırılması.....	75
Tablo 6.5.7.5: Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Beraberlik Desteğinin Karşılaştırılması.....	76

1- ÖZET

YENİ ÇOCUK SAHİBİ OLMUŞ EBEVEYNLERİN ANNE BABA ROLÜNE HAZIR OLMA DURUMU İLE SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Bu çalışma, yeni çocuk sahibi olmuş ebeveynlerin, anne baba rolüne hazır olma durumu ile sosyodemografik özelliklerinin karşılaştırılması amacıyla kesitsel, tanımlayıcı olarak planlandı. Araştırma Medipol MEGA Üniversite Hastanesi'nde doğum yapan ve yeni bir çocuk sahibi olmuş 300 ebeveyn ile gerçekleştirildi. Araştırma verileri araştırmacı tarafından geliştirilen 28 soruluk 'Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumu' ve 16 soruluk 'Tanıtıcı Bilgiler' anket formları kullanılarak toplandı (Cronbach Alpha=0,80). Ebeveynlerin eğitim düzeylerinin, ekonomik durumlarının ve evlilik sürelerinin arttıkça ebeveynliğe hazırbulunuşluklarının da arttığı; ilk kez çocuk sahibi olan, aile içindeki iletişimlerini çok iyi olarak tanımlayan, anne baba olmadan önce ebeveynlik hakkında bilgi sahibi olanların kendilerini ebeveynliğe daha hazır hissettikleri; çocuklarının duygusal ve fiziksel yönden ihtiyaçlarını karşıladıklarını düşünen ebeveynlerin hazırbulunuşluklarının olumlu yönde etkilendiği ve ebeveynlik sürecinde eşlerinin en çok beraberlik desteği ve duygusal desteğe ihtiyaç duyduğunu düşündükleri saptandı. Bu sonuçlar; çocuğun hayatında önemli bir faktör olan ebeveynlerin anne baba olmadan önce ebeveynlik ve çocuk bakımı konularında bilgi ve becerilerinin arttırılmasına yönelik sağlık-eğitim kurumlarında aile eğitim programlarının ve danışmanlık hizmetlerinin verilmesi, çocuk sağlığının korunması, geliştirilmesi ve daha sağlıklı nesiller yetiştirilmesi açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn, Rol, Hazırbulunuşluk

2-ABSTRACT

COMPARING READINESS FOR PARENTHOOD ROLE OF PARENTS HAD GOT CHILD NEWER WITH THEIR SOCIODEMOGRAPIC FEATURES

This study was conducted to compare readiness for parenthood role of parents who had got a child newer with their sociodemographic features, as cross-sectional and descriptive. The study was conducted with 300 parents who gave birth at Medipol MEGA University Hospital and had got a child newer. Data was collected with 'Readiness for Parenthood Role of Parents who had a Child Newer' form that included in 28 questions and an 'Informative Form' 16 questions questionnaire form (Cronbach Alpha=0,80). It is found that readiness of parents increased with increased education level, economical level and marital duration. Also, parents who had a child for the first time, defined their familial communications as good, had got information about parenthood before being a parent felt ready for parenthood themselves; readiness of parents who thought they met emotional and physical needs of their children affected as positively and partners thought that each partner need togetherness and emotional support during parenthood. These results are important for giving family education programs and consultation services for parents because of increasing of knowledge and practices about child care and parenthood before being a parent, and also to protect and prevent of child health and growing more healthy generations.

Key words: Parent, Role, Readiness

3-GİRİŞ VE AMAÇ

Aile kendi içerisinde birçok dinamikleri ve işlevleri olan bir kurumdur. Aile dinamikleri içerisinde en önemli unsur ise ebeveynlerin çocukları ile olan ilişkilerini doğru yönetebilmeleri ve çocuklarına doğru anne-baba rolleri ile yaklaşarak, çocuklarını yetiştirirken özgüven ve güven duygusu vererek yetişmelerini sağlayabilmektir (1, 2, 3). Anne baba ve diğer aile üyelerinin çocukla olan etkileşimi çocuğun aile içinde ki yerini belirler ve çocuk bu etkileşimlerle ilk sosyal deneyimlerini tecrübe eder (4).

Yeni bir çocuk beraberinde yeni endişeleri, yeni zorlukları ve yeni stresleri getirdiği gibi yeni duygular yeni anlayışlar ve yeni sevinçlerde getirebilir. Meydana gelen bu değişiklikler hem harika, hem de zorlayıcı olabilir (5).

Gelişimsel süreç içerisinde ailenin bireyler için çok etkili bir unsur olduğu yıllardan bu yana kabul edilen gerçeklerden biridir. Bireyler yaşam boyunca edindikleri sosyal deneyimlerin ilklerini aile sisteminin içerisinde başlatır ve aile üyeleri ile etkileşimleri sonucunda tecrübe edinirler. Postpartum dönem anne ve aile için önemli bir dönüm noktasıdır. Doğumdan sonraki ilk aylardaki çocuk bakımı onun güvenli bir bağlanma oluşturabilmesi için önem teşkil eder (1).

Çocuğun aile yapısı, sosyo-ekonomik kültürel düzeyi ve genişliği çocuğun ilk sosyal deneyimlerini ve gelişimini etkileyecektir (6). Çocuğa karşı sergilenen tutumlar aile yapısı ile birlikte çocuğun kişilik gelişiminde önemli bir yer tutar (7). Ailelerin çocuklarına karşı davranışları onların kişiliklerinde, benlik algılarında ve çevresindeki insanlarla ilişkilerinde etkili olmakla birlikte, çocuklar ailelerinden gördükleri bu davranışları başkalarına yansıtacakları için sağlıklı bireyler yetiştirmekte ebeveynlere büyük sorumluluk düşmektedir. Farklı ebeveyn davranışları sonucunda yeni bireylerin yetiştirilmesinde anne ve babanın olumlu ve olumsuz etkileri yadsınamaz (8).

Böylesine önemli olan ebeveyn davranışlarının hangi özelliklere sahip olduğunun bilinmesi, çocuklar için hangi ebeveyn tutumunu sergilemenin onların gelişimini daha olumlu etkileyeceğini belirlemede bize yol gösterecektir (9).

Bütün faktörler göz önünde bulundurulduğunda ebeveynlerin davranışlarını etkileyen faktörlerin aslında hazırbulunuşluklarını da etkilediği görülmektedir. Hazırbulunuşluk ile ilgili yapılan çalışmalar sonucunda; aile ve aile ortamı, ailelerin sahip olduğu evin yapısı gibi etmenlerin hazırbulunuşluk üzerine etkili olduğu ortaya konulmuştur (10).

Çocuğun sağlam bir kişilik yapısına sahip olması için dengeli, duygusal ve toplumsal etkileşimin güçlü olduğu, aile üyelerinin sorumluluklarının bilincinde olduğu, çocuğa bağımsızlık yolunda yeterli olanakların sağlandığı aile ortamında çocuk güven ve sevgi içinde büyümelidir (4). Ebeveyn olma yolunda en önemli adımlardan biri çocuk sahibi olmaya anne babanın birlikte karar vermesidir. Eşlerin tek taraflı çocuk isteği ileriki dönemde hem anne babalık hem de eş ilişkisinde sorunlar oluşturacaktır (11).

Bireyler ebeveyn olmadan önce rol ve sorumluluklarının bilincinde, kendilerini hazır hissettikleri zaman çocuk sahibi olduklarında, kendilerinden beklenen ebeveyn rol ve sorumluluklarını daha iyi yerine getireceklerdir.

Bu çalışma ile;

1. Ebeveyn hazırbulunuşluk düzeylerini tespit eden bir ölçüm aracı geliştirmek,
2. Ebeveynlerin hazırbulunuşluk düzeyleri ile sosyo-demografik verilerinin arasındaki ilişkiyi belirlemek,
3. Ebeveynlerin hazırbulunuşluk düzeyleri ve çocukları ile birlikte yapabilecekleri faaliyetler arasındaki ilişkiyi belirlemek,
4. Ebeveynlerin hazırbulunuşluk düzeyleri ile ebeveynlerin ebeveynlik algıları arasında ilişki olup olmadığını saptamak,

5. Ebeveynlerin hazırbulunuşluk düzeyleri ile aile içi etkileşimleri arasındaki ilişkiyi belirlemek,
6. Ebeveynlerin hazırbulunuşluk düzeyleri ile ebeveynlerin ihtiyaç duydukları eş desteği arasındaki ilişkiyi belirlemek,
7. Ebeveynlerin hazırbulunuşluk düzeyleri ile ebeveynlerin kendilerini yansıtan ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi saptamak **amaçlanmıştır.**

4-GENEL BİLGİLER

4.1. Ebeveynlik

Ebeveyn kelimesi arapça kökenli bir kelime olup, Türk Dil Kurumunca ‘anne ve baba’olarak anlam kazanıp Türkçemize yerleşmiş bir kelimedir (12). Aile kavramı ise; “Evlilik ve kan bağına dayanan, karı koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik, aynı soydan gelen veya aralarında akrabalık ilişkileri bulunan kimselerin tümü. Birlikte oturan hısımlar ve yakınların tümü. Aynı gaye üzerinde anlaşılan ve birlikte çalışan kimselerin bütünü” olarak tanımlanmaktadır (13). İnsanın doğumuyla birlikte dahil olduğu ilk sosyal bünye ailedir (14).

Evlilikte ebeveynler arasındaki ‘insan-kadın’ ile ‘insan-erkek’ ilişkisi aileye çocuk katılınca ‘insan-kadın-anne’ ile ‘insan-erkek-baba’ ilişkisine dönüşür, ebeveynler anne ve baba olarak edindikleri yeni roller ile daha farklı etkileşim ve iletişim içinde olurlar (11). İnsan yaşamında ebeveyn olma önemli bir yer tutmaktadır (15, 16). Aksoy’un çalışmasında yer alan ebeveyn olmanın anlamı Hanssen ve ark tarafından ‘gelişme ve hayatta kalma için bir çocuğun bakım, ihtiyaç ve desteğinin sürekli olarak sağlanması’ şeklinde tanımlanmaktadır. Ebeveynlik ise bir müessese olarak aile içerisinde yerini koruyup, birçok önemli değişime uyum sağlamıştır (17). Sosyal ve fiziksel çevre etkenlerinin en etkili olanlarından biri de ebeveynlerin ebeveynlik becerileridir. (18). Ebeveynlerin ebeveyn olma rolüne bürünüp ilk adımlarını attıkları gebelik, doğum ve lohusalık dönemlerinde kadının geçirdiği biyo-psiko-sosyal değişimler en önemli süreçlerdendir (15).

Ergeshkyzy’in çalışmasında yer verdiği Dufsen çocuğu dünyaya getiren anne babaya ‘biyolojik anne baba’ adını vererek, kendilerinde anne babalık nitelikleri bulduran çocuğu büyütme ve yetiştirmede anne babanın çocuğu sevmesi ve benimsemesi davranışları sergileyen anne babayı ‘psikolojik anne baba’ olarak tanımlamaktadır. Psikolojik anne babaların en çok sevme yeteneğine sahip olduğuna özellikle dikkat çekmiştir (19).

Ebeveynlik; ebeveyn stili ve ebeveyn uygulamaları olarak iki ayrı kavrama yüklenen anlamlarla önem kazanmıştır. Ana babalık amaçlarının, uygulamalarının ve ana-baba, çocuk arasındaki ilişkinin duygusal atmosferinin bir araya gelerek ana babalığı ortaya çıkardığı öne sürülmektedir. Aile ortamı, aile içindeki ebeveyn çocuk ilişkisi ve davranışları çocuğun kişilik gelişiminde son derece önemlidir (20).

Günümüzde kentleşme, sosyo-ekonomik değişim ve sorunların artış gösterdiği, giderek kalabalıklaşan kentlerde, bilgisayar çağının getirdiği karmaşıklıklar aile içi ilişkileri ve aile içi dinamikleri etkilemektedir (18, 21). Bir kısmı genetik olmakla birlikte ebeveynlik becerilerinin bir kısmı ise toplumsal değerler, ihtiyaçlar ve ebeveynlerin kişilik özellikleri ile şekillenir (22).

Her toplumun kendine özgü kültürel değer yargıları mevcut olup, toplumdan topluma farklılık gösterebilir. Bu farklılıklar da toplumun en küçük birimi olan ailelerin, ebeveynlik rollerini, çocuk yetiştirme tutumlarındaki uygulama, stil ve inançlarını da etkilemektedir. En başta ebeveynler olmak üzere aile üyelerine yüklenen bütün rol ve sorumluluklarda da farklılıklar meydana getirir (17).

Ebeveyn olmanın temel görevi; çocukların yaşamlarını devam ettirmesini sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda aile içi ve dışında çocuklarının tüm kapasitelerini geliştirmelerine olanaklar sağlamaktır (17).

4.2. Ebeveyn (Anne-Baba) Rol ve Sorumlulukları

Türk Dil Kurumunca ‘Bir işte bir kimse veya bir şeyin üstüne düşen görev’ olarak tanımlanan rol kelimesi, Fransızca kökenli bir kelimedir. Sorumluluklarımız ise rolün gerekliliklerinin yerine getirilmesidir. Mutluluk verici önemli bir olay olan anne babalık aynı zamanda yeni roller ve sorumlulukları beraberinde getiren bir değişimdir (23). Başka bir deyişle bireyin sahip olduğu statü içerisinde kendisinden göstermesi beklenen davranışlar rol olarak tanımlanabilir (24).

Çeşitli roller çerçevesinde birbirine etki eden insanların bir araya gelmesi ise aile kavramını meydana getirir. Çocukların sosyalleşmesi ve sosyal gelişiminde, aile önemli işlevler üstlenir (16). İnsan yaşamında ki en önemli kararlardan biri de ebeveyn olmaktır (25). Anne babanın çocuğun bir birey olarak başarılı olmasında önemli rolleri bulunmaktadır (26, 12). Ve bu süreçte toplumların meydana getirdiği toplumsal kurallarda bireye çeşitli roller yüklemektedir ve bireyler çoğu zaman güçleri ve yeteneklerine göre rollerini toplum içerisinde kendileri belirlemektedirler. Bireylerin üslendiği bu roller ve sosyo-kültürel durumu onların toplum içerisindeki statülerini oluşturmaktadır. Kadın ve erkek bireyler evlenip yeni bir çocuk sahibi olduklarında ise toplum içerisinde ki bu rollerinin yanına bir yenisini olarak anne ve baba rolleri eklenir. Bireylerin sağlıklı anne-baba rollerini sergilemesi ile birlikte de sağlıklı aileler meydana gelmektedir (19).

Ebeveynlik, sağlıklı şekilde gelişen çocukların yetiştirilmesinde anahtar bir belirleyicidir (16). Ebeveynlerin bebekleri ile karşılaştıkları doğum sonrası o ilk anlardaki davranışlar ilk ebeveyn davranışları olarak kabul edilmektedir. Bu erken dönemde ebeveynin yeni doğan bebek ile ilk iletişiminin hemen başlatılması hem ebeveynlerin yeni rollerine alışmalarını hem de bebeğin uterus dışı ortama uyumunu kolaylaştıracaktır (27). Ebeveynlerin çocukları hakkındaki tutum, değer, inanç ve davranışları ise anne baba tutumu olgusunu meydana getirmektedir (28). Bu tutumları oluşturan değişkenlerin ise aile uyumu, ebeveyn çocuk arasındaki ilişkinin yakınlık derecesi, sorumluluk, izin vermek-kısıtlamak, eşlerin birbirini algılama biçimleri, çocuğun fiziksel sağlığı hakkındaki tutumu ve disiplin yapıları olduğu belirtilmiştir (28).

Bireyler ebeveyn olduklarında aile içinde ki birbirleri ile iletişimleri olumsuz yönde etkilenip bozulabilmekte, eşlerin birbirlerinden beklentileri değişmekte, rol ve sorumluluklarında artış görülebilmektedir (29). Ebeveynler arasında ki ilişkinin niteliği ve ebeveynlerin çocuca karşı davranışları çocuğun gelişimini olumlu ya da olumsuz olarak etkilemektedir (30). Aile-çocuk arasında ki etkileşim aslında ailenin gerçekleştirdiği eğitimidir. Aile çocukların ilk sosyal deneyimlerini ve çevrelerindeki insanlara nasıl davranmaları gerektiğini öğrendikleri, sorunlarıyla başa çıkma yöntemlerini gözlemleyip uyguladıkları yerdir (31).

Çocuk sahibi olmaya karar vermek, anne babanın sorumluluklarını yerine getirmeye, çocuğun ve toplumun beklentilerini karşılamaya, ayrıca anneliğin getireceği fiziksel değişimlere hazır olmayı gerektirir. Gebeler gebelik süreçlerinde fizyolojik değişimler yaşamalarının yanında eşi ve diğer aile fertleri ile de birtakım psikolojik ve sosyal değişimler yaşamakta ve bu değişime uyum sağlama ihtiyacı duymaktadır (25). Aile, kültür, din, sosyal, ekonomik, politik ve entelektüel koşullar ebeveynlerin gebelik deneyimlerini şekillendiren sosyal çevrelerinde ki faktörlerdir (25).

Geçmişten günümüze aile yapısında yaşanan değişimler sonucunda ise hem anne baba rolleri farklı şekilde yaşanmaya başlamış, hem de çocuğun farklı şekilde algılanmasına neden olmuştur (32). Ebeveynlerin kişilik özellikleri ve kültürel özellikleri çocuğun gelişiminde etkilidir (31).

Çocuğu büyüten ebeveynlerin tavır ve davranışları, özellikle ilk yıllarda annenin tavır ve tutumu, çocuğun gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Bu tutum ve davranışlar çocuk doğmadan önce oluşur ve bu tutumlar ailenin çocuklarının olmalarını istedikleri şekle göre değişiklik gösterir (30). Çocuklar gözlemleyerek ve gördükleri davranışları yaparak davranış biçimleri kazanırlar (33).

Aile içindeki ilişkilerde ebeveynlere önemli roller ve sorumluluklar düşmektedir. Ebeveynlerin ortak sorumluluk taşıması ya da var olan sorumluluklarını

yerine getirmesi, aile içi ilişkilere önemli katkı sağlamakla birlikte ebeveynlerin ebeveynlik yetkinlik düzeyini de etkilemektedir (1).

Anne çocuk ilişkisinin en önemli evresi doğum öncesinde başlamakta, doğum sonrasındaki aylarda da devam etmektedir. Bu ilişkiyi sağlamak için anne başta eşi olmak üzere yakınlarının ve toplumun desteğine ihtiyaç duyar (34).

Ailenin geleneksel düzeninde ise bu toplumsal cinsiyet kalıp/yargılarla birlikte gelen rollerle hiyerarşik bir yapı ortaya çıkmıştır. Erkekler aileyi geçindirmek ve korumak, kadınlar ise ev ve çocukların bakımı, insan ilişkilerinin düzenlenmesiyle yükümlüdür. Erkekler belirleyici, kadınlar düzenleyici rollere sahiptir (34). Gebelik dönemlerinde kadınlar yeni bir bebek sahibi olmanın günlük yaşamlarında etkisini hissetmeye başlasa bile genellikle en büyük değişimi doğumdan sonra yaşamaktadır ve bu nedenle çoğu anne doğum sonrası öğrendiği bilgiler ve yaşadığı deneyimler arasında ikilemde kalmaktadır. Bu süreçte eşler arasındaki rollerde değişiklikler meydana gelmektedir (16).

Anne-baba-çocuk ilişkisi, temelinde anne babanın çocuğa yönelik tutumlarına bağlıdır ve bu tutumlar ise aileden aileye yada kültürlerarası farklılık göstermekle birlikte, sergilenen davranışların çocuklar üzerindeki etkileri bakımından tüm toplumlarda benzerlik göstermektedir (22). Ailenin içinde yer aldığı toplumun kültürü, ailenin çocuk yetiştirme eğiliminde son derece belirleyicidir (30).

Türkiye’de aile yapısının değişim ve dönüşümü ve bu değişim ve dönüşüme etki eden başlıca unsurları göç, yoksulluk, toplumsal değerler, teknoloji ve kadının çalışma hayatına girmesi başlıkları altında toplanabilir. Zaman içerisinde gerçekleşen değişim ve dönüşümün izlerine aile kurumunda rastlamak mümkündür ve bu değişim ve dönüşümler aile kurumu üzerinde zaman zaman olumlu ya da olumsuz etkilere yol açmıştır (3).

4.3.Tarihten Günümüze Ebeveyn Roller ve Etkileyen Faktörler

Toplumsal bilincin bireylere kazandırılmasında en temel ve en önemli kurum ailedir. Aileler toplumların gelişip varlıklarını devam ettirmelerini sağlar (30).

Ebeveyn olmak hayatta yeni bir rol üstlenmek demektir. Yeni bir çocuk sahibi olmak ebeveynlere kendi ebeveynlerinin sevgisini ve bakış açısını anlamasına yardımcı olur (5).

Ebeveynlik değerleri gelecek nesillere yönlendirmek, öğretmek ve aktarmak için fırsattır (5). Aile kurumunun günümüzde hangi dinamiklerden etkilendiğini bilmek için aile kurumunun yapısı ve tarihsel süreçteki geçirdiği değişimleri bilmek gerekir (35, 36).

Aile kurumu tarihsel süreç içerisinde sürekli olarak değişime maruz kalmıştır. Bu değişimle birlikte ailenin yapısı, aile içi pozisyonlar ve ilişkiler, ailenin işlevleri v.b. hususlar değiştiği gibi, aile hakkındaki düşünceler de değişime uğramıştır (37). Kültürel değerler ve inançlar ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumlarını, duygusal durumlarını ve gelişimsel beklentilerini etkilemektedir (27). Ayrıca çiftlerin ebeveyn olunca ilişkileri değişmektedir. Bu değişimin de ebeveynlerin ebeveynlik davranışları ve ebeveynliğe hazırbulunuşluklarını etkilediği düşünülmektedir (19).

İnsanlık var olduğundan bu yana tüm toplumlarda gerçekleşen değişimler toplumsal bir gerçek olmakla beraber teknolojiye, sanayide meydana gelen gelişmeler ve şehirleşme tüm kurumları etkileyip, bütün toplumların aile yapılarını değiştirmiştir.

Aile yapısı tarihsel süreç içerisinde değerlendirildiği zaman; aile yapısı ve tiplerinde değişimler olmakta, tek ebeveynli aile sayısı artmakta, iş ve mesleki kariyer gibi nedenlerden dolayı eşler ya tek çocuk sahibi olmayı ya da hiç çocuk sahibi olmamayı tercih etmekte, boşanmalar artmakta, adolesan gebelik oranları artmakta ve bu zincirleme dönüşler toplum yapısında kırılmaları meydana

getirmektedir. Aile çeşitleri ülkeden ülkeye, toplumdaki topluma, bölgeden bölgeye, eğitim seviyesine, ekonomik duruma, sosyal nedenlere bağlı olarak çeşitlilik göstermektedir (14, 38).

Aile kurumu sanayileşme ve kentleşme süreci sonunda toplumsal yapı içindeki ağırlığını kaybederek; fonksiyonlarını başka kurumlara devretmiştir ve daha zayıf bir kurum haline dönüşmüştür (39).

Değişik zaman ve mekanlarda farklı yapılar kazanmasına rağmen daima kendi özelliğini koruyabilen, tarihin en eski ve en köklü kurumlarından birisinin aile olduğu söylenebilir. Aile insanlık tarihinin başlangıcından günümüze kadar her dönemde kendi yapısını yenileyerek, buldukları dönemlerin gereklerine göre çeşitli görevlerini yerine getirmiş ve yeni görevler edinmiştir. Tarihsel süreç boyunca varlığını daima sürdürmüş olup fonksiyonlarını yerine getirmiştir (14).

Değişim olgusu toplumsal yapının ana unsurları arasında olan aile kurumunun kültürel temellerini kökünden etkilemektedir. İlk değişim süreci ataerkil geniş aileden, çekirdek aile yapısına geçiş olarak görülmektedir. Çekirdek aile yapısı gün geçtikçe artmaktadır ve buna en büyük etkenin de yeni genç kuşakların ailelerini köyde bırakıp kentli ere göç etmesinin olduğunu sosyal bulgular göstermektedir (3).

Baba mesleğini geride bırakıp kendi gelenek göreneklerine yabancı, kendi becerilerinin geçerli olmadığı başka bir kültürün içinde daha iyi bir yaşam koşulları için kök salmaya çalışmışlardır. Köy yaşamıyla karşılaştırıldığında kent yaşamının olanaklarının daha kolay olmasına rağmen, kentin yaşam biçimine ayak uydurmak bu genç kuşakları oldukça zorlamıştır. Genç nesiller kent koşulları ile bağımsızlık kazanmış, fakat yol yordam gösterici klavuzlarını geride bırakmış ve bunun büyük eksikliğini yaşamışlardır (40).

Kentteki yaşam koşullarının farklılaşması kadınlara kolaylıklar sağlamakla birlikte bu koşullara sahip olmak için daha fazla kazanç gerekliliğini de beraberinde getirmiştir. Böyle olunca babalarla birlikte, anneler de hızlı çalışma hayatına atılmışlardır. Bu değişimlerle birlikte toplum içerisinde statü daha farklı boyutlara taşınmıştır. Daha çok kazanmak, daha gösterişli yaşamak daha çok tüketmek toplumda bir saygınlık ve statü simgesi olmuştur. Etkilenen aile yapısı ile birlikte ebeveynlere yüklenen rol ve sorumluluklar da farklılaşmıştır (30).

Ayrıca ailenin içinde bulunduğu topluma ait kültür o kadar güçlü bir olgudur ki, bu geleneksel yapıyı devam ettirmek ister. Bu doğrultuda da kültür ve değişim olgusu birbiri arasında etkileşim içerisinde dirler (40). Türk aile yapısına baktığımızda ise; diğer toplumlarda olduğu gibi yoksulluk, toplumsal değerler, teknoloji ve kadınların çalışma hayatına girmesi v.b. durumların aile yapısını ve ebeveyn davranışlarını rol ve sorumluluklarını etkilediği bir gerçektir (41).

Yapılan bir araştırmaya göre anne baba tutumlarını en çok etkileyen etmenlerin anne babaların yetiştirilme tarzları ve psikolojik durumları olduğu saptanmıştır (42).

Günümüzde ailelere yüklenen bu görevlerden bazıları ya da tamamı işlerliğini kaybetmiş olmakla birlikte, aşağıda ailelere yüklenen görevleri etkileyen faktörler belirtilmiştir. Gelişmiş toplumlarda ise bu görevlerin önemli bir kısmını devletin üstlendiği de bilinmektedir (14).

Aileyi etkileyen ortak faktörler;

1. Biyolojik Faktör; Ailenin varlığını koruyan, neslin devamını sağlayan, nüfus yenileme fonksiyonunu yerine getirmektir.
2. Koruyuculuk Faktörü; Aileye dıştan gelecek maddi ve manevi zararlara karşı aile üyelerinin korunmasını sağlamaktır.
3. Psikolojik Faktör; Aile üyelerinin davranışlarını, ailedeki duygusal dengenin geliştirilmesini sağlamaktır.

4. Eğitim Faktörü; Aile üyelerinin yetiştirilmesi, sosyalleştirilmesini, milli kültürü taşıma ve kültür naklin sağlamaktır.
5. Maddi Faktör; Aile üyelerinin maddi ihtiyaçlarını karşılamak, ekonomik görevlerini yerine getirmektir.

Evrensel bir kurum olmasına rağmen aile; modern ve geleneksel toplum tarafından farklı tanımlanmıştır. Bu farklılığın sebebi ise aileye yüklenen işlevlere ve beklentilere dayanmaktadır ve bütün toplum tiplerinde sosyal bir kurum olarak karşımıza çıkar. Aile kurumu, üyelerinin barınma ve bakım gibi fiziksel, sevgi ve şefkat gibi duygusal, öğrenme gibi sosyal ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Toplumun temel birimi olan ailenin yapısını ve aile yapısında meydana gelen değişimi açıklamak üzere farklı yaklaşımlar mevcuttur (41).

Sembolik Etkileşimci Yaklaşım ve Aile

George Herbert Mead ve öğrencisi Herbert Blumer bu yaklaşımın sosyoloji dalında en önemli temsilcileridir. Blumer'in temel iddiası; insanların öncelikle karşısındakinin davranışını yorumladıktan sonra eyleme geçtikleri ve insanların yorum süreci araya girmeden eyleme geçmeyecekleridir. Semboller ve işaretler bu yorumlama ve anlamlandırma sürecinde önem kazanır. Bundan dolayı bu yaklaşıma sembolik etkileşimcilik denilmektedir. Sürekli değişim içinde bulunan aile içi ilişkilere dikkat çeken bu yaklaşım; ailenin yeniden tanımlanması gerektiğini savunan sembolik etkileşimci kurama göre tüm dünyadaki geleneksel anlayış aile birliğinin bir kez kurulduktan sonra yaşam boyu sürdürülmesidir.

Fonksiyonalist/İşlevselci Yaklaşım ve Aile

Birbiri ile ilişkili parçaların görev yaparak bir sistemi oluşturduğunu ortaya süren bir yaklaşımdır. Aile, toplumun bütünlüğünü sağlayan bir kurum olarak karşımıza çıkar. Ailenin özellikle toplum refah ve mutluluğu üzerinde yaptığı katkı ile ilgilenir. Çeşitli sosyokültürel yapılarda aile farklı biçimler olsa da aslında evrenseldir. Bunun sebebi, tüm toplumların refah ve mutluluğu için temel olan altı ihtiyacı (ekonomik üretim, çocukların toplumsallaşması, hasta ve yaşlı bakımı,

eğlenme, cinsel denetim ve üreme) karşılaşmasıdır. Bu ihtiyaçların karşılanması içinde bütün toplumlarda aile kurumu mevcuttur.

Çatışmacı Yaklaşım ve Aile

Toplumdaki gruplar ve sınırlar arasında ki sosyal, siyasi ve maddi eşitsizlikler üzerinde vurgu yapan bu yaklaşım, mevcut sosyo-politik sistemi açıklar. Aile içi eşitsizlik ilişkilerine özellikle kadının toplumda ki yeri, erkek egemen bir yapıdaki zayıflatılmış kadının konumuna odaklanmıştır ve kadınlar erkeklerin egemenliği altında istismar edilmektedir. Evliliği de erkeklerin toplumda ki eşitsiz egemenliklerini kurmalarında bir araç olarak görür. Kadını bir mülk olarak, önce babasının sonra erkek kardeşinin ve kocasının ihtiyaçlarını karşılamaktan sorumlu tutup, bunların birbirilerine geçtiğini, kuşaktan kuşağa aktarıldığını savunur. Ebeveynlerin eğitim düzeyleri düştükçe daha geleneksel bir tutum ve davranış sergiledikleri araştırmalar tarafından ortaya konmuştur (42).

Ebeveynlerin sergiledikleri tutum ve davranışlar çocuklarının özgüven, öz-yeterlilik, sosyal beceriler, sosyal duygusal durumları ve zihinlerini yönetim biçimlerini etkilemektedir (28).

4.4. Hazır Bulunuşluk ve Ebeveynlik

Boz araştırmasında Hazırbulunuşluk kavramının Oktay'a (1983) göre olgunlaşma, Tharckray'a (1971) göre hazırlıklı olma ve Başaran'a (1994) göre ise hazırbulunuşluk olarak farklı terimlerle anlatılsada taşıdıkları anlamlar aynı olduğunu belirtmiştir. (26). Hazırbulunuşluk; kişinin olgunlaşma ve öğrenme sonucunda belli bir davranışı göstermeye hazır olmasında, her türlü öğrenme için hazırlık bireyin herhangi bir açıdan bir zorlukla karşılaşmadan kolayca ve yeterli bir şekilde öğrendiği dönem ve bireylerin belli bir beceriyi davranışı veya tutumu kazanmasında ve bu bilgileri zamanında ve gerektiğinde kullanmasında etkilidir (26, 43, 44). Hazırbulunuşluk; 'bireyin bir öğrenmeyi kazanabilmesi için gerekli ön koşul davranışları edinmesi', 'bireyin bir gelişim görevini öğrenme ve olgunlaşma aracılığıyla yapabilecek düzeye ulaşması', ve 'sinir sisteminin öğrenmeye hazır olması' olarak tanımlanmıştır (43). Hazırbulunuşluk düzeyleri bireylerin özgeçmişleri olarak da ifade edilebilir (45). Bireylerde davranış değişikliğini sağlayacak olgunluk düzeyi aynı zamanda ailenin desteği ile olumlu yaklaşım ve beklentilerini yansıtmaktadır (45). Bireylerde olması gereken özellikler ile birlikte bireylerin belli bir konuyu öğrenebilmesi için gerekli olan ön öğrenmelerin tamamı da hazırbulunuşluğu meydana getirmektedir. Hazırbulunuşluk düzeyleri, bakış açısı ve öğrenme stilleri de bireylerin öğrenme davranışın etkilemektedir (46).

Hazırbulunuşluk bilişsel, sosyal ve eğitsel hazırbulunuşluk olarak üçe ayrılır.

Bilişsel hazırbulunuşluk; bireyin öğrenme ile ilgili gerekli yeteneği ve yeni öğrenme ile ilgili ön koşul davranışlarına hazır olmasıdır.

Sosyal hazırbulunuşluk; bireyin bir işi daha kolay yapabilmesi için duyuşsal ve sosyal açıdan çevresinden gelen tepkilerin etkisi ile o işi yapmaya hazır olması ve kendine güvenmesidir

Eğitsel hazırbulunuşluk; yaşam boyu ve iş başında gerçekleştirilen eğitim kavramlarını ifade eder (44).

Bireyin fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal olarak bir beceriyi yapabilecek olgunluk düzeyine gelmesi ve o beceriye ilişkin yeterli bilgiye/öğrenmeye sahip olması ile birlikte hazırbulunuşluk gerçekleşir (26).

Ebeveynliğe hazırbulunuşluk ise bu bilgiler ışığında ebeveyn olmadan önce anne ve baba olacak bireylerin bilişsel, sosyal ve eğitsel yönden kendilerini tam anlamıyla hazır hissettikleri zaman diliminde çocuk sahibi olmalarıdır.

Hazırbulunuşluğu şekillendiren öğeler; bireyin öğrenmeye yönelik tavrı, geliştirdiği kavramlar ve değerleri, benlik duygusu, alışkanlıkları, ilgileri, ihtiyaçları, çalışma yöntemleri, korkuları v.b. durumlardır.

Beydağ'ın da araştırmasında yer verdiği Piaget öğrenme için fiziksel deneyim ve matematiksel-mantıksal deneyim olmak üzere iki deneyimden bahseder. Fakat bu deneyimlerin her ikisinde zihinsel gelişimi açıklamak için yeterli olmadığını ve bu deneyimlerin yanında toplumsal aktarmanın da önemli bir faktör olduğunu vurgulamaktadır. Aktarılan bilgiye hazır olmayan birey bu bilgiden yararlanamaz, zihinsel yapı hazır değilken uyum sağlayamaz ve öğrenemez. Bireyler için öğrenme de toplumsal aktarma bu nedenle büyük önem taşımaktadır (26). Ebeveynlik davranışlarının öğreniminde ve aktarılmasında da toplumun etkisi göz önüne alındığında, bireyleri toplumlar ebeveynliğe doğukları andan itibaren hazırlamaya başlar ve yaşam boyu bu süreç devam eder.

Hazırbulunuşluk ile ilgili yapılan çalışmalar sonucunda; okul, öğretmen, aile ve aile ortamı, ailelerin sahip olduğu evin yapısı gibi etmenlerin hazırbulunuşluk üzerine etkili olduğu ortaya konmuştur (26). Aile üyeleri aileye katılacak yeni bir birey olan bebek ile birlikte bebeği karşılamaya yönelik yeni roller öğrenme sürecine girmektedir (25).

Dünyada'da ve ülkelerde gerçekleşen değişim ve dönüşümün etki ve sonuçlarının en çok ve belirgin şekilde aileler üzerinde izlendiği görülmektedir (41).

Aile geçmişten günümüze toplumda oluşturulmuş maddi ve manevi değerleri kuşaktan kuşağa aktaran toplumsal bir birimdir. Bu değişim aile ile birlikte ebeveynlik sürecini de etkilemektedir.

Doğumdan sonraki ilk altı haftayı kapsayan dönem ebeveynler ve bebek arasındaki uyumun yakalanması gerektiği karmaşık bir süreçtir. Bu süreç aile için olumlu, birbirlerine uyum sağladıkları, bağlarını kuvvetlendirdikleri bir dönem olarak geçebileceği gibi kriz süreci olarak da geçebilir. Bu süreçte ebeveynlerin birbirleri ve çevreleri ile sağlıklı iletişim kurmaları ve bunu geliştirip sürdürmeleri gerekir. Sürecin etkin geçmemesi anneleri postpartum depresyona kadar sürükleyebilmektedir (25).

Aksoy'un çalışmasında belirttiği Arandell'in 1997 yılındaki araştırmasında ebeveynlik dönemine geçişlerin güç ve çoğunlukla istenmeyen şekillerde de oluşabildiğini ayrıca kadın ve erkeklerde geçiş döneminin farklı olduğunu saptanmıştır. Erkeklerin ebeveynliğe geçiş döneminde kadınlara göre daha güç geçiş yaptıklarını ortaya koymuştur. Ebeveynlik dönemine girmenin kişisel bazı özelliklerin yanı sıra, evliliğe dair ailesel beklentiler, yaş, deneyim, eğitim düzeyi, meslek ve güvenlik, psikolojik, sosyal ve ekonomik kaynaklar gibi birçok doğal olay ve durumlardan etkilenebileceği görülmektedir (17).

Ebeveynlerin ebeveynliğe hazırbulunmuşlukları ebeveynlik davranışlarını da etkiler. Türkiye'de doğum yapan anneler doğum sonrası 24 saat hastane de gözlemlenmekte ve 24 saat sonrasında taburcu olmaktadır. Bu ilk 24 saat acil gelişebilecek komplikasyonlar için yeterli fakat anne bebek arasında ki uyumun sağlanması için yeterli değildir. Hastanede gözlemlendikleri bu kısa dönem içerisinde ebeveynlerin bu yeni sürece alışmalarında ailelerinin desteği ve sağlık çalışanlarından özellikle hemşirelerden aldığı bakım ve ebeveynliğe ilişkin aldıkları bilgiler önemli yere sahiptir (25).

Ebeveyn olmak bireylerin hayatında köklü değişiklikler olması demektir ve ebeveynlerin bu değişimlere hazır olması gerekir. Ebeveynler çoğunlukla en başta ebeveyn olmaya hazır görünürler. Örneğin; Çocuk sahibi olmayı beklerken bir anne hamilelik sırasında karşılaşacağı fiziksel değişiklikleri öğrenmeli ve bunlara hazırlanmalıdır. En önemlisi ebeveynin çocuğu dünyaya geldiğinde meydana gelecek zihinsel ve duygusal değişiklikleri ve zorlukları düşünmesi ve bu durumlara hazırlanmasını sağlamaktır (5, 47, 48, 49).

Ebeveyn olmakla birlikte bireylerin hayatlarındameydana gelecek değişiklikleri anlamak için zaman ayırmak ve ebeveynlik için nasıl hazırlanacağını öğrenmek, ebeveynlik ile ilgili stres, korku ve endişeleri azaltacaktır. Ebeveyn olmadan önce yeni rolde ebeveyn olarak nasıl yer alacağınızı bilmek hazırlıkları daha doğru belirlemeyi daha başarılı olmanızı sağlar (47, 50, 51, 52). Bireyin ebeveynliğe hazır olabilmesi için;

- Kendi büyüme ve gelişim sürecini hatırlaması,
- Kendini ebeveyn olarak görmesi ve becerilerini geliştirmesi,
- Çocuğu ile olumlu ve gerçekçi beklentilere dayalı bir ebeveynlik süreci geçirmek için çocuk gelişimi hakkında bilgi sahibi olması,
- Çocuk yetiştirmede olumlu bir yaklaşım/tutum geliştirmesi,
- Çocuk ile olumlu etkileşim kurabilmek amacı ile aracı aktiviteler (müzik çalmak, usulca şarkı söylemek v.b.) aktivitelerini geliştirmesi,
- Ebeveynlerin olumlu ilişkiler kurarak birbirlerini desteklemesi,
- Ebeveynlere yardımcı olabilecek sosyal destek ağlarının oluşturulması ve geliştirilmesi,
- Ebeveynlerin bireysel sorunlarını çözümülemesi ve sosyal destek mekanizmalarını kullanması,
- Çocuk bakımı ve ebeveynliğe hazırlık konusunda toplumsal ve sağlık kurumlarından ihtiyaç duyulan bilgi/eğitim/danışmanlık hizmetlerinden yararlanması önemlidir.

Ebeveynlerin ebeveynliğe hazırbulunuşlukları ebeveynlik davranışlarını etkilediği gibi çocuk sağlığını da etkilemektedir. Aile üyelerinin kendilerine düşen sorumlulukların bilincinde, çocuğa bağımsızlık yolunda yeterli fırsatları sunması, onun sağlam bir kişilik yapısına sahip olmasını desteklemeleri çocuğun yaşamını devam ettirmede önemi olan temel alışkanlıkları kazanmasını da sağlayacaktır. Sağlıklı annelerden sağlıklı çocuklar doğar, sağlıklı ebeveynler sağlıklı çocuklar yetiştirir ve sağlıklı çocuklar ise sağlıklı bir toplumun temel yapısını oluşturur. Hemşireler birinci basamak sağlık kuruluşlarında, prenatal ve postpartum dönemlerde kliniklerde ebeveynlerle birlikte ve birebir iletişim halindedir. Hemşireler bütün dönemlerde ebeveynlerin bakım gereksinimlerini değerlendirmeli bu konuda yeterli bakım ve desteği sağlayarak ebeveynlerin daha hazır bir şekilde ebeveyn olmasını sağlamakta ebeveyn-çocuk arasında ki uyumu kolaylaştırmaktadır (25).

5-MATERYAL VE METOD

5.1. Araştırmanın Şekli

Bu çalışma, yeni çocuk çocuk sahibi olmuş ebeveynlerin hazırbulunuşluk seviyelerini değerlendirmek amacı ile kesitsel olarak planlanan tanımlayıcı bir çalışmadır.

5.2. Araştırma Kapsamında Yanıtlanması Beklenen Sorular

1. Yeni çocuk sahibi olmuş ebeveynlerin hazırbulunuşluk durumları nedir?
2. Ebeveynlerin Sosyo-Demografik özellikleri (Cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, çalışma durumu, aile tipi, ekonomik durum, evlilik süresi, çocuk sayısı) ile hazırbulunuşlukları arasında ilişki var mıdır?
3. Çocuk sahibi olmadan önce çeşitli kaynaklardan bilgi almak ebeveynlerin hazırbulunuşluklarını etkiler mi?
4. Anne babaların ebeveynliğe ilişkin düşünceleri nelerdir?
5. Anne babaların hazırbulunuşluk düzeyleri ebeveynlerin çocukları ile birlikte yapabileceği faaliyetleri etkiler mi?
6. Ebeveynlerin aile içerisindeki etkileşimi ile anne babaların hazırbulunuşlukları arasında ilişki var mıdır?
7. Anne-baba tutumları ile hazırbulunuşluk arasında ilişki var mıdır?
8. Ebeveynliğe hazır olma sürecinde eşler birbirlerinden hangi konularda destek almaya ihtiyaç duyarlar?

5.3. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma 2017 yılının Ocak-Mart ayları arasında Medipol MEGA Hastaneler Kompleksi Bebek Bakım Odası'nda gerçekleştirilmiştir.

5.4. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evreni, 2016 yılının Ocak-Mart ayları arasında Medipol MEGA Hastanesine doğum yapmak için başvuran ve bebek sahibi olan 1064 ebeveyn oluşturdu. Hastane verilerine göre 2016 Ocak ayında 401, Şubat ayında 320, Mart ayında 343 olmak üzere 1064 doğum gerçekleşti. Buna göre araştırma örneklem grubunu 2017 Ocak-Mart ayları arasında hastaneye başvuran araştırmaya katılmaya gönüllü 300 anne ve babalar oluşturdu. Evreni temsil edecek örneklem büyüklüğü Salant ve Dillman'ın (1994) belirlediği formül ile hesaplandı (53).

Tablo 5. 4.1. Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesine Yönelik Formül

$$n = N t^2 p q / d^2 (N-1) + t^2 p q$$

N: Hedef kitledeki birey sayısı

n : Örnekleme alınacak birey sayısı

p : İncelenen olayın görülüş sıklığı (gerçekleşme olasılığı)

q : İncelenen olayın görülmeişi sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı)

t : Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değer

d : Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen \pm örnekleme hatasıdır

Örneklem formülü kullanılarak homojen bir yapıda olmayan bu evren için % 95 güven aralığında, \pm % 5 örnekleme hatası ile gerekli örneklem büyüklüğü $n = 1064 (1,96)^2 (0,5) (0,5) / (0,5)^2 (1064-1) + (1,96)^2 (0,5) (0,5) = 282$ olarak hesaplanmıştır. Örneklem hacmi büyüdükçe örnekten elde edilen bulguların evren için geçerliliğinin arttığı kabul edilmektedir (54). Hesaplamaya göre evreni araştırmaya katılan 300 ebeveyn temsil ederek daha fazla örnekleme ulaşıldı. Bu sonuçlara göre araştırmada elde edilen bulgular ile araştırma evren üzerinde genellendi.

5.5. Verilerin Toplanması

Veriler İstanbul Medipol Üniversitesi'nden 'Etik Kurul Onay Formu' alınmasına istinaden Medipol MEGA Hastaneler Kompleksi'nden alınan onayla birlikte doğum yapmış ve yeni çocuk sahibi olmuş ebeveynlerle birebir görüşme yapılarak aydınlatılmış onam alındı. Ebeveynler tarafından araştırma onaylandıktan sonra 'Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumu' ve 'Tanıtıcı Bilgiler' anket formları kullanılarak veriler toplandı.

5.6. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri; araştırmacı tarafından literatür bilgileri doğrultusunda hazırlanan 'Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumu Ölçeği' kullanılarak toplandı. Ölçek anne baba rolüne yönelik sorumluluk, hazırlık, farkındalık ve tutum ifadeleri içeren 28 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin kapsam geçerliliğine ilişkin alanında uzman üç akademisyenin görüşüne başvurularak görüş birliğine varıldı. Katılımcılardan ifadelere evet, emin değilim ve hayır olarak yanıt vermeleri istendi Ölçek maddeleri evet-2, emin değilim-1, hayır-0 olarak puanlandı. Ölçeğin güvenirlik ve geçerlilik çalışması yapıldı.

1. Sosyo-Demografik Özellikler (8 sorudan oluşmaktadır.)
2. Ebeveynlik ile İlgili Sorular (8 sorudan oluşmaktadır.)
3. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumu (28 sorudan oluşmaktadır.)

Araştırma kapsamında ebeveynlere toplam 44 soru yöneltildi.

5.7. Kapsam Geçerliliği ve Pilot Çalışma

Kapsam geçerliliği ve pilot çalışma olarak, hazırlanan anket formu ebeveynlerle karşılıklı görüşme sağlanarak 10 ebeveyne uygulandı. Soruların anlaşılır olup olmadığının belirlenmesi ile birlikte anlaşılmayan sorular yeniden düzenlenerek ankete son şekli verildi ve uygulamaya başlandı. Veri toplama formlarının kapsam geçerliliği için konu ile ilgili akademisyenlerden uzman görüşü alındı.

5.8. Güvenirlik Çalışması

Anne baba rolüne hazırbulunuşluk ölçeği ilgili literatür taranarak oluşturuldu ve ölçeğin güvenirlik ve geçerlilik çalışması yapıldı.

Anne baba rolüne hazırbulunuşluk ölçeğinin yapı geçerliliğini ortaya koymak için açıklayıcı(açımlyıcı) faktör analizi yöntemi uygulandı. Yapılan Barlett testi sonucunda ($p=0.000<0.05$) faktör analizine alınan değişkenler arasında ilişkinin olduğu tespit edildi. Yapılan test sonucunda ($KMO=0.824>0,60$) örnek büyüklüğünün faktör analizi uygulanması için yeterli olduğu saptandı. Faktör analizi uygulamasında varimax yöntemi seçilerek faktörler arasındaki ilişki yapısının aynı kalması sağlandı. Faktör analizi sonucunda değişkenler toplam açıklanan varyansı %57.998 olan 5 faktör altında toplandı. Ölçek maddelerinden 4,5,17 numaralı maddeler eş yükleme ve faktör yükü 0,5'in altında olduğundan çıkartıldı. Ölçeğin güvenirliğini hesaplamak için iç tutarlılık katsayısı olan “**Cronbach Alpha**” hesaplandı. Ölçeğin genel güvenirliği **alpha=0.80** olarak yüksek bulunmuştur. Güvenirliğine ilişkin bulunan alpha ve açıklanan varyans değerine göre anne baba rolüne hazırbulunuşluk ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu tespit edildi. Ölçeğe ait oluşan faktör yapısı **Tablo 5. 8.1** 'de belirtildi.

Tablo 5. 8.1. Anne Baba Rolüne Hazırbulunuşluk Ölçeği Faktör Yapısı

Boyut	Madde	Faktör Yüğü	Açıklanan Varyans	Cronbach's Alpha	Puan Aralığı
Farkındalık (Özdeğer=2.868)	h1	0,715	14,891	0,62	0-8
	h14	0,681			
	h16	0,595			
	h20	0,552			
İhtiyaçların Giderilmesi (Özdeğer=1.841)	h11	0,716	12,979	0,336	0-14
	h12	0,701			
	h13	0,684			
	h15	0,677			
	h24	0,603			
	h25	0,599			
	h27	0,574			
Tutum (Özdeğer=1.700)	h3	0,821	11,397	0,405	0-16
	h6	0,801			
	h7	0,745			
	h21	0,733			
	h22	0,698			
	h23	0,683			
	h26	0,628			
	h28	0,601			
Rol Edinme (Özdeğer=1.624)	h2	0,625	10,378	0,429	0-6
	h8	0,594			
	h9	0,556			
Sorumluluk (Özdeğer=1.487)	h10	0,677	8,353	0,336	0-6
	h18	0,546			
	h19	0,522			
Toplam Varyans %57.998					

Ölçekteki faktörlerin puanları hesaplanırken faktördeki maddelerin değerleri toplandı. Ölçek genel puanı 0 ile 50 arasında değişmektedir. Ölçek ve alt faktörleri puanının yükselmesi ebeveynlerin ‘Anne Baba Rolüne HazırOlma Düzeyi’nin yükseldiğini göstermektedir. Ölçek alt boyutlarının alabileceği en düşük ve en yüksek puanlar **Tablo 5. 8.1** ’de verildi.

5.9. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmada elde edilen veriler IBM SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edildi. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanıldı. Hipotez testlerinin uygulanmasında normal dağılım varsayımları dikkate alındı. Bağımlı değişkenlerin tanımlayıcı özelliklere göre normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek üzere Kolmogorov-Smirnov testi, iki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Man Whitney- U testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Kruskal Wallis testi kullanıldı. Normal dağılım test sonuçları Tablo 5. 9.1’de belirtildi.

Tablo 5. 9.1. Anne Baba Rolüne Hazırbulunuşluk Puanları Kolmogorov-Smirnov Normal Dağılım Testi

	Farkındalık	İhtiyaçların giderilmesi	Tutum	Role dinme	Sorumluluk	Annebaba hazırbulunuşluk toplam
N	300	300	300	300	300	300
z	,291	,204	,200	,395	,338	,115
p	,000	,000	,000	,000	,000	,000
* Kolmogorov-Smirnov						

Anne baba rolüne hazırbulunuşluk puanlarının normal dağılım göstermediği saptandı ($p < 0,05$). Verilerin analizinde non-parametrik yöntemler olarak iki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Man Whitney- U testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Kruskal Wallis testi kullanıldı. Kruskal Wallis testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı olarak Man Whitney-U

testi kullanıldı. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirildi.

5.10. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Medipol MEGA Hastaneler Kompleksi'nde 2017 Ocak-Şubat-Mart ayları arasında doğum yapmış, yeni çocuk sahibi olan, araştırmaya katılmaya gönüllü ebeveynler ile sınırlıdır ve veriler kişisel bilgiye dayalıdır.

5.11. Çalışmada Kullanılan Mevcut Olanaklar

Medipol Üniversitesinin hastanesi olan ve araştırmacının da fiilen çalışmakta olduğu, "Medipol MEGA Hastaneler Kompleksi" tarafından araştırmanın uygulanması verilerin toplanması basamağında olanak sağlandı. Fakat araştırma için herhangi kurum veya kuruluştan maddi yönden destek alınmamış olup bütün maddi giderler araştırmacı tarafından karşılandı.

6-BULGULAR

Bu çalışma; Yeni çocuk sahibi olmuş ebeveynlerin anne baba rolüne hazır olma durumu ile sosyodemografik özelliklerinin karşılaştırılması amacı ile gerçekleştirildi.

Çalışmada elde edilen bulgular 5 bölümde incelendi.

6. 1. Sosyo-Demografik Özellikler

6. 2. Ebeveynlik Özellikleri

6. 3. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumu

6. 4. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumları ile Sosyo-Demografik Özelliklerinin Karşılaştırılması

6. 5. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumları İle Ebeveynlik Özelliklerinin Karşılaştırılması

6.1. Sosyo-Demografik Özellikler

Bu bölümde; yeni çocuk sahibi olmuş ve araştırmamıza katılan ebeveynlerin sosyodemografik özellikleri ele alındı.

Tablo 6. 1.1. Ebeveynlerin Sosyo Demografik Özelliklerinin Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	163	54,3
	Erkek	137	45,7
	Toplam	300	100,0
Yaş	18-25	33	11,0
	26-30	88	29,3
	31-35	111	37,0
	36-40	53	17,7
	40 üzeri	15	5,0
	Toplam	300	100,0
Eğitim Düzeyi	İlkokul	27	9,0
	Ortaokul	28	9,3
	Lise	87	29,0
	Üniversite	139	46,3
	Lisansüstü	19	6,3
	Toplam	300	100,0
Çalışma Durumu	Evet	201	67,0
	Hayır	99	33,0
	Toplam	300	100,0
Aile Tipi	Çekirdek Aile	253	84,3
	Geniş Aile	47	15,7
	Toplam	300	100,0
Ekonomik Durum	Çok İyi	11	3,7
	İyi	109	36,3
	Orta	180	60,0
	Toplam	300	100,0
Evlilik Süresi	0-1 Yıl	44	14,7
	2-3 Yıl	67	22,3
	4-5 Yıl	63	21,0
	6 Ve üzeri	126	42,0
	Toplam	300	100,0
Çocuk Sayısı	1	148	49,3
	2	94	31,3
	3	40	13,3
	4 Ve üzeri	18	6,0
	Toplam	300	100,0

Yeni çocuk sahibi olmuş ebeveynlerin sosyodemografik özellikleri **Tablo 6. 1.1**'de belirtildi.

Çalışmaya katılan ebeveynlerin 163'ü (%54,3) Kadın, 137'si ise (%45,7) Erkektir.

Ebeveynlerin 33'ünün (%11,0) 18-25 yaş, 88'inin (%29,3) 26-30 yaş, 111'inin (%37,0) 31-35 yaş, 53'ünün (%17,7) 36-40 yaş, 15'inin (%5,0) 40 yaş ve üzeri yaş aralıklarında oldukları belirlendi.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin 27'sinin (%9,0) ilkokul, 28'inin (%9,3) ortaokul, 87'sinin (%29,0) lise, 139'unun (%46,3) üniversite, 19'unun ise (%6,3) lisansüstü düzeyde eğitim seviyesinde oldukları tespit edildi.

Çalışmaya katılan ebeveynlerin 201'inin (%67,0) bir işte çalışmakta olduğu, 99'unun (%33) ise herhangi bir işte çalışmadığı saptandı.

Ebeveynlerin 253'ünün (%84,3) çekirdek aile yapısına, 47'sinin ise (%15,7) geniş aile yapısına sahip olduğu belirlendi.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin 11'i (%3,7) ekonomik durumunun '**çok iyi**', 109'u (%36,3) '**iyi**', 180'i (%60,0) '**orta**' düzeyde olduğunu belirtti.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin 44'ünün (%14,7) 0-1 yıl, 67'sinin (%22,3) 2-3 yıl, 63'ünün (%21,0) 4-5 yıl, 126'sının ise (%42,0) 6 yıl ve üzeri sürelerde evli oldukları saptandı.

Ebeveynlerin 148'inin (%49,3) ilk, 94'ünün (%31,3) 2, 40'ının (%13,3) 3, 18'inin ise (%6,0) 4 ve üzeri çocuğa sahip olduğu belirlendi.

6.2. Ebeveynlik Özellikleri

Bu bölümde; yeni çocuk sahibi olmuş ebeveynlerin ebeveynlik özelliklerine yer verildi.

Tablo 6. 2. 1. Ebeveynlik Özelliklerinin Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
İlk kez ebeveyn olma yaşı	20 yaş ve altı	19	6,3
	21-30 yaş	189	63,0
	31-40	92	30,7
	Toplam	300	100,0
Ebeveynlik rolü hakkında bilgi alma durumu	Evet	168	56,0
	Hayır	132	44,0
	Toplam	300	100,0
Ebeveynlik (anne/baba) rolü hakkında bilgi alınan kaynaklar*	Kitap, gazete, dergi	78	46,4
	Tv, internet	62	36,9
	Sağlık personeli	42	25,0
	Aile yakınları	92	54,8
	Diğer	16	9,5
Ebeveyn (anne-baba) olmanın anlamı*	Ekonomik ihtiyaçlarının karşılanması	105	35,0
	Sosyo-kültürel ihtiyaçlarının karşılanması	188	62,7
	Fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması	93	31,0
	Duygusal ihtiyaçlarının karşılanması	179	59,7

Tablo 6. 2.1. Ebeveynlik Özelliklerinin Dağılımı (Devam)

Çocukla birlikte yapabileceği düşünülen faaliyetler*	Oyun oynama	247	82,3
	Arkadaş olma	226	75,3
	Ona birşeyler öğretme	273	91,0
	Okul ödevlerine yardım etme	217	72,3
	Uyumasına yardımcı olmak	210	70,0
	Bezini değiştirmek	190	63,3
	Yemek yedirmek	208	69,3
	Gezdirmek	236	78,7
	Banyo yaptırmak	196	65,3
Aile içinde ilişkinin nasıl tanımlandığı	Çok iyi	136	45,3
	İyi	149	49,7
	Orta	15	5,0
	Toplam	300	100,0
Anne-baba tutumlarından hangilerinin kendisini yansıttığı*	Aşırı otoriter ve reddedici aile tutumu	4	1,3
	Aşırı hoşgörülü aile tutumu	49	16,3
	Aşırı koruyucu aile tutumu	84	28,0
	Tutarsız aile tutumu	1	0,3
	Mükemmeliyetçi anne baba tutumu	22	7,3
	Kabul edici, güven verici ve demokratik aile tutumu	240	80,0
Ebeveynlik sürecinde eşin hangi konulardan ihtiyacı olabileceği*	Duygusal destek	197	65,7
	Takdir desteği	96	32,0
	Maddi destek	94	31,3
	Bilgisel destek	103	34,3
	Berberlik desteği	225	75,0
* <i>Birden fazla seçilen maddeler</i>			

Yeni çocuk sahibi olmuş ebeveynlere ilişkin özellikler **Tablo 6. 2.1**'de belirtildi.

Ebeveynlerin;19'unun (%6,3)20 yaş ve altında, 189'unun (%63,0) 21-30 yaş aralığında, 92'sinin ise (%30,7) 31-40yaş aralığında ilk kez çocuk sahibi oldukları belirlendi.

Araştırma kapsamında ebeveynlere ebeveynlik rolü hakkında bilgi alıp almadıkları sorulduğunda 168'i (%56,0) evet aldım, 132'si ise (%44,0) hayır almadım dedi.

Ebeveyn olmadan önce ebeveynlik rolü hakkında bilgi alan ebeveynlerin; 78'inin (%46,4) kitap ve gazeteden, 62'sinin (%36,9) TV, internetten,42'sinin (%25,0) sağlık personelinden, 92'sinin (%54,8) aile yakınlarından, 16'sının ise (%9,5) başka kaynaklardan bilgi aldığı tespit edildi.

Ebeveynlerin105'ine göre (%35,0) ebeveyn olmanın anlamının; çocuğun ekonomik ihtiyaçlarının karşılanması, 188'ine göre (%62,7) çocuğun sosyo-kültürel ihtiyaçlarının karşılanması, 93'üne göre (%31,0) çocuğun fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması, 179'una göre ise (%59,7) çocuğun duygusal ihtiyaçlarının karşılanması olduğu saptandı.

Ebeveynlerin çocukları ile birlikte yapmaya hazır oldukları, yapabileceklerini düşündüklerifaaliyetler sorulduğunda; 247'sinin (%82,3) oyun oynama, 226'sının (%75,3) arkadaş olma, 273'ünün (%91,0) ona birşeyler öğretme, 217'sinin (%72,3) okul ödevlerine yardım etme, 210'unun (%70,0) uyumasına yardımcı olma, 190'ının (%63,3) bezini değiştirme, 208'inin (%69,3) yemek yedirme, 236'sının (%78,7) gezdirme, 196'sının (%65,3) banyo yaptırma dedikleri belirlendi.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin 136'sı (%45,3) aile içi ilişkilerini '**çok iyi**', 149'u (%49,7) '**iyi**', 15'i (%5,0) ise '**orta**' olarak tanımladı.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin;4'ünün (%1,3) Aşırı Otoriter ve Reddedici Aile Tutumunun, 49'unun (%16,3) Aşırı Hoşgörülü Aile Tutumunun, 84'ünün (%28,0) Aşırı Koruyucu Aile Tutumunun, 1'inin (%0,3) Tutarsız Aile Tutumunun, 22'sinin (%7,3) Mükemmeliyetçi Anne Baba Tutumunun, 240'ının (%80,0) Kabul Edici, Güven Verici ve Demokratik Aile Tutumunun, kendisiniyansıttığını düşündükleri saptandı.

Ebeveynlerin; 225'inin (%75,0) eşinin en çok Beraberlik Desteğine, 197'sinin (%65,7) eşinin en çok 'Duygusal Desteğe', 103'ünün (%34,3) eşinin en çok 'Bilgi Alma Desteğine', 96'sınının (%32,0) eşinin en çok 'Takdir Desteğine', 94'ünün (%31,3) eşinin ise en çok 'Maddi Desteğe' ihtiyaç duyacağını düşündükleri tespit edildi.

6.3. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumu

Bu bölümde; yeni çocuk sahibi olmuş ebeveynlerin anne baba rolüne hazır olma durumuna ilişkin bulgulara yer verildi.

Tablo 6. 3. 1. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumu Puan Ortalamaları

	N	Ort	Ss	Min.	Max.
Farkındalık	300	6,493	1,135	2,000	8,000
İhtiyaçların Giderilmesi	300	11,017	2,535	4,000	14,000
Tutum	300	13,680	2,366	5,000	16,000
Rol Edinme	300	5,380	1,003	0,000	6,000
Sorumluluk	300	5,070	1,130	1,000	6,000
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	300	41,640	5,107	23,000	50,000

Yeni çocuk sahibi olmuş ebeveynlerin anne baba rolüne hazır olma durumu puan ortalamaları **Tablo 6. 3. 1**'de belirtildi.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin “farkındalık” puan ortalaması $6,493 \pm 1,135$, “ihtiyaçların giderilmesi” puan ortalaması $11,017 \pm 2,535$, “tutum” puan ortalaması $13,680 \pm 2,366$, “rol edinme” puan ortalaması $5,380 \pm 1,003$, “sorumluluk” puan ortalaması $5,070 \pm 1,130$ olarak saptandı ve “anne baba hazırbulunuşluk toplam” puan ortalaması ise $41,640 \pm 5,107$ olarak belirlendi.

6.4. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumları İle Sosyo-Demografik Özelliklerinin Karşılaştırılması

Bu bölümde; yeni çocuk sahibi olmuş ebeveynlerin anne-baba rolüne hazır olma durumları ile sosyo-demografik özelliklerinin karşılaştırılması bulgularına yer verildi. Ebeveynlerin sosyodemografik özellikleri 8 farklı değişkene (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, çalışma durumu, aile tipi, ekonomik durum, evlilik süresi ve çocuk sayısı) göre incelendi ve hazırbulunuşluk durumları ile ayrı ayrı karşılaştırıldı.

Tablo 6. 4. 1. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Cinsiyet Değişkeninin Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Farkındalık	Kadın	163	6,466	1,188	10991,000	0,797
	Erkek	137	6,526	1,072		
İhtiyaçların Giderilmesi	Kadın	163	10,994	2,453	10840,000	0,657
	Erkek	137	11,044	2,637		
Tutum	Kadın	163	13,822	2,208	10580,500	0,423
	Erkek	137	13,511	2,538		
Rol Edinme	Kadın	163	5,466	0,918	10254,000	0,146
	Erkek	137	5,277	1,090		
Sorumluluk	Kadın	163	5,178	1,059	10059,000	0,
	Erkek	137	4,942	1,199		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Kadın	163	41,926	4,949	10420,500	0,318
	Erkek	137	41,299	5,288		
*Mann Whitney- U						

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile cinsiyet değişkeninin karşılaştırılmalarına ait verilere **Tablo 6. 4.1**'de yer verildi.

Ebeveynlerin farkındalık, ihtiyaçların giderilmesi, tutum, rol edinme, sorumluluk, anne baba hazırbulunuşluk toplam puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmadı ($p>0,05$).

Tablo 6. 4. 2. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Yaş Değişkeninin Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	KW	p
Farkındalık	18-25	33	6,273	1,206	4,228	0,376
	26-30	88	6,546	1,027		
	31-35	111	6,559	1,118		
	36-40	53	6,509	1,382		
	40 üzeri	15	6,133	0,640		
İhtiyaçların Giderilmesi	18-25	33	11,212	2,434	7,323	0,120
	26-30	88	11,489	2,368		
	31-35	111	10,991	2,425		
	36-40	53	10,377	2,930		
	40 üzeri	15	10,267	2,658		
Tutum	18-25	33	12,879	2,342	8,044	0,090
	26-30	88	13,875	2,217		
	31-35	111	13,667	2,391		
	36-40	53	14,038	2,377		
	40 üzeri	15	13,133	2,825		
Rol Edinme	18-25	33	5,394	1,116	6,784	0,148
	26-30	88	5,523	1,005		
	31-35	111	5,360	0,970		
	36-40	53	5,264	1,003		
	40 üzeri	15	5,067	0,961		
Sorumluluk	18-25	33	5,091	1,071	1,008	0,909
	26-30	88	5,046	1,060		
	31-35	111	5,108	1,073		
	36-40	53	5,076	1,357		
	40 üzeri	15	4,867	1,302		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	18-25	33	40,849	5,087	6,899	0,141
	26-30	88	42,477	4,892		
	31-35	111	41,685	4,769		
	36-40	53	41,264	5,877		
	40 üzeri	15	39,467	5,540		
*Kruskal wallis H-Testi						

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile yaş değişkeninin karşılaştırılmasına ait bulgular **Tablo 6. 4. 2**'de belirtildi.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin farkındalık, ihtiyaçların giderilmesi, tutum, rol edinme, sorumluluk ve anne baba hazırbulunuşluk toplam

puanortalamalarının yaş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasında istatistiksel olarak farklılık saptanmadı ($p>0.05$).

Tablo 6. 4. 3. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Ebeveynlerin Eğitim Düzeyinin Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	KW	P	Fark
Farkındalık	İlkokul	27	6,111	1,368	15,428	0,004	
	Ortaokul	28	5,750	1,295			3 > 2
	Lise	87	6,586	0,909			4 > 2
	Üniversite	139	6,655	1,134			5 > 2
	Lisansüstü	19	6,526	1,020			
İhtiyaçların Giderilmesi	İlkokul	27	10,370	2,762	14,764	0,005	
	Ortaokul	28	9,393	2,671			3 > 2
	Lise	87	11,081	2,686			4 > 2
	Üniversite	139	11,367	2,294			5 > 2
	Lisansüstü	19	11,474	2,065			
Tutum	İlkokul	27	12,185	2,113	27,022	0,000	3 > 1
	Ortaokul	28	12,321	2,907			4 > 1
	Lise	87	13,713	2,377			5 > 1
	Üniversite	139	14,180	2,096			3 > 2
	Lisansüstü	19	14,000	2,211			4 > 2
Rol Edinme	İlkokul	27	4,963	1,372	4,924	0,295	
	Ortaokul	28	5,036	1,478			
	Lise	87	5,483	0,874			
	Üniversite	139	5,453	0,862			
	Lisansüstü	19	5,474	0,905			
Sorumluluk	İlkokul	27	4,926	1,412	15,438	0,004	2 > 3
	Ortaokul	28	5,464	1,170			2 > 4
	Lise	87	5,092	1,019			2 > 5
	Üniversite	139	5,108	1,108			3 > 5
	Lisansüstü	19	4,316	1,003			4 > 5
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	İlkokul	27	38,556	5,199	26,658	0,000	3 > 1
	Ortaokul	28	37,964	6,269			4 > 1
	Lise	87	41,954	5,335			5 > 1
	Üniversite	139	42,763	4,279			3 > 2
	Lisansüstü	19	41,790	3,660			4 > 2
							5 > 2

*Kruskal Wallis H-Testi

*Mann Whitney U Testi

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile ebeveynlerin eğitim düzeyinin karşılaştırılmasına ait veriler **Tablo 6. 4. 3**'de belirtildi.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin '**farkındalık puan ortalamaları**' ile '**eğitim düzeyi**' arasında istatistiksel anlamlı fark bulundu (KW=15,428; p=0,004<0.05). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığına bakıldığında; eğitim düzeyi lise olanların farkındalık puanları (6,586±0,909), eğitim düzeyi ortaokul olanların farkındalık puanlarından (5,750±1,295); eğitim düzeyi üniversite olanların farkındalık puanları (6,655±1,134), ortaokul olanların farkındalık puanlarından (5,750±1,295); eğitim düzeyi lisansüstü olanların puanları (6,526±1,020) ise eğitimdüzeyi ortaokul olanların puanlarından (5,750±1,295) yüksek bulundu.

Ebeveynlerin '**ihtiyaçların giderilmesi puan ortalamaları**' ile '**eğitim düzeyi**' arasında istatistiksel anlamlı fark saptandı (KW=14,764; p=0,005<0.05). Buna göre; eğitim düzeyi lise olanların ihtiyaçların giderilmesi puanları (11,081±2,686), eğitim düzeyi ortaokul olanların puanlarından (9,393±2,671); eğitim düzeyi üniversite olanların puanları (11,367±2,294), eğitim düzeyi ortaokul olanların puanlarından (9,393±2,671); eğitim düzeyi Lisan süstü olanların puanları (11,474±2,065) ise eğitim düzeyi ortaokul olanların puanlarından (9,393±2,671) yüksekti.

Örnekleme grubunda yer alan ebeveynlerin '**tutum puanları ortalamaları**' ile '**eğitim düzeyi**' arasında istatistiksel anlamlı fark bulundu (KW=27,022; p=0,000<0.05). Eğitim düzeyi lise olanların puanları (13,713±2,377), ilkokul (12,185±2,113) ve ortaokul olanların (12,321±2,907) puanlarından; eğitim düzeyi Üniversite olanların puanları (14,180±2,096), ilkokul (12,185±2,113) ve ortaokul olanların puanlarından (12,321±2,907); eğitim düzeyi Lisansüstü olanların puanları (14,000±2,211) ise eğitim düzeyi ilkokul (12,185±2,113) ve ortaokul olanların puanlarından (12,321±2,907) yüksek bulundu.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin '**sorumluluk puan ortalamaları**' ile '**eğitim düzeyi**' arasında istatistiksel anlamlı fark tespit edildi (KW=15,438; p=0,004<0.05). Buna göre; eğitim düzeyi ortaokul olanların puanları (5,464±1,170), eğitim düzeyi lise olanların puanlarından (5,092±1,019), eğitim düzeyi Üniversite olanların puanlarından (5,108±1,108) ve eğitim düzeyi Lisansüstü olanların puanlarından (4,316±1,003); Eğitim düzeyi Lise olanların puanları (5,092±1,019), Lisansüstü mezunu olanların puanlarından (4,316±1,003); Eğitim düzeyi Üniversite olanların puanları (5,108±1,108) ise eğitim düzeyi Lisansüstü olanların puanlarından (4,316±1,003) yüksek saptandı.

Ebeveynlerin '**anne baba hazırbulunuşluk toplam puan ortalamaları**' ile '**eğitim düzeyi**' arasında istatistiksel anlamda fark saptandı (KW=26,658; p=0,000<0.05). Eğitim düzeyi lise olanların toplam puanları (41,954±5,335), ilkokul (38,556±5,199) ve ortaokul olanların puanlarından (37,964±6,269); Üniversite olanların puanları (42,763±4,279), ilkokul (38,556±5,199) ve ortaokul olanların puanlarından (37,964±6,269); Eğitim düzeyi Lisansüstü olanların puanları (41,790±3,660), ilkokul (38,556±5,199) ve ortaokul olanların (37,964±6,269) puanlarından yüksekti.

Tablo 6. 4. 4. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Ebeveynlerin Çalışma Durumlarının Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Farkındalık	Evet	201	6,522	1,096	9704,000	0,701
	Hayır	99	6,434	1,214		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	201	11,105	2,564	9217,000	0,289
	Hayır	99	10,838	2,477		
Tutum	Evet	201	13,682	2,453	9667,000	0,682
	Hayır	99	13,677	2,189		
Rol Edinme	Evet	201	5,309	1,046	8941,000	0,088
	Hayır	99	5,525	0,896		
Sorumluluk	Evet	201	5,010	1,166	9196,000	0,236
	Hayır	99	5,192	1,047		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	201	41,627	5,225	9913,000	0,959
	Hayır	99	41,667	4,884		

*Mann Whitney-U Testi
* Kruskal Wallis H-Testi

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile ebeveynlerin çalışma durumlarına ait veriler **Tablo 6. 4. 4'**de belirtildi.

Ebeveynlerin farkındalık, ihtiyaçların giderilmesi, tutum, rol edinme, sorumluluk, anne baba hazırbulunuşluk toplam puanları ortalamaları ile ebeveynlerin çalışma durumlarına ait alt grup puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmadı ($p>0,05$).

Tablo 6. 4. 5. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Ebeveynlerin Aile Tiplerinin Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Farkındalık	Çekirdek Aile	253	6,478	1,100	5593,500	0,477
	Geniş Aile	47	6,575	1,315		
İhtiyaçların Giderilmesi	Çekirdek Aile	253	10,984	2,475	5495,000	0,399
	Geniş Aile	47	11,192	2,856		
Tutum	Çekirdek Aile	253	13,759	2,364	5126,500	0,124
	Geniş Aile	47	13,255	2,354		
Rol Edinme	Çekirdek Aile	253	5,387	0,968	5795,000	0,742
	Geniş Aile	47	5,340	1,185		
Sorumluluk	Çekirdek Aile	253	5,032	1,140	5249,000	0,156
	Geniş Aile	47	5,277	1,057		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Çekirdek Aile	253	41,640	4,971	5868,000	0,887
	Geniş Aile	47	41,638	5,847		
*Mann Whitney-U Testi						

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile ebeveynlerin aile tiplerine ilişkin veriler **Tablo 6. 4. 5'**de belirtildi.

Ebeveynlerin farkındalık, ihtiyaçların giderilmesi, tutum, rol edinme, sorumluluk, anne baba hazırbulunuşluk toplam puan ortalamaları ile aile tipi arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmadı ($p>0,05$).

Tablo 6. 4. 6. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Ebeveynlerin Ekonomik Durumlarının Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	KW	P	Fark
Farkındalık	Çok İyi	11	6,818	0,982	1,723	0,423	
	İyi	109	6,459	0,986			
	Orta	180	6,494	1,226			
İhtiyaçların Giderilmesi	Çok İyi	11	12,455	1,968	8,072	0,018	1 > 3 2 > 3
	İyi	109	11,349	2,428			
	Orta	180	10,728	2,585			
Tutum	Çok İyi	11	14,091	2,343	0,629	0,730	
	İyi	109	13,679	2,468			
	Orta	180	13,656	2,314			
Rol Edinme	Çok İyi	11	5,727	0,647	4,793	0,091	
	İyi	109	5,523	0,845			
	Orta	180	5,272	1,093			
Sorumluluk	Çok İyi	11	5,455	0,934	2,702	0,259	
	İyi	109	5,174	1,026			
	Orta	180	4,983	1,193			
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Çok İyi	11	44,546	3,588	6,898	0,032	1 > 3
	İyi	109	42,184	4,963			
	Orta	180	41,133	5,199			
*Kruskal Wallis H-Testi							
*Mann Whitney U testi							

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile ebeveynlerin ekonomik durumlarına ait bulgular **Tablo 6. 4. 6**'da belirtildi.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin '**ihtiyaçların giderilmesi puan ortalamaları**' ile '**ebeveynlerin ekonomik durumları**' arasındaki fark anlamlı bulundu ($p=0,018<0,05$). Gruplar arasındaki fark incelendiğinde; ekonomik durumu 'Çok İyi' olanların ihtiyaçların giderilmesi puanları ($12,455\pm 1,968$), ekonomik durumu 'Orta' olanların puanlarından ($10,728\pm 2,585$); Ekonomik durumu 'İyi' olanların puanları ise ($11,349\pm 2,428$), ekonomik durum Orta olanların puanlarından ($10,728\pm 2,585$) yüksek bulundu.

Ebeveynlerin ‘anne baba hazırbulunuşluk toplam puan ortalamaları’ ile ‘ebeveynlerinekonomik durumları’ arasındaki fark anlamlı bulundu ($p=0,032<0,05$). Ekonomik durum Çok İyi olanların anne baba hazırbulunuşluk toplam puanları ($44,546\pm 3,588$), ekonomik durum Orta düzeyde olanların puanlarından ($41,133\pm 5,199$) yüksekti.

Tablo 6. 4. 7. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Ebeveynlerin Evlilik Sürelerinin Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	KW	P	Fark
Farkındalık	0-1 Yıl	44	6,750	0,967	3,058	0,383	
	2-3 Yıl	67	6,493	1,284			
	4-5 Yıl	63	6,492	0,931			
	6 Ve üzeri	126	6,405	1,195			
İhtiyaçların Giderilmesi	0-1 Yıl	44	11,705	2,163	18,506	0,000	1 > 4 2 > 4 3 > 4
	2-3 Yıl	67	11,418	2,438			
	4-5 Yıl	63	11,603	2,276			
	6 ve üzeri	126	10,270	2,658			
Tutum	0-1 Yıl	44	13,796	2,348	2,771	0,428	
	2-3 Yıl	67	13,910	1,897			
	4-5 Yıl	63	14,032	2,170			
	6 ve üzeri	126	13,341	2,654			
Rol Edinme	0-1 Yıl	44	5,659	0,776	9,250	0,026	1 > 2 1 > 4 3 > 4
	2-3 Yıl	67	5,358	0,883			
	4-5 Yıl	63	5,587	0,733			
	6 ve üzeri	126	5,191	1,198			
Sorumluluk	0-1 Yıl	44	4,886	1,083	2,212	0,530	
	2-3 Yıl	67	5,134	1,100			
	4-5 Yıl	63	5,095	0,995			
	6 ve üzeri	126	5,087	1,227			
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	0-1 Yıl	44	42,796	4,563	11,400	0,010	1 > 4 2 > 4 3 > 4
	2-3 Yıl	67	42,313	4,486			
	4-5 Yıl	63	42,810	4,099			
	6 ve üzeri	126	40,294	5,748			
*Kruskal Wallis H-Testi *Mann Whitney U Testi							

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile ebeveynlerin evlilik sürelerine ilişkin bulgulara **Tablo 6. 4. 7**'de yer verildi.

Araştırma grubunun '**ihtiyaçların giderilmesi puan ortalamaları**' ile '**ebeveynlerin evlilik süreleri**' arasında istatistiksel anlamlı fark bulundu ($p=0,000<0.05$). Evlilik süresi 0-1 yıl olanların puanları ($11,705\pm 2,163$), evlilik süresi 6 ve üzeri olanların puanlarından ($10,270\pm 2,658$); evlilik süresi 2-3 yıl olanların puanları ($11,418\pm 2,438$), evlilik süresi 6 ve üzeri olanların puanlarından ($10,270\pm 2,658$); evlilik süresi 4-5 yıl olanların puanları ($11,603\pm 2,276$) ise evlilik süresi 6 ve üzeri olanların puanlarından ($10,270\pm 2,658$) yüksek saptandı.

Ebeveynlerin '**rol edinme puan ortalamaları**' ile '**ebeveynlerin evlilik süreleri**' arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptandı ($KW=9,250$; $p=0,026<0.05$). Evlilik süresi 0-1 yıl olanların rol edinme puanları ($5,659\pm 0,776$), evlilik süresi 2-3 yıl olanların puanlarından ($5,358\pm 0,883$) ve evlilik süresi 6 ve üzeri olanların puanlarından ($5,191\pm 1,198$); evlilik süresi 4-5 yıl olanların puanları ise ($5,587\pm 0,733$), evlilik süresi 6 ve üzeri olanların puanlarından ($5,191\pm 1,198$) yüksek bulundu.

Çalışma grubunun '**anne baba hazırbulunuşluk toplam puan ortalamaları**' ile '**ebeveynlerin evlilik süreleri**' arasındaki fark anlamlı bulundu ($KW=11,400$; $p=0,010<0.05$). Evlilik süresi 0-1 yıl olanların anne baba hazırbulunuşluk toplam puanları ($42,796\pm 4,563$), evlilik süresi 6 ve üzeri olanların puanlarından ($40,294\pm 5,748$); evlilik süresi 2-3 yıl olanların puanları ($42,313\pm 4,486$), evlilik süresi 6 ve üzeri olanların puanlarından ($40,294\pm 5,748$); evlilik süresi 4-5 yıl olanların puanları ($42,810\pm 4,099$), evlilik süresi 6 ve üzeri olanların puanlarından ($40,294\pm 5,748$) yüksek tespit edildi.

Tablo 6. 4. 8. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocuk Sayısının Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	KW	P	Fark
Farkındalık	1	148	6,635	1,107	7,873	0,049	1 > 4
	2	94	6,457	1,044			
	3	40	6,300	1,159			
	4 ve üzeri	18	5,944	1,552			
İhtiyaçların Giderilmesi	1	148	11,615	2,263	20,198	0,000	1 > 2 1 > 3 1 > 4
	2	94	10,755	2,597			
	3	40	9,825	2,650			
	4 ve üzeri	18	10,111	2,826			
Tutum	1	148	13,905	2,226	17,382	0,001	1 > 3 2 > 3
	2	94	14,000	2,277			
	3	40	12,250	2,619			
	4 ve üzeri	18	13,333	2,351			
Rol Edinme	1	148	5,514	0,821	6,200	0,102	
	2	94	5,330	1,051			
	3	40	4,950	1,413			
	4 ve üzeri	18	5,500	0,786			
Sorumluluk	1	148	5,027	1,088	3,070	0,381	
	2	94	5,128	1,138			
	3	40	4,950	1,260			
	4 ve üzeri	18	5,389	1,145			
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	1	148	42,696	4,555	22,831	0,000	1 > 3 2 > 3
	2	94	41,670	5,152			
	3	40	38,275	5,169			
	4 ve üzeri	18	40,278	5,879			
* Kruskal Wallis H-Testi * Mann Whitney U Testi							

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile çocuk sayısına ilişkin veriler **Tablo 6. 4. 8**'de belirtildi.

Ebeveynlerin '**farkındalık puan ortalamaları**' ile '**çocuk sayısı**' arasındaki fark anlamlı idi ($p=0,049<0.05$). Çocuk sayısı 1 olanların farkındalık puanları ($6,635\pm 1,107$), çocuk sayısı 4 ve üzeri olanların farkındalık puanlarından ($5,944\pm 1,552$) yüksek bulundu.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin '**ihtiyaçların giderilmesi puan ortalamaları**' ile '**çocuk sayısı**' arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edildi. ($p=0,000<0.05$). Çocuk sayısı 1 olanların ihtiyaçların giderilmesi puanları ($11,615\pm 2,263$), çocuk sayısı 2 olanların puanlarından ($10,755\pm 2,597$), çocuk sayısı 3 olanların puanlarından ($9,825\pm 2,650$) ve çocuk sayısı 4 ve üzeri olanların puanlarından ($10,111\pm 2,826$) yüksek saptandı.

Ebeveynlerin '**tutum puan ortalamaları**' ile '**çocuk sayısı**' arasında istatistiksel anlamlı fark saptandı ($p=0,001<0.05$). Çocuk sayısı 1 olanların tutum puanları ($13,905\pm 2,226$), çocuk sayısı 3 olanların puanlarından ($12,250\pm 2,619$); çocuk sayısı 2 olanların puanları ($14,000\pm 2,277$), çocuk sayısı 3 olanların puanlarından ($12,250\pm 2,619$) yüksekti.

Çalışma grubunda yer alan ebeveynlerin '**anne baba hazırbulunuşluk toplam puan ortalamaları**' ile '**çocuk sayısı**' arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı idi ($p=0,000<0.05$). Çocuk sayısı 1 olanların anne baba hazırbulunuşluk toplam puanları ($42,696\pm 4,555$), çocuk sayısı 3 olanların puanlarından ($38,275\pm 5,169$); çocuk sayısı 2 olanların puanları ($41,670\pm 5,152$) ise çocuk sayısı 3 olanların puanlarından ($38,275\pm 5,169$) yüksek belirlendi.

6. 5. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumları İle Ebeveynlik Özelliklerinin Karşılaştırılması

Bu bölümde; yeni çocuk sahibi olmuş ebeveynlerin anne baba rolüne hazır olma durumları ile ebeveyn özelliklerinin karşılaştırılması ilişkin bulgular 7 bölümde incelendi.

6. 5. 1. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile İlk Kez Ebeveyn Olma Yaşının Karşılaştırılması

6. 5. 2. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Ebeveynlik Rolü Hakkında Bilgi Alma Durumunun Karşılaştırılması

6. 5. 3. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumları ile 'Ebeveyn Olmanın Sizin İçin Anlamı Nedir' Sorusunun Karşılaştırılması

6. 5. 4. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumları ile Ebeveynlerin Çocukları ile Birlikte Yapabileceklerini Düşündükleri Faaliyetlerin Karşılaştırılması

6. 5. 5. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumları ile Aile İçi İlişkinin/Etkileşimin Karşılaştırılması

6. 5. 6. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumları ile Ebeveyn Tutumlarının Karşılaştırılması

6. 5. 7. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumları ile Eşlerinin Destek İhtiyaçlarının Karşılaştırılması

6. 5. 1. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile İlk Kez Ebeveyn Olma Yaşının Karşılaştırılması

Bu bölümde anne baba hazırbulunuşluk puanları ile ilk kez ebeveyn olma yaşının karşılaştırılmasına ilişkin verilere yer verildi.

Tablo 6. 5. 1.1. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile İlk Kez Ebeveyn Olma Yaşının Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	KW	P	Fark
Farkındalık	20 Yaş ve Altı	19	6,368	1,383	2,051	0,359	
	21-30 Yaş	189	6,434	1,154			
	31-40	92	6,641	1,033			
İhtiyaçların Giderilmesi	20 Yaş ve Altı	19	11,000	2,108	1,381	0,501	
	21-30 Yaş	189	10,921	2,530			
	31-40	92	11,217	2,635			
Tutum	20 Yaş ve Altı	19	13,316	2,382	6,991	0,030	3 > 2
	21-30 Yaş	189	13,524	2,298			
	31-40	92	14,076	2,473			
Rol Edinme	20 Yaş ve Altı	19	5,263	1,098	1,837	0,399	
	21-30 Yaş	189	5,423	1,011			
	31-40	92	5,315	0,971			
Sorumluluk	20 Yaş ve Altı	19	5,474	1,073	3,365	0,186	
	21-30 Yaş	189	5,037	1,113			
	31-40	92	5,054	1,171			
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	20 Yaş ve Altı	19	41,421	5,378	4,214	0,122	
	21-30 Yaş	189	41,339	4,971			
	31-40	92	42,304	5,318			
* Kruskal Wallis H-Testi							
* Mann Whitney U Testi							

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile ilk kez ebeveyn olma yaşına ait bulgular **Tablo 6. 5. 1.1**'de belirtildi.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin '**tutum puanları ortalamaları**' ile '**ilk kez ebeveyn olma yaşı**' arasındaki fark istatistiksel anlamlı bulundu ($p=0,030<0,05$). İlk kez ebeveyn olma yaşı 31-40 olanların tutum puanları

(14,076±2,473), ilk kez ebeveyn olma yaşı 21-30 olanların tutum puanlarından (13,524±2,298) yüksek bulundu.

6. 5. 2. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Ebeveynlik Rolü Hakkında Bilgi Alma Durumunun Karşılaştırılması

Bu bölümde anne baba hazırbulunuşluk puanları ile ebeveynlik rolü hakkında bilgi alma durumunun karşılaştırılması ile ilgili verilere yer verildi.

Tablo 6. 5. 2. 1. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Ebeveynlik Rolü Hakkında Bilgi Alma Durumunun Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Farkındalık	Evet	168	6,506	1,179	10746,500	0,613
	Hayır	132	6,477	1,080		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	168	11,161	2,460	10288,500	0,273
	Hayır	132	10,833	2,625		
Tutum	Evet	168	13,893	2,275	9755,500	0,067
	Hayır	132	13,409	2,459		
Rol Edinme	Evet	168	5,339	1,060	10696,000	0,530
	Hayır	132	5,432	0,926		
Sorumluluk	Evet	168	5,208	1,099	9373,500	0,011
	Hayır	132	4,894	1,148		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	168	42,107	5,146	9508,000	0,034
	Hayır	132	41,046	5,014		
* Kruskal Wallis H-Testi * Mann Whitney U Testi						

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile ebeveynlik rolü hakkında bilgi alma durumuna ilişkin veriler **Tablo 6. 5. 2. 1**'de belirtildi.

Ebeveynlerin 'sorumluluk puan ortalamaları' ile 'ebeveynlik rolü hakkında bilgi alma durumu' arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı

bulundu ($p=0,011<0,05$). Ebeveynlik rolü hakkında bilgi alanların sorumluluk puanları ($\bar{x}=5,208$), ebeveynlik rolü hakkında bilgi almayanların sorumluluk puanlarından ($\bar{x}=4,894$) yüksekti.

Çalışma grubunun ‘anne baba hazırbulunuşluk toplam puan ortalamaları’ ile ‘ebeveynlik rolü hakkında bilgi alma durumu’ arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulundu ($p=0,034<0,05$). Ebeveynlik rolü hakkında bilgi alanların anne baba hazırbulunuşluk toplam puanları ($\bar{x}=42,107$), ebeveynlik rolü hakkında bilgi almayanların anne baba hazırbulunuşluk toplam puanlarından ($\bar{x}=41,046$) yüksekti.

6. 5. 3. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumları ile ‘Ebeveyn Olmanın Sizin İçin Anlamı Nedir’ Sorusunun Karşılaştırılması

Bu bölümde anne baba hazırbulunuşluk puanları ile ebeveynlere göre anne-baba olmanın anlamına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 6. 5. 3. 1. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocuğun Sosyokültürel İhtiyaçlarının Karşılanması Değişkeninin Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Farkındalık	Evet	188	6,463	1,153	10058,000	0,476
	Hayır	112	6,545	1,106		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	188	11,027	2,470	10385,000	0,841
	Hayır	112	11,000	2,651		
Tutum	Evet	188	13,825	2,366	9412,000	0,115
	Hayır	112	13,438	2,355		
Rol Edinme	Evet	188	5,410	0,906	10430,000	0,872
	Hayır	112	5,330	1,150		
Sorumluluk	Evet	188	4,968	1,151	9158,500	0,036
	Hayır	112	5,241	1,076		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	188	41,692	4,931	10415,000	0,876
	Hayır	112	41,554	5,412		
*Mann Whitney U						

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile çocuğun sosyokültürel ihtiyaçlarının karşılanması değişkeninin karşılaştırılmasına ait bulgulara **Tablo 6.5.3.1**'de yer verildi.

‘**Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları Sorumluluk Alt Boyutu**’ile ‘**ebeveyn olmanın çocuğun sosyokültürel ihtiyaçların karşılanması anlamına gelmesi değişkeni**’arasında istatistiksel anlamlı fark bulundu ($p=0,036<0,05$). Ebeveyn (anne-baba) olmanın anlamının çocuğun sosyo kültürel ihtiyaçlarının karşılanması olanların sorumluluk puanları ($x=4,968$), ebeveyn (anne-baba) olmanın anlamı sosyo kültürel ihtiyaçlarının karşılanması olmayanların sorumluluk puanlarından ($\bar{x}=5,241$) düşük bulundu.

Tablo 6. 5. 3. 2. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocuğun Ekonomik İhtiyaçlarının Karşılanması Değişkeninin Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Farkındalık	Evet	105	6,667	1,107	8828,500	0,030
	Hayır	195	6,400	1,142		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	105	10,610	2,705	8865,500	0,050
	Hayır	195	11,236	2,417		
Tutum	Evet	105	13,619	2,490	10213,500	0,973
	Hayır	195	13,713	2,302		
Rol Edinme	Evet	105	5,333	1,098	9951,000	0,633
	Hayır	195	5,405	0,950		
Sorumluluk	Evet	105	4,924	1,207	9211,500	0,111
	Hayır	195	5,149	1,081		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	105	41,152	5,576	9656,000	0,416
	Hayır	195	41,903	4,831		
*Mann Whitney						

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile çocuğun ekonomik ihtiyaçlarının karşılanması değişkeninin karşılaştırılmasına ait veriler **Tablo 6. 5. 3. 2**'de belirtildi.

‘Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları Farkındalık Alt Boyutu’ ile ‘ebeveyn olmanın çocuğun ekonomik ihtiyaçlarının karşılanması anlamına gelmesideğişkeni’ arasında istatistiksel anlamlı fark saptandı ($p=0,030<0,05$). Ebeveyn olmanın çocuğun ekonomik ihtiyaçlarının karşılanması anlamına gelenlerin farkındalık puanları ($\bar{x}=6,667$), ekonomik ihtiyaçlarının karşılanması anlamına gelmeyenlerin farkındalık puanlarından ($\bar{x}=6,400$) yüksek bulundu.

‘Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları İhtiyaçların Giderilmesi Alt Boyutu’ ile ‘ebeveyn olmanın çocuğun ekonomik ihtiyaçlarının karşılanması anlamına gelmesi değişkeni’ arasında istatistiksel anlamlı fark saptandı ($p=0,050<0,05$). Ebeveyn olmanın çocuğun ekonomik ihtiyaçlarının karşılanması anlamına gelenlerin ihtiyaçların giderilmesi puanları ($\bar{x}=10,610$), ebeveyn olmanın çocuğun ekonomik ihtiyaçlarının karşılanması anlamına gelmeyenlerin puanlarından ($\bar{x}=11,236$) düşük tespit edildi.

Tablo 6. 5. 3. 3. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocuğun Fiziksel İhtiyaçlarının Karşılanması Değişkeninin Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Farkındalık	Evet	93	6,753	0,985	7947,500	0,008
	Hayır	207	6,377	1,180		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	93	11,075	2,388	9573,500	0,939
	Hayır	207	10,990	2,603		
Tutum	Evet	93	14,226	2,332	7410,000	0,001
	Hayır	207	13,435	2,345		
Rol Edinme	Evet	93	5,495	0,789	9318,000	0,597
	Hayır	207	5,329	1,083		
Sorumluluk	Evet	93	5,118	1,102	9382,000	0,697
	Hayır	207	5,048	1,144		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	93	42,667	4,616	8004,000	0,019
	Hayır	207	41,179	5,259		

*Mann Whitney

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile çocuğun fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması değişkeninin karşılaştırılmasına ait bulgular Tablo 6. 5. 3. 3'de belirtildi.

‘Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları Farkındalık Alt Boyutu’ ile **‘ebeveyn olmanın çocuğun fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması anlamına gelmesi değişkeni’** arasında istatistiksel anlamlı fark saptandı ($p=0,008<0,05$). Ebeveyn olmanın çocuğun fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması anlamına geldiğini düşünenlerin farkındalık puanları ($\bar{x}=6,753$), düşünmeyenlerin farkındalık puanlarından ($\bar{x}=6,377$) yüksek bulundu.

‘Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları Tutum Alt Boyutu’ ile **‘ebeveyn olmanın çocuğun fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması anlamına gelmesi değişkeni’** arasında istatistiksel anlamlı fark saptandı ($p=0,001<0,05$). Ebeveyn olmanın çocuğun fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması anlamına geldiğini düşünenlerin tutum puanları ($\bar{x}=14,226$), düşünmeyenlerin tutum puanlarından ($\bar{x}=13,435$) yüksekti.

‘Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam Puanları Ortalamaları’ ile **‘ebeveyn olmanın çocuğun fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması anlamına gelmesi değişkeni’** arasında istatistiksel anlamlı fark saptandı ($p=0,019<0,05$). Anne baba olmanın çocuğun fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması anlamına gelenlerin hazırbulunuşluk toplam puanları ($\bar{x}=42,667$), gelmeyenlerin toplam puanlarından ($\bar{x}=41,179$) yüksek bulundu.

Tablo6. 5. 3. 4. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocuğun Duygusal İhtiyaçlarının Karşılanması Değişkeninin Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Farkındalık	Evet	179	6,587	1,004	9971,500	0,199
	Hayır	121	6,355	1,297		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	179	11,190	2,396	10015,500	0,259
	Hayır	121	10,760	2,717		
Tutum	Evet	179	13,972	2,316	8630,500	0,002
	Hayır	121	13,248	2,381		
Rol Edinme	Evet	179	5,469	0,962	9656,000	0,057
	Hayır	121	5,248	1,051		
Sorumluluk	Evet	179	5,151	1,057	10061,000	0,246
	Hayır	121	4,950	1,224		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	179	42,369	4,785	8682,500	0,003
	Hayır	121	40,562	5,391		

*Mann Whitney

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile çocuğun duygusal ihtiyaçlarının karşılanması değişkeninin karşılaştırılmasına ait bulgulara **Tablo 6. 5. 3. 4**'de yer verildi.

‘Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları Tutum Alt Boyutu’ ile ‘ebeveyn olmanın çocuğun duygusal ihtiyaçlarının karşılanması anlamına gelmesi değişkeni’ arasında istatistiksel anlamlı fark saptandı ($p=0,002<0,05$). Ebeveyn olmanın çocuğun duygusal ihtiyaçlarının karşılanması anlamına geldiğini düşünenlerin tutum puanları ($\bar{x}=13,972$), düşünmeyenlerin puanlarından ($\bar{x}=13,248$) yüksek belirlendi.

‘Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam Puan Ortalamaları’ ile ‘anne baba olmanın çocuğun duygusal ihtiyaçlarının karşılanması anlamına gelmesi değişkeni’ arasında istatistiksel anlamlı fark saptandı ($p=0,003<0,05$). Anne baba olmanın çocuğun duygusal ihtiyaçlarının karşılanması anlamına geldiğini

düşünenlerin puanları ($\bar{x}=42,369$), düşünmeyenlerin puanlarından ($\bar{x}=40,562$) yüksek saptandı.

6. 5. 4. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumları ile Ebeveynlerin Çocukları ile Birlikte Yapabileceklerini Düşündükleri Faaliyetlerin Karşılaştırılması

Bu bölümde ebeveynlerin çocukları ile birlikte yapabileceklerini düşündükleri faaliyetler ile hazırbulunuşluk ve hazırbulunuşluk alt grupları arasındaki ilişki incelendi.

Tablo 6.5.4.1. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocuğun Uyummasına Yardımcı Olma Değişkeninin Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Farkındalık	Evet	210	6,543	1,149	8568,500	0,158
	Hayır	90	6,378	1,097		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	210	11,186	2,380	8584,000	0,198
	Hayır	90	10,622	2,839		
Tutum	Evet	210	13,952	2,241	7389,000	0,002
	Hayır	90	13,044	2,535		
Rol Edinme	Evet	210	5,452	0,954	8403,000	0,069
	Hayır	90	5,211	1,096		
Sorumluluk	Evet	210	5,095	1,058	9403,000	0,940
	Hayır	90	5,011	1,285		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	210	42,229	4,717	7585,500	0,007
	Hayır	90	40,267	5,714		
*Mann Whitney-U						

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile çocuğun uyumasına yardımcı olma değişkeninin karşılaştırılmasına ilişkin verilere **Tablo 6. 5. 4. 1'** de yer verildi.

Ebeveynlerin ‘Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları Tutum Alt Boyutu’ ile ‘çocuğun uyumasına yardımcı olma değişkeni’ arasında istatistiksel anlamlı fark saptandı ($p=0,002<0,05$). Çocuğun uyumasına yardımcı olanların tutum puanları ($\bar{x}=13,952$), uyumasına yardımcı olmayanların puanlarından ($\bar{x}=13,044$) yüksek bulundu.

Ebeveynlerin ‘Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam Puan Ortalamaları’ ile ‘çocuğun uyumasına yardımcı olma değişkeni’ arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulundu (Mann Whitney $U=7585,500$; $p=0,007<0,05$). Çocuğun uyumasına yardımcı olanların anne baba hazırbulunuşluk toplam puanları ($x=42,229$), uyumasına yardımcı olmayanların puanlarından ($x=40,267$) yüksek saptandı.

Tablo 6.5.4.2. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocuğa Yemek Yedirme Değişkeninin Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Farkındalık	Evet	208	6,495	1,125	9549,000	0,976
	Hayır	92	6,489	1,163		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	208	11,144	2,433	8898,500	0,323
	Hayır	92	10,728	2,742		
Tutum	Evet	208	13,933	2,253	7660,500	0,005
	Hayır	92	13,109	2,522		
Rol Edinme	Evet	208	5,438	0,956	8856,000	0,219
	Hayır	92	5,250	1,096		
Sorumluluk	Evet	208	5,077	1,096	9505,500	0,920
	Hayır	92	5,054	1,208		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	208	42,087	4,785	8251,500	0,057
	Hayır	92	40,630	5,668		

*Mann Whitney-U

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile çocuğa yemek yedirme değişkeninin karşılaştırılmasına ait veriler **Tablo 6. 5. 4. 2'**de belirtildi.

‘Anne Baba Hazırbulunuşluk Tutum Alt Boyutu Puan Ortalamaları’ ile ‘çocuğa yemek yedirme değişkeni’ arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulundu ($p=0,005<0,05$). Evet yanıtı verenlerin tutum puanları ($\bar{x}=13,933$), hayır yanıtı verenlerin tutum puanlarından ($\bar{x}=13,109$) yüksek idi.

Tablo 6.5.4.3. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocuğa Birşeyler Öğretme Değişkeninin Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Farkındalık	Evet	273	6,484	1,141	3536,500	0,702
	Hayır	27	6,593	1,083		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	273	10,952	2,556	3120,500	0,179
	Hayır	27	11,667	2,253		
Tutum	Evet	273	13,707	2,333	3506,500	0,670
	Hayır	27	13,407	2,707		
Rol Edinme	Evet	273	5,407	0,981	3247,000	0,223
	Hayır	27	5,111	1,188		
Sorumluluk	Evet	273	5,059	1,133	3453,000	0,548
	Hayır	27	5,185	1,111		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	273	41,608	4,992	3460,500	0,600
	Hayır	27	41,963	6,260		

*Mann Whitney-U

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile çocuğa birşeyler öğretme değişkeninin karşılaştırılması ile ilişkili veriler **Tablo 6. 5. 4. 3**’de belirtildi.

Ebeveynlerin farkındalık, ihtiyaçların giderilmesi, tutum, rol edinme, sorumluluk, anne baba hazırbulunuşluk toplam puan ortalamaları ile ‘çocuğa

birşeyler öğretme değişkeni' arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmadı ($p>0,05$).

Tablo 6.5.4.4 Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile ÇocuklaOyun Oynama Değişkeninin Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Farkındalık	Evet	247	6,510	1,133	6078,500	0,369
	Hayır	53	6,415	1,151		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	247	11,004	2,483	6205,000	0,543
	Hayır	53	11,076	2,786		
Tutum	Evet	247	13,818	2,336	5214,500	0,017
	Hayır	53	13,038	2,418		
Rol Edinme	Evet	247	5,413	0,971	6077,000	0,329
	Hayır	53	5,226	1,138		
Sorumluluk	Evet	247	5,032	1,118	5757,000	0,126
	Hayır	53	5,245	1,175		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	247	41,777	4,999	6087,000	0,422
	Hayır	53	41,000	5,592		

*Mann Whitney-U

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile çocukla oyun oynama değişkeninin karşılaştırılmasına ait bulgulara **Tablo 6. 5. 4. 4**'de yer verildi.

'Anne Baba Hazırbulunuşluk Tutum Alt Boyutu Puan Ortalamaları' ile 'çocukla oyun oynama değişkeni' arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulundu ($p=0,017<0,05$). Evet yanıtı verenlerin tutum puanları ($\bar{x}=13,818$), hayır yanıtı verenlerin tutum puanlarından ($\bar{x}=13,038$) yüksekti.

Tablo 6.5.4.5. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocuğun Okul Ödevlerine Yardım Etme Değişkeninin Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Farkındalık	Evet	217	6,530	1,167	8221,000	0,198
	Hayır	83	6,398	1,047		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	217	11,129	2,328	8685,500	0,626
	Hayır	83	10,723	3,005		
Tutum	Evet	217	13,986	2,172	6797,000	0,001
	Hayır	83	12,880	2,661		
Rol Edinme	Evet	217	5,447	0,891	8332,000	0,231
	Hayır	83	5,205	1,237		
Sorumluluk	Evet	217	5,069	1,080	8716,000	0,632
	Hayır	83	5,072	1,257		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	217	42,161	4,521	7573,500	0,033
	Hayır	83	40,277	6,218		
*Mann Whitney-U						

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile çocuğun okul ödevlerine yardım etme değişkeninin karşılaştırılması ile ilişkili veriler **Tablo 6. 5. 4. 5'** de belirtildi.

‘**Anne Baba Hazırbulunuşluk Tutum Alt Boyutu Puan Ortalamaları**’ ile ‘**çocuğun okul ödevlerine yardım etme değişkeni**’ arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulundu ($p=0,001<0,05$). Evet yanıtı verenlerin tutum puanları ($\bar{x}=13,986$), hayır yanıtı verenlerin tutum puanlarından ($\bar{x}=12,880$) yüksekti.

Ebeveynlerin ‘**Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam Puanları Ortalamaları**’ ile ‘**çocuğun okul ödevlerine yardım etme değişkeni**’ arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı idi ($p=0,033<0,05$). Evet yanıtı verenlerin anne baba hazırbulunuşluk toplam puanları ($\bar{x}=42,161$), hayır yanıtı verenlerin anne baba hazırbulunuşluk toplam puanlarından ($\bar{x}=40,277$) yüksek saptandı.

Tablo 6.5.4.6. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocuğu Gezdirmeye Değişkeninin Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Farkındalık	Evet	236	6,504	1,154	7228,000	0,561
	Hayır	64	6,453	1,068		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	236	11,021	2,422	7217,000	0,578
	Hayır	64	11,000	2,933		
Tutum	Evet	236	13,852	2,273	6159,500	0,020
	Hayır	64	13,047	2,603		
Rol Edinme	Evet	236	5,436	0,945	6794,000	0,141
	Hayır	64	5,172	1,176		
Sorumluluk	Evet	236	5,042	1,133	7056,500	0,371
	Hayır	64	5,172	1,121		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	236	41,856	4,747	7104,000	0,465
	Hayır	64	40,844	6,239		

*Mann Whitney-U

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile çocuğu gezdirmeye değişkeninin karşılaştırılmasına ait bulgulara **Tablo 6. 5. 4. 6'** de yer verildi.

'Anne Baba Hazırbulunuşluk Tutum Alt Boyutu Puan Ortalamaları' ile 'çocuğu gezdirmeye değişkeni' arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulundu ($p=0,020<0,05$). Evet yanıtı verenlerin tutum puanları ($\bar{x}=13,852$), hayır yanıtı verenlerin tutum puanlarından ($\bar{x}=13,047$) yüksekti.

Tablo 6. 5. 4. 7. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocuğun Bezini Değiştirme Değişkeninin Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Farkındalık	Evet	190	6,516	1,102	10245,000	0,755
	Hayır	110	6,455	1,194		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	190	11,163	2,404	9782,000	0,345
	Hayır	110	10,764	2,739		
Tutum	Evet	190	14,068	2,153	7873,000	0,000
	Hayır	110	13,009	2,568		
Rol Edinme	Evet	190	5,437	0,899	10051,000	0,510
	Hayır	110	5,282	1,158		
Sorumluluk	Evet	190	5,137	1,045	9844,000	0,352
	Hayır	110	4,955	1,259		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	190	42,321	4,646	8552,500	0,009
	Hayır	110	40,464	5,650		

*Mann Whitney-U

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile çocuğun bezini değiştirme değişkeninin karşılaştırılmasına ait veriler **Tablo 6. 5. 4. 7'** de belirtildi.

‘**Anne Baba Hazırbulunuşluk Tutum Alt Boyutu Puan Ortalamaları**’ ile ‘**çocuğun bezini değiştirme değişkeni**’ arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı idi ($p=0,000<0,05$). Evet yanıtı verenlerin tutum puanları ($\bar{x}=14,068$), hayır yanıtı verenlerin tutum puanlarından ($\bar{x}=13,009$) yüksekti.

Ebeveynlerin ‘**Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam Puan Ortalamaları**’ ile ‘**çocuğun bezini değiştirme değişkeni**’ arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı idi ($p=0,009<0,05$). Evet yanıtı verenlerin anne baba hazırbulunuşluk toplam puanları ($\bar{x}=42,321$), hayır yanıtı verenlerin anne baba hazırbulunuşluk toplam puanlarından ($\bar{x}=40,464$) yüksek bulundu.

Tablo 6. 5. 4. 8. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Çocuğa Banyo Yaptırma Değişkeninin Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Farkındalık	Evet	196	6,536	1,102	9693,500	0,442
	Hayır	104	6,414	1,196		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	196	11,077	2,460	10000,000	0,784
	Hayır	104	10,904	2,679		
Tutum	Evet	196	13,954	2,245	8230,000	0,005
	Hayır	104	13,164	2,509		
Rol Edinme	Evet	196	5,459	0,879	9517,000	0,259
	Hayır	104	5,231	1,192		
Sorumluluk	Evet	196	5,102	1,091	9901,500	0,652
	Hayır	104	5,010	1,203		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	196	42,128	4,701	8939,500	0,079
	Hayır	104	40,721	5,707		

*Mann Whitney-U

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile çocuğa banyo yaptırma değişkeninin karşılaştırılmasına ait bulgulara **Tablo 6. 5. 4. 8'** de yer verildi.

'**Anne Baba Hazırbulunuşluk Tutum Alt Boyutu Puan Ortalamaları**' ile '**çocuğa banyo yaptırma değişkeni**' arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı idi ($p=0,005<0,05$). Evet yanıtı verenlerin tutum puanları ($\bar{x}=13,954$), hayır yanıtı verenlerin tutum puanlarından ($\bar{x}=13,164$) yüksek belirlendi.

Tablo 6. 5. 4. 9. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile ÇocuklaArkadaş Olma Değişkeninin Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Farkındalık	Evet	226	6,487	1,112	8213,000	0,800
	Hayır	74	6,514	1,208		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	226	11,097	2,467	7929,500	0,495
	Hayır	74	10,770	2,733		
Tutum	Evet	226	13,858	2,311	6810,500	0,014
	Hayır	74	13,135	2,462		
Rol Edinme	Evet	226	5,456	0,885	7513,000	0,117
	Hayır	74	5,149	1,279		
Sorumluluk	Evet	226	5,044	1,142	7984,500	0,517
	Hayır	74	5,149	1,094		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	226	41,943	4,937	7382,500	0,129
	Hayır	74	40,716	5,528		

*Mann Whitney-U

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile çocukla arkadaş olma değişkeninin karşılaştırılmasına ilişkin veriler **Tablo 6. 5. 4. 9**'de belirtildi.

‘**Anne Baba Hazırbulunuşluk Tutum Alt Boyutu Puan Ortalamaları**’ ile ‘**çocukla arkadaş olma değişkeni**’ arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulundu ($p=0,014<0,05$). Çocukla arkadaş olmayı düşünenlerin tutum puanları ($\bar{X}=13,858$), düşünmeyenlerin puanlarından ($\bar{X}=13,135$) yüksekti.

6. 5. 5. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumları ile Aile İçi İlişkinin/Etkileşimin Karşılaştırılması

Bu bölümde, ebeveynlerin aile içinde ilişkilerini nasıl tanımlandıkları ile hazırbulunuşluk ve hazırbulunuşluk alt grupları arasındaki ilişki incelendi.

Tablo 6. 5. 5. 1. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Aile İçindeki İlişkinin/ Etkileşimin Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	KW	p	Fark
Farkındalık	Çok İyi	136	6,507	1,047	9,182	0,010	1 > 3 2 > 3
	İyi	149	6,571	1,170			
	Orta	15	5,600	1,242			
İhtiyaçların Giderilmesi	Çok İyi	136	11,632	2,296	22,969	0,000	1 > 2 1 > 3 2 > 3
	İyi	149	10,732	2,468			
	Orta	15	8,267	3,058			
Tutum	Çok İyi	136	13,544	2,461	3,768	0,152	
	İyi	149	13,946	2,098			
	Orta	15	12,267	3,390			
Rol Edinme	Çok İyi	136	5,485	0,894	4,106	0,128	
	İyi	149	5,336	0,997			
	Orta	15	4,867	1,685			
Sorumluluk	Çok İyi	136	5,221	1,045	6,700	0,035	1 > 3
	İyi	149	5,007	1,118			
	Orta	15	4,333	1,633			
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Çok İyi	136	42,390	4,632	17,580	0,000	1 > 3 2 > 3
	İyi	149	41,591	4,986			
	Orta	15	35,333	6,264			
* Kruskal Wallis H-Testi * Mann Whitney U Testi							

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile aile içinde ilişkinin/etkileşimin nasıl tanımlandığına dair verilere **Tablo 6. 5. 5. 1'** de yer verildi.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin '**farkındalık puan ortalamaları**' ile '**aile içinde ilişki/etkileşim**' arasındaki fark istatistiksel anlamlı bulundu ($p=0,010<0.05$). Aile içindeki ilişkiyi '**çok iyi**' olarak tanımlayanların farkındalık puanları ($6,507\pm 1,047$), '**orta**' olarak tanımlayanların puanlarından ($5,600\pm 1,242$); '**iyi**' olarak tanımlayanların puanları ($6,571\pm 1,170$), '**orta**' olarak tanımlayanların puanlarından ($5,600\pm 1,242$) yüksekti.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin '**ihtiyaçların giderilmesi puan ortalamaları**' ile '**aile içinde ilişki/etkileşim**' arasındaki fark istatistiksel anlamlı idi ($KW=22,969$; $p=0,000<0.05$). Aile içinde ilişkiyi '**çok iyi**' olarak tanımlayanların ihtiyaçlarının giderilmesi puanları ($11,632\pm 2,296$), '**iyi**' olarak tanımlayanların puanlarından ($10,732\pm 2,468$) ve '**orta**' olarak tanımlayanların puanlarından ($8,267\pm 3,058$); aile içinde ilişkiyi '**iyi**' olarak tanımlayanların puanları ($10,732\pm 2,468$) ise '**orta**' olarak tanımlayanların puanlarından ($8,267\pm 3,058$) yüksekti.

Ebeveynlerin '**sorumluluk puan ortalamaları**' ile '**aile içinde ilişki/etkileşim**' arasındaki fark anlamlı bulundu ($KW=6,700$; $p=0,035<0.05$). Aile içinde ilişkiyi '**Çok iyi**' olarak tanımlayanların puanları ($5,221\pm 1,045$), '**Orta**' olarak tanımlayanların puanlarından ($4,333\pm 1,633$) yüksek bulundu.

Örnekleme grubunun '**anne baba hazırbulunuşluk toplam puan ortalamaları**' ile '**aile içinde ilişki/etkileşim**' arasındaki fark anlamlı idi ($p=0,000<0.05$). Aile içinde ilişkiyi '**çok iyi**' olarak tanımlayanların hazırbulunuşluk puanları ($42,390\pm 4,632$), '**Orta**' olarak tanımlayanların puanlarından ($35,333\pm 6,264$); '**iyi**' olarak tanımlayanların puanları ($41,591\pm 4,986$), '**orta**' olarak tanımlayanların puanlarından ($35,333\pm 6,264$) yüksekti.

6.5.6. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumları ile Ebeveyn Tutumlarının Karşılaştırılması

Bu bölümde yeni çocuk sahibi olmuş ebeveynlerin anne baba rolüne hazır olma durumları ve hazırbulunuşluk alt grupları ile ebeveyn tutumları arasında ki ilişki incelendi. Tutarsız aile tutumu işaretleyen 1 kişi olduğu için karşılaştırma yapılamadı.

Tablo 6. 5. 6. 1. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Mükemmeliyetçi Anne Baba Tutumunun Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Farkındalık	Evet	22	6,500	1,058	3011,500	0,896
	Hayır	278	6,493	1,142		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	22	12,091	2,158	2210,000	0,027
	Hayır	278	10,932	2,546		
Tutum	Evet	22	13,909	2,022	2982,000	0,842
	Hayır	278	13,662	2,393		
Rol Edinme	Evet	22	5,591	0,796	2712,000	0,291
	Hayır	278	5,363	1,017		
Sorumluluk	Evet	22	4,864	1,283	2784,500	0,438
	Hayır	278	5,086	1,118		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	22	42,955	4,509	2531,000	0,177
	Hayır	278	41,536	5,145		

*Mann Whitney-U

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile mükemmeliyetçi anne baba tutumunun karşılaştırılmasına ait veriler **Tablo 6. 5. 6. 1'**de belirtildi.

Ebeveynlerin 'ihtiyaçların giderilmesi puan ortalamaları' ile 'mükemmeliyetçi anne baba tutumu' arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı

bulundu ($p=0,027<0,05$). Evet yanıtı verenlerin ihtiyaçların giderilmesi puanları ($x=12,091$), hayır yanıtı verenlerin ihtiyaçların giderilmesi puanlarından ($x=10,932$) yüksek saptandı.

Tablo 6. 5. 6. 2. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Kabul Edici Güven Verici ve Demokratik Aile Tutumunun Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	P
Farkındalık	Evet	240	6,538	1,101	6503,000	0,201
	Hayır	60	6,317	1,255		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	240	11,092	2,419	6873,000	0,578
	Hayır	60	10,717	2,958		
Tutum	Evet	240	13,771	2,258	6679,000	0,374
	Hayır	60	13,317	2,746		
Rol Edinme	Evet	240	5,396	0,980	7085,000	0,819
	Hayır	60	5,317	1,097		
Sorumluluk	Evet	240	5,058	1,126	6943,500	0,635
	Hayır	60	5,117	1,151		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	240	41,854	4,737	6606,000	0,321
	Hayır	60	40,783	6,352		

*Mann Whitney-U

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile kabul edici güven verici ve demokratik aile tutumunun karşılaştırılmasına ilişkin bulgulara **Tablo 6. 5. 6. 2'**de yer verildi.

Ebeveynlerin farkındalık, ihtiyaçların giderilmesi, tutum, rol edinme, sorumluluk, anne baba hazırbulunuşluk toplam puan ortalamaları ile kabul edici güven verici ve demokratik aile tutumu sergilediğini düşünenlerin grup puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildi ($p>0,05$).

Tablo 6. 5. 6. 3. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Aşırı Hoşgörülü Aile Tutumunun Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	P
Farkındalık	Evet	49	6,510	1,192	6094,000	0,912
	Hayır	251	6,490	1,126		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	49	11,469	2,476	5363,500	0,148
	Hayır	251	10,928	2,541		
Tutum	Evet	49	13,551	2,301	5846,000	0,575
	Hayır	251	13,705	2,382		
Rol Edinme	Evet	49	5,469	0,868	5853,000	0,524
	Hayır	251	5,363	1,028		
Sorumluluk	Evet	49	5,225	1,123	5536,000	0,219
	Hayır	251	5,040	1,131		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	49	42,225	5,157	5653,000	0,370
	Hayır	251	41,526	5,100		

*Mann Whitney-U

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile aşırı hoşgörülü aile tutumunun karşılaştırılmasına ait bulgular **Tablo 6. 5. 6. 3'** de belirtildi.

Ebeveynlerin farkındalık, ihtiyaçların giderilmesi, tutum, rol edinme, sorumluluk, anne baba hazırbulunuşluk toplam puan ortalamaları ile aşırı hoşgörülü aile tutumu sergilediğini düşünenlerin puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildi ($p>0,05$).

Tablo 6. 5. 6. 4. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Aşırı Koruyucu Aile Tutumunun Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	P
Farkındalık	Evet	84	6,488	1,217	9029,000	0,944
	Hayır	216	6,495	1,104		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	84	10,917	2,756	8944,500	0,847
	Hayır	216	11,056	2,449		
Tutum	Evet	84	13,155	2,591	7564,500	0,022
	Hayır	216	13,884	2,246		
Rol Edinme	Evet	84	5,298	1,095	8567,000	0,371
	Hayır	216	5,412	0,965		
Sorumluluk	Evet	84	5,143	1,204	8462,500	0,315
	Hayır	216	5,042	1,101		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	84	41,000	5,601	8361,000	0,290
	Hayır	216	41,889	4,893		
*Mann Whitney-U						

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile aşırı koruyucu aile tutumunun karşılaştırılmasına ilişkin bulgulara **Tablo 6. 5. 6. 4'**de yer verildi.

Ebeveynlerin '**tutum puan ortalamaları**'ile '**aşırı koruyucu aile tutumu**'sergilediğini düşünenlerin grup puan arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulundu ($p=0,022<0,05$). Evet yanıtı verenlerin tutum puanları ($\bar{x}=13,155$), hayır yanıtı verenlerin tutum puanlarından ($\bar{x}=13,884$) düşükdü.

Tablo 6. 5. 6. 5. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Aşırı Otoriter Ve Reddedici Aile Tutumunun Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	P
Farkındalık	Evet	4	6,500	1,915	557,500	0,825
	Hayır	296	6,493	1,126		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	4	10,750	3,594	590,500	0,993
	Hayır	296	11,020	2,526		
Tutum	Evet	4	13,750	2,630	586,500	0,974
	Hayır	296	13,679	2,367		
Rol Edinme	Evet	4	4,250	1,258	278,000	0,029
	Hayır	296	5,395	0,993		
Sorumluluk	Evet	4	6,000	0,000	318,000	0,077
	Hayır	296	5,057	1,132		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	4	41,250	6,602	523,500	0,690
	Hayır	296	41,645	5,098		

*Mann Whitney-U

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile aşırı otoriter ve reddedici aile tutumunun karşılaştırılmasına ait veriler **Tablo 6. 5. 6. 5**'de belirtildi.

Ebeveynlerin 'rol edinme puan ortalamaları' ile 'aşırı otoriter ve reddedici aile tutumu sergilediğini düşünenlerin grup puan ortalamaları' arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı idi ($p=0,029<0,05$). Evet yanıtı verenlerin rol edinme puanları ($\bar{x}=4,250$), hayır yanıtı verenlerin rol edinme puanlarından ($\bar{x}=5,395$) düşükdü.

6. 5. 7. Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumları ile Eşlerinin Destek İhtiyaçlarının Karşılaştırılması

Bu bölümde ebeveynlerin ebeveynlik süreçlerinde eşlerinden hangi konularda daha çok desteğe ihtiyacı olabilecekleri ile hazırbulunuşluk ve hazırbulunuşluk alt grupları arasındaki ilişki incelendi.

Tablo 6. 5. 7. 1. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Takdir Desteğinin Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	P
Farkındalık	Evet	96	6,688	1,049	8606,000	0,062
	Hayır	204	6,402	1,164		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	96	11,302	2,459	8798,000	0,147
	Hayır	204	10,882	2,565		
Tutum	Evet	96	14,125	2,398	7848,000	0,004
	Hayır	204	13,471	2,327		
Rol Edinme	Evet	96	5,531	0,794	9027,000	0,192
	Hayır	204	5,309	1,082		
Sorumluluk	Evet	96	5,021	1,214	9599,000	0,760
	Hayır	204	5,093	1,090		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	96	42,667	4,998	7819,500	0,005
	Hayır	204	41,157	5,099		

*Mann Whitney U

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile takdir desteğinin karşılaştırılmasına ait veriler **Tablo 6. 5. 7. 1**'de belirtildi.

Ebeveynlerin 'tutum puan ortalamaları' ile 'eşinin takdir desteğine ihtiyacı olabileceğini düşünenlerin grup puan ortalamaları' arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulundu ($p=0,004<0,05$). Evet yanıtı verenlerin tutum puanları ($\bar{X}=14,125$), hayır yanıtı verenlerin tutum puanlarından ($\bar{X}=13,471$) yüksekti.

Ebeveynlerin ‘anne baba hazırbulunuşluk toplam puan ortalamaları’ ile ‘eşinin takdir desteğine ihtiyacı olabileceğini düşünenlerin grup puan ortalamaları’ arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı idi ($p=0,005<0,05$). Evet yanıtı verenlerin anne baba hazırbulunuşluk toplam puanları ($\bar{x}=42,667$), hayır yanıtı verenlerin anne baba hazırbulunuşluk toplam puanlarından ($\bar{x}=41,157$) yüksekti.

Tablo 6. 5. 7.2. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Maddi Destek İhtiyacının Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	P
Farkındalık	Evet	94	6,628	1,155	8909,500	0,221
	Hayır	206	6,432	1,123		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	94	10,585	2,588	8278,000	0,039
	Hayır	206	11,214	2,492		
Tutum	Evet	94	13,904	2,467	8528,500	0,090
	Hayır	206	13,578	2,317		
Rol Edinme	Evet	94	5,521	0,864	8762,000	0,115
	Hayır	206	5,316	1,056		
Sorumluluk	Evet	94	4,936	1,208	8860,500	0,190
	Hayır	206	5,131	1,090		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	94	41,575	5,260	9631,500	0,942
	Hayır	206	41,670	5,049		

*Mann Whitney U Testi

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile maddi destek ihtiyacının karşılaştırılmasına ait bulgulara **Tablo 6. 5. 7. 2'**de yer verildi.

Ebeveynlerin ‘ihtiyaçların giderilmesi puan ortalamaları’ ile ‘eşinin maddi desteğe ihtiyacı olabileceğini düşünenlerin grup puan ortalamaları’ arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulundu ($p=0,039<0,05$). Evet yanıtı verenlerin ihtiyaçların giderilmesi puanları ($\bar{x}=10,585$), hayır yanıtı verenlerin ihtiyaçların giderilmesi puanlarından ($\bar{x}=11,214$) düşükdü.

Tablo 6. 5. 7. 3. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Duygusal Destek İhtiyacının Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	P
Farkındalık	Evet	197	6,523	1,136	9604,000	0,402
	Hayır	103	6,437	1,135		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	197	10,954	2,606	9858,000	0,680
	Hayır	103	11,136	2,401		
Tutum	Evet	197	13,827	2,288	9111,000	0,137
	Hayır	103	13,398	2,494		
Rol Edinme	Evet	197	5,432	0,893	9849,000	0,619
	Hayır	103	5,282	1,183		
Sorumluluk	Evet	197	5,061	1,146	10065,000	0,900
	Hayır	103	5,087	1,104		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	197	41,797	4,995	9809,500	0,637
	Hayır	103	41,340	5,328		

*Mann Whitney U Testi

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile duygusal destek ihtiyacının karşılaştırılmasına ait veriler **Tablo 6. 5. 7. 3'**de belirtildi.

Ebeveynlerin farkındalık, ihtiyaçların giderilmesi, tutum, rol edinme, sorumluluk, anne baba hazırbulunuşluk toplam puan ortalamaları ile eşinin duygusal desteğe ihtiyacı olabileceğini düşünenlerin grup puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildi ($p>0,05$).

Tablo 6. 5. 7. 4. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Bilgi Alma Desteği İhtiyacının Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	P
Farkındalık	Evet	103	6,553	1,235	9463,500	0,292
	Hayır	197	6,462	1,081		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	103	11,418	2,277	8881,000	0,070
	Hayır	197	10,807	2,641		
Tutum	Evet	103	14,039	2,441	8323,000	0,009
	Hayır	197	13,492	2,309		
Rol Edinme	Evet	103	5,398	1,070	9843,000	0,612
	Hayır	197	5,371	0,969		
Sorumluluk	Evet	103	5,097	1,151	9904,500	0,707
	Hayır	197	5,056	1,121		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	103	42,505	5,106	8362,000	0,012
	Hayır	197	41,188	5,062		
*Mann Whitney U Testi						

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile bilgi alma desteği ihtiyacının karşılaştırılmasına ait bulgulara **Tablo 6. 5. 7. 4'**de yer verildi.

Ebeveynlerin '**tutum puan ortalamaları**' ile '**eşininbilgi alma desteğine ihtiyacı olabileceğini düşünenlerin grup ortalamaları**' arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulundu ($p=0,009<0,05$). Evet yanıtı verenlerin tutum puanları ($\bar{X}=14,039$), hayır yanıtı verenlerin tutum puanlarından ($\bar{X}=13,492$) yüksekti.

Ebeveynlerin '**anne baba hazırbulunuşluk toplam puan ortalamaları**' ile '**eşininbilgi alma desteğine ihtiyacı olabileceğini düşünenlerin grup puan ortalamaları**' arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı idi ($p=0,012<0,05$). Evet yanıtı verenlerin anne baba hazırbulunuşluk toplam puanları ($\bar{X}=42,505$), hayır yanıtı verenlerin anne baba hazırbulunuşluk toplam puanlarından ($\bar{X}=41,188$) yüksek bulundu.

Tablo 6. 5. 7. 5. Anne Baba Hazırbulunuşluk Puanları ile Beraberlik Desteğinin Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	MW	P
Farkındalık	Evet	225	6,551	1,121	7536,500	0,127
	Hayır	75	6,320	1,164		
İhtiyaçların Giderilmesi	Evet	225	11,129	2,533	7491,000	0,137
	Hayır	75	10,680	2,526		
Tutum	Evet	225	13,693	2,449	7957,500	0,449
	Hayır	75	13,640	2,109		
Rol Edinme	Evet	225	5,400	1,000	8039,000	0,464
	Hayır	75	5,320	1,016		
Sorumluluk	Evet	225	4,987	1,151	7112,500	0,024
	Hayır	75	5,320	1,029		
Anne Baba Hazırbulunuşluk Toplam	Evet	225	41,760	5,225	7774,000	0,306
	Hayır	75	41,280	4,752		

*Mann Whitney U Testi

Anne baba hazırbulunuşluk puanları ile beraberlik desteğinin karşılaştırılmasına ait veriler **Tablo 6. 5. 7. 5**'de belirtildi.

Ebeveynlerin '**sorumluluk puan ortalamaları**' ile '**eşinin beraberlik desteğine ihtiyacı olabileceğini düşünenlerin grup puan ortalamaları**' arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulundu ($p=0,024<0,05$). Evet yanıtı verenlerin sorumluluk puanları ($\bar{x}=4,987$), hayır yanıtı verenlerin sorumluluk puanlarından ($\bar{x}=5,320$) düşük belirlendi.

7-TARTIŞMA

Çalışmamız ile ülkemizde ilk kez geliştirilen ‘Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne-Baba Rolüne Hazır Olma Durumu Değerlendirme Formu’ geçerli ve güvenilir bulunarak litaretüre kazandırılmıştır. Bu form kapsamında geliştirilen ‘Yeni Çocuk Sahibi Olan Ebeveynlerin Hazırbulunuşluk Düzeylerini Belirleme Ölçeği’ nin geçerlik ve güvenilirlik düzeyleri yüksek bulunmuştur (EK:1)

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde; yeni çocuk sahibi olmuş ebeveynlerin hazırbulunuşluk seviyelerinin, sosyo-demografik özellikler ve ebeveynlik özellikleri ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Yapılan litaretür incelemesinde ebeveynlik ve hazırbulunuşluğa ilişkin yeterli araştırmalar olmadığı saptanmış ve araştırma sonucunda elde edilen bulgular litaretür bilgileri ışığında tartışılmıştır.

TÜİK 2016 verileri ışığında ülkemizdeki toplam nüfus sayısının 79 814 871 olduğu, ‘yıllara ve cinsiyete göre il/ilçe merkezleri ve belde/köyler’ nüfus tablosunda ise kadın nüfusunun daha fazla artış gösterdiği Türkiye nüfusunun %49,8’ini kadın nüfus oluşturduğu saptanmıştır. Araştırma kapsamına alınan ebeveynlerin doğurganlık özellikleride göz önünde bulundurulduğunda popülasyonun %54,3’ünün kadın olduğu görülmektedir (55).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2012 Verilerine Göre; Türkiye’de 15 yaş üzeri eğitim durumuna göre nüfus dağılımında; okuma yazma bilmeyen 2 milyon 784 bin 257 (yüzde 5), okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen 3 milyon 784 bin 667 (yüzde 7) insanımız var. İlköğretim diplomasına sahip olanların sayısı 11 milyon 617 bin 159 (yüzde 21), ortaokul veya dengi okul mezunumuz 2 milyon 849 bin 999 (yüzde 5), lise veya dengi okul mezunumuz 12 milyon 96 bin 830 (yüzde 22) , yüksekokul veya fakülte mezunlarının sayısı 5 milyon 913 bin 187 (yüzde 11) , yüksek lisans mezunu 416 bin 741 (yüzde 1), doktora mezunu ise 122 bin 619 olarak belirlendi (56).

Çalışır ve ark (2009)'da Doğum Sonrası Ebeveynlik Davranışı Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerliği ve güvenilirliği çalışmasında ki örnekleminde yer alan kadınların %63,4'ünün eğitim düzeyi ilköğretim mezunu olarak saptanmıştır (57). TÜİK verilerine zıt olarak örneklem grubumuzdaki ebeveynlerin %46,3'ünün eğitim düzeyinin üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir.

Ülkemizde 15-64 yaş grubunda bulunan (çalışma çağındaki) nüfusun oranı, 2016 yılında bir önceki yıla göre %1,6 artarak %68 olarak gerçekleşmiştir. Artan işsizlik oranı ile birlikte kadın ve erkeklerin işgücü durumlarında da değişiklikler meydana gelmiştir. 15 yaş ve üstü kadın ve erkek bireyler ele alındığında; 2004-2016 yılları arasında erkeklerin işgücüne katılma oranı %70,3 den %72,3'e yükselirken, kadınların oranlarının %23,3'den %33'e yükseldiği ve aralarında bariz fark olduğu göze çarpmaktadır (58). Çalışmamız kapsamında %54'ünü kadınların oluşturduğu 300 ebeveynin %67' sinin bir işte çalıştığı belirlenmiştir. Toplum içerisinde kadınların çalışma hayatında bulunmasının nedeni çoğu zaman ekonomi olduğu açıklanmaktadır. Günümüzde ekonomik koşulların aileleri zorlaması ile ailede bir bireyin çalışması yetersiz kalıp birden fazla aile üyesinin çalışma hayatına girmesini zorunlu kılmaktadır (41).

Erkan ve Kırcı'nın ilköğretim birinci sınıfların hazır bulunuşlukları üzerine yaptığı çalışmasında yer alan Oktay 1983' de yaptığı çalışma sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan ailelerde yetişen çocukların sahip oldukları hazırlık düzeylerinin, diğerlerine göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur (59). Yapılan araştırma araştırma sonuçlarımızı desteklemektedir.

İşgücüne katılım oranı incelendiğinde, kadınların eğitim seviyesi yükseldikçe işgücüne daha fazla katıldıkları görülmektedir. Okuryazar olmayan kadınların işgücüne katılım oranı %16,1, lise altı eğitilmiş kadınların işgücüne katılım oranı %26,6, lise mezunu kadınların işgücüne katılım oranı %32,7, mesleki veya teknik lise mezunu kadınların işgücüne katılım oranı %40,8 iken yükseköğretim mezunu kadınların işgücüne katılım oranı %71,6'dır. Yükseköğretim mezunu kadınlar

işgücüne katılım oranlarına paralel olarak daha fazla aile bütçesine katkı sağlamaktadır (55). Kadınların toplum içindeki değişen yeri, rolleri ile birlikte erkeklerin kadınların çalışması hakkındaki düşünceleri de değişmiştir ve TÜİK 2016 verilerinde her 5 erkekten 4'ü kadınların çalışmasının uygun bulduğunu belirtmiştir (55).

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre; Türkiye'de 2012 yılında 3,7 olan ortalama hanehalkı büyüklüğünün azalma eğilimi göstererek 2016 yılında 3,5 kişi olduğu görülmüştür. Çekirdek aile; 'yalnızca eşlerden veya eşler ve çocuklarından veya yalnız ebeveyn ve en az bir çocuktan oluşan aileler' olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım kapsamında, ADNKS sonuçlarına göre; ülkemizde çekirdek ailelerden oluşan hanehalklarının oranı, 2014 yılında %67,4 iken 2016 yılında %66,4 olmuştur. Tek kişilik hanehalklarının oranının ise 2014 yılında %13,9 iken 2016 yılında %14,9'a yükseldiği görülmüştür. Araştırma kapsamındaki ebeveynlerin aile yapıları incelendiğinde ise; 2016 TÜİK verilerinden de fazla olarak %84,3'ünün çekirdek aile yapısında olduğu belirlenmiştir (60).

Sanayi öncesindeki toplum yapısında geniş aile de akrabalar veya üyesi olduğu kabile/aşiret tarafından toplumsallaşan çocuklar günümüzde artık çekirdek aile yapısında toplumda sosyal bir varlık olmayı öğrenmeye başlamışlardır (25).

Araştırma grubunda ki ebeveynlerin %60,0'ı kendi ekonomik durumunu 'orta' olarak değerlendirmektedir. TÜİK 2015 verilerine göre eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert medyan gelirinin %50'si dikkate alınarak belirlenen yoksulluk sınırına göre, yoksulluk oranı bir önceki yıla göre 0,3 puanlık düşüş ile %14,7 olarak gerçekleşmiştir (61).

TÜİK 2016 verileri 'Annenin yaş grubuna göre doğum yüzdesi' tablosuna bakıldığında; 25-29 yaş aralığında en fazla olduğu belirtilmiştir. Değişen roller, değişen dünya görüşü ile birlikte, ilk kez evlenme ve çocuk sahibi olma yaşı yükselmiştir. Örnekleme grubunda ki ebeveynlerin %49,3'ünün ise yeni doğan

çocuğunun ilk çocuğu olduğu belirlenmiş ve ebeveynlerin ortalama yaş aralığına bakıldığında; %37,0'ının 31-35 yaş aralığında olduğu saptanmıştır. Ebeveynlerin evlilik sürelerine bakıldığında; %42,0'nin 6 yıl ve üzeri süre boyunca evli oldukları saptanmıştır (62).

Hatun Şahin ve Soypak'ın 2010 yılında yaptıkları erken lohusalık sürecinde kadınların algıladıkları eş desteği araştırma kapsamındaki 100 kadının ortalama evlilik süresi 6,8 yıl olarak, çocuk sayısı 1,6 olarak bulunmuştur (15). Yapılan araştırma sonucu araştırmamızdaki evlilik süreleri ve çocuk sayısı ile paralellik göstermektedir.

TÜİK 2016 verileri ışığında adölesan doğurganlık hızı düştüğü göze çarpmaktadır ve araştırmamız kapsamında ki ebeveynlerin %63,0'ının ilk kez ebeveyn olma yaşı 21-30 yaş aralığındadır. Aile yapısı araştırması, 2016 sonuçlarına göre; evlilik deneyimi yaşamış 15 ve daha yukarı yaştaki tüm bireylerin araştırmada beyan ettikleri ilk evlenme yaşları incelendiğinde; Türkiye'de ilk evliliklerin %37,5 ile en çok 20-24 yaş aralığında yapıldığı görülmektedir (62). İlk evliliğini 20-24 yaş aralığında yapan erkeklerin oranı %41,3 iken bu oran kadınlarda %34,3 dür. Kariyer ve çocuk sahibi olma arasında sıkışan kadınlar daha az sayıda çocuğa sahip olmayı tercih etmektedirler. Ayrıca ebeveynler günümüz ekonomik şartlarından dolayı daha az sayıda çocuğu daha iyi yetiştirmeyi tercih etmektedir (63).

Geçtiğimiz yıllarda ebeveynler ebeveynliğe ilişkin bilgileri informal yolla alabilmekteyken, geleneksel olarak ebeveynlik ve çocuk yetiştirme ile ilgili bilgileri geniş aile içindeki büyüklerden, arkadaşlardan, komşular arasındaki diğer yaşlı ailelerden, köylerin yaşlılarından yada din adamlarından almaktaydı. Örneklem grubunda ki ebeveynlerin %56,0'ı ebeveynlik rolü hakkında bilgi almıştır. Araştırma kapsamında ebeveynlerin %54,8'inin aile yakınlarından bilgi almakta olduğu ve %46,4'sinin ise kitap, gazete, dergiden bilgi aldığı saptanmıştır. Aile yapısı ve aile içi ilişkileri teknoloji de büyük bir ölçüde etkilemiştir. Radyo, televizyon, bilgisayar, cep telefonu ve internet aileyi maalesef olumsuz açıdan daha fazla etkilemektedir.

Bunun sonucunda sosyal ve duygusal paylaşımlar azalmış ve bireyler aileden göreceği ilgi, sevgi ve desteği başka yerlerde aramaya başlamıştır (41). Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü'nce yapılan 'Türkiye'de Aile Değerleri' (2010) araştırmasında, Türkiye'nin hızlı bir değişim sürecine girdiği ve bu süreçten en çok ailenin etkilendiğine dikkat çekmiştir. Değişim nedeniyle ortaya çıkan hukuksal, psikolojik ve sosyal konularda 'aile danışmanlığı' merkezlerinin kurulması ve ailelere destek hizmetlerinin verilmesi önerilmiştir (64).

Doğal yardımcı olarak benimsenen aile fertleri ve arkadaşlara dayanma ihtiyacı bireylerin ebeveyn olma gibi önemli kriz süreçlerinde devreye girer. Arkadaş ve ailesinden aldığı bu destek ağı bireyin uyum sürecinde ve sağlığında önemli yer tutar (20). Bu dönemde eşin desteğinin yanısıra aile yakınlarının da destekleri oldukça önemlidir (20, 54). Araştırmamız sonucunda da ebeveynlerin anne baba olmadan önce ve ebeveynlik sürecinde en çok aile yakınlarından bilgi aldıkları (%54,8) saptanmıştır.

Pamukkale Üniversitesi'nin 2010 yılında yürüttüğü 'Okul öncesi dönem çocuğu olan annelerin ebeveyn davranışlarının çocuklarının öz bakım ve sosyal becerileri ile ilişkilerinin incelenmesi' projesi kapsamında ki anneler çocuk bakımı konusunda eğitim alıp almadıkları sorusuna %57.7 oranında evet yanıtını vermiş, eğitimi nereden aldıkları sorusuna ise annelerin %29.4'ü kitap okuyarak yanıtını vermişlerdir (30).

Beydağ'ın 'Doğum Sonu Dönemde Anneliğe Uyum ve Hemşirenin Rolü' isimli makalesinde yer verdiği Pidnam tarafından 1987 yılında yapılan araştırma da ailelere 'bebek sahibi olmak size ne ifade ediyor?' sorusu yöneltilmiştir, aileler soruyu bebek bakımı ile ilgili işler yorucu ama mutluluk verici, ayrıca bebeğin büyüyüp geliştiğini görmek memnuniyet verici olarak cevaplamıştır (25). Araştırmamıza katılan ebeveynlerin yarısından fazlası ebeveyn olmanın anlamını çocuklarının duygusal (%59,7) ve sosyo-kültürel (%62,7) ihtiyaçlarının karşılanması olduğunu belirtmiştir.

Çalışma sonucunda ebeveynlerin çoğunluğunun (%91,0) çocuklarına birşeyler öğretmenin ve (%82,3) oyun oynamanın çocukları ile birlikte yapabilecekleri faaliyetler olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü'nce yapılan 'Türkiye'de Aile Değerleri' (2010) araştırmasında kadın rolleri ile ilgili geleneksel kalıpların değişmekte olup, eşitlikçi bir anlayışla ev içi işlerin eşlerin birlikte işbirliği ile yaptıkları görevler olarak algıladıkları sonucu ortaya çıkmıştır (64). Theraplay yaklaşımı ile eğlenceli ve oyuncu etkileşimler, ebeveyn ve çocukların birbirlerine karşı fiziksel ve duygusal olarak yakınlaşmalarına ve daha sağlıklı ebeveyn çocuk iletişimine yardımcı olmaktadır (1, 65).

Ebeveynliğe uyum sürecinde, ebeveynlerin birbirleri arasındaki ilişki ve aile üyelerinin tutarsız yaklaşımları ebeveynlerin ebeveynliğe uyum sürecini olumsuz etkiler (15). Örneklem grubundaki ebeveynlerin %49,7'si aile içindeki ilişkisini/etkileşimini 'iyi' olarak tanımlamıştır. Ebeveynlerin etkileşimi çocukların gelişim sürecini destekleyen önemli bir unsurdur. Bu unsur hamilelikten başlayıp yaşamın ilk yıllarında şekillenir ve ebeveyn çocuk etkileşiminin alt yapısının oluşum aşamasında önemlidir (65). TÜİK tarafından yapılan 'Aile Yapısı Araştırması' 2016 sonuçlarına göre; 15 yaş ve üzeri yaştaki bireylerin ailelerinin genel mutluluk durumunu nasıl değerlendirdikleri incelendiğinde, %74,4'ünün ailelerini mutlu olarak beyan ettiği, %20'sinin ailesinin mutluluk düzeyini orta bulduğu, %5,7'sinin ise ailesini mutsuz olarak beyan ettiği görülmektedir. Bireylerin %74,4'ü ise ailelerinin mutlu olduğunu beyan etmiştir (60).

Haktanır ve arkadaşları (1999) tarafından Türkiye'de anne baba tutumları konusunda araştırmalar yapmıştır. Sosyo-ekonomik düzeyi düşük ailelerin, cezalandırıcı, istismar ve ihmale varan olumsuz tutumlar sergiledikleri gözlenirken, ailelerin sosyo-ekonomik düzeyleri yükseldikçe bu olumsuz tutumları sergilemelerinin azaldığı ve daha demokratik tutumları sergiledikleri görülmüştür. Ülkemizde alt, orta ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerde koruyucu ve otoriter tutumların yaygın olarak kullanıldığının görülmesi yetişkinlerin genel yapısını ortaya koymaktadır (66, 67).

Toplumumuzda koruyucu tutumların özellikle annelerde daha sık gözlendiği görülmektedir. Anne babaların eğitim düzeyleri yükseldikçe çocuğu ihmal, ihtiyaçlarına karşı duyarsızlık hatta psikolojik anlamda ilgisiz tutumun ya da şartlı sevgi gösterme, çocuktan verilen emir ve istekleri mutlaka yerine getirmesini isteme ve cezaya dönük davranışları içeren otoriter tutumun yerini çocuğa eşit hak tanıyan, fikirlerine saygı gösteren ve destekleyen, karşılıklı paylaşımda bulunan ve koşulsuz sevgi içeren demokratik tutuma bıraktığı söylenebilir (66). Eğitim düzeylerinin yükselmesi ebeveynlere olaylara farklı bakış açıları ile bakabilme ve olayları farklı açılardan değerlendirebilme yeteneği kazandırmıştır ve ebeveyn tutum ve davranışlarını etkilemektedir. Aileler artık çocuklarını yetiştirirken daha demokratik ve güven verici şekilde tutumlar sergilemeye yönelmişlerdir. Çalışma kapsamında ebeveynlere kendilerini yansıttığını düşündükleri ebeveyn tutumlarının ne olduğu sorusuna yanıt olarak ise %80,0'ı kabul edici, güven verici ve demokratik aile tutumunun kendilerini yansıttıklarını belirtmiştir. Özyürek (2004) ebeveynlerin eğitim düzeyi yükseldikçe çocuklarına karşı demokratik tutumlarının arttığı, aşırı koruyucu tutumların azaldığını belirlemiştir (68, 69). Anne babasının kendisine olan tutumlarında yüksek duygusal sıcaklık algılayan çocukların daha dışa dönük oldukları, ebeveyn tutumlarının özellikle aşırı koruyucu ve reddedici tutumların psikiyatrik belirtiler ile ilişkili olduğu saptanmıştır (70).

Baskıcı, disiplinli ve aşırı koruyucu ebeveynlerin genel olarak çocuk üzerinde olumsuz, demokratik ve kabul edici tutum sergileyen ebeveynlerin ise çocuklar üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu, annelerin babalardan daha fazla demokratik tutuma sahip oldukları, ilkökul/okuryazar öğrenim düzeyinde olan ebeveynlerin lise ve ön lisans/lisans öğrenim düzeyinde olan ebeveynlerden daha otoriter bir tutuma sahip oldukları, eğitim düzeyi yükseldikçe demokratik tutumların arttığı ve çocuklarına daha fazla özgürlük verdiklerini ortaya koymuştur (42).

Çalışmamız kapsamında mükemmelliyetçi anne baba tutumuna sahip olan ebeveynlerin anne baba hazırbulunuşluk ölçeği kapsamında ihtiyaçların giderilmesi alt boyutu toplam puanlarında artış görülmektedir. Fakat diğer alt boyutlarda ve toplam puan da farklılık gözükmemektedir. Mükemmelliyetçi tutuma sahip anne

babaların aslında çocuklarının tüm ihtiyaçlarının karşıladığı herşeyin maddi anlamda tam olmasını öngördüklerini düşünülmektedir.

Ebeveynlerin cinsiyetleri, yaşadıkları bölge, öğrenim durumu, yaşları, evlendikleri yaş ve çocuk sayıları gibi faktörlerin ebeveynlik tutumlarını etkilediği saptanmıştır (42). Ebeveynlik tutumunu etkileyen faktörlerin ebeveynlerin hazırbulunmuşluklarını da etkilediği düşünülmektedir.

Çocuk yetiştirme sürecinde tüm aileler hem duygusal olarak hem de uygulamada desteğe ihtiyaç duymaktadır. Gelişen ve değişen günümüz koşulları (sosyal, ekonomik ve demografik değişiklikler, hem evde hem işte çalışmak zorunda olan aileler, tek ebeveynle çocuk yetiştiren ebeveynlerdeki artış ve çekirdek aile, ailelerde artan stres) ile birlikte ailelerin aile ve çocuk eğitimi konusunda destek alabilecekleri informal kaynaklara ulaşımı güçleştirmektedir (71).

Ebeveynlik süreçlerinde eşlerin birbirlerinden en çok duygusal desteğe (%65,7) ve beraberlik desteğine (%75,0) ihtiyaç duydukları saptanmıştır. Eşler arasındaki beraberlik desteğinin aslında ebeveynlerin birbirlerine karşı iş gücü ve sorumluluk beklentilerini yansıtmaktadır. Ebeveynlik süreçlerinde eşlerin ebeveynlik sorumlulukları ve çocuğun ihtiyaçlarının karşılanması basamağında birlikte hareket edip beraberce yürütülmesine daha çok ihtiyaç duydukları saptanmıştır. Bireylerin çevrelerinden aldıkları yardımlar sosyal destek olarak tanımlanır. Eş desteği, diğer bir çok faktör gibi anneliğe uyum döneminde önemli bir faktördür. Kadının doğum sırasında ki algıladığı sosyal destek ve eş desteği arasında pozitif bir ilişki mevcuttur (4). Gebelik ve doğum sonrasında ki depresyon durumunda gebelik döneminde ki psiko-sosyal ve duygusal yetersizlik belirleyici bir etkidir (4).

Aile kurumunun yapısında meydana gelen dönüşümler, gelenekselden modern evlilik, ebeveyn ilişkileri, aile içerisinde kadın ve erkeğin statü ve rollerinde birtakım farklılıklara neden olmaktadır.

Türkiye’de 1950li yıllardan itibaren düşüşe geçen doğurganlık hızı 1970li yıllardan sonra ivme kazanarak devam etmiştir. Toplam doğurganlık hızı 6-7’li seviyelerden bugün kadın başına 2 çocuga kadar düşmüştür. Bu düşüşü etkileyen faktörlerin başında sosyo-ekonomik dönüşüm bağlamında toplumun eğitim düzeyinin artması olmuştur. Eğitim üreme davranışlarının değişmesinde etken olmaktadır. (65). Anne baba ve çocuk arasındaki etkileşim her çocuk ve anne baba için bir ihtiyaç olarak görülmektedir (65).

Tezel Şahin F ve Cevher FN’nin çalışmasında belirttiği üzere Genez ve Muluk’un (2004) yaptıkları çalışmada alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin yapılarını ve anne-çocuk ilişkilerini ele almıştır. Üst sosyo-ekonomik düzeyde olan ailelerin, alt sosyo-ekonomik düzeyde olan ailelere göre aile yapılarını ve ebeveyn-çocuk ilişkisini daha olumlu değerlendirdikleri ortaya konmuştur. (22, 72) Ailelerin sosyo-ekonomik düzeyleri yükseldikçe ebeveynlerin çocuklarının ihtiyaçlarını giderebilme olanakları da artmaktadır (26). Annenin yaşı, eğitim durumu, çalışma ve sosyo-ekonomik durumu, kişilik özellikleri v.b. durumların annelerin ennelik rolüne uyumunu etkileyen faktörler olduğu saptanmıştır (45,73).

Cinsiyet oranı ve işgücüne katılan kadınların oranı ile birlikte toplumda ki kadın, erkek ve ebeveyn rolleri de etkilenmektedir (55). Eğitim düzeyi yükseldikçe kişinin yeni fikirlere daha açık olduğu ve yeni iş fırsatlarını yakalayabilme olasılığının arttığı saptanmıştır (63).

Kadınların eğitim düzeyleri arttıkça doğurganlık düzeylerinin düştüğü hem klasik demografik geçiş kuramında, hem de neoklasik iktisat kuramlarında sıkça belirtilmektedir. Daha yüksek eğitim düzeyi bireylerin yeni fikirler, olanaklarla tanışma fırsatına sahip olmasını ve daha iyi iş fırsatları yakalayabilme olasılığını da arttıracaktır. Kadınlar daha az sayıda çocuga sahip olmayı tercih etmektedir.

Annelerin eğitim düzeyleri ve doğurganlıkları arasında negatif bir ilişki olduğu gerek ulusal literatürde gerekse uluslararası literatürde belirtilmiştir. Kadınların

eğitim düzeyleri arttıka doğurganlık düzeylerinin azaldığı gürmektedir. Kadınlar daha geç yaşta evlenmekte dolayısı ile gebelik riski altında oldukları süre kısalmaktadır (63).

Kadının ev dışında çalışması ve kadın haklarını savunan örgütlerin artması ile birlikte kadın hakları ve sorumluluklarına ilişkin geleneksel dengeler tamamen sarsılmaya başlayıp değişim olgusu içerisine girmiştir. Erkeğin azalan gücünü içine sindirmemesi ve kadının da evlilikte erkeğin gücüne güç katması bunun sonucunda erkeğin gücünü paylaşmaya yanaşmaması ile birlikte aile içerisinde ki çatışmalar artmaktadır. (41).

Ebeveynlik dönemine bireysel geçişlerin oldukça güç ve çoğunlukla istenmeyen şekilde olabilmektedir. Bu geçiş dönemi kadın ve erkeklerde farklı şekillerde olup erkekler de daha güç olduğu yapılan araştırma sonuçlarında belirtilmiştir (71).

Çocukların aile içinde aldıkları eğitim ileriki yıllara temel teşkil etmektedir. Bu yüzden aile çocuğun eğitiminde hayati bir rol oynamaktadır. Ebeveynlere verilen aile eğitim programları ebeveynlere hem ebeveynlikle ilgili bilgileri hem de ocuk bakımı ve eğitimiyle ilgili bilgiler kazandırmaktadır. (46).

Ebeveynlerin doğum öncesi eğitiminde yapılan yetersiz hazırlığın hem kadınlar hem de eşleri için bir endişe kaynağı olduğu belirtilmektedir (72, 73, 51).

Çocuğun yetiştirilmesinde ebeveynler ile toplumun bir bütün olarak sorumluluğu paylaşmaları gerektiğinin farkında olması için vurgu yapıldığı Kadına Karşı Hertürlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nde (Convention on Elimination of All Forms of Discrimination Againsts Women-CEDAW, 1979) anneliğin toplumsal bakımdan önemi göze çarpar (15). Kadınların ebeveyn olma süreçlerindeki gördükleri yeterli derecedeki destek, sağlıklı ve mutlu bir deneyim geçirmesini ve anne-bebek sağlığını etkilemektedir (15).

Yapılan litaretür taramasında çeşitli alanlarda ve farklı değişkenlerle yapılan çalışmalarda aile ve aile ortamının, ailenin sosyoekonomik düzeyinin, ebeveyn çocuk iletişiminin, çocuk bakımının, ebeveynlerin eğitim düzeyinin, olumlu akran ilişkilerinin, evin fiziksel yapısının v.b. faktörlerin hazırbulunuşluğu etkilediği saptanmıştır (45).

Birey bir etkinliği yapmaya hazırsa bu etkinliği yapmak bireye mutluluk verir, etkinliği yapmaya hazır fakat etkinliği yapmasına izin verilmezse ve etkinliği yapmaya hazır olmadığı halde yapmak zorunda bırakılırsa, bu durum bireyde kızgınlığa neden olmaktadır (45). Litaretür hazırbulunuşluğun önemini vurgulamaktadır. Bu bilgiler ışığında ebeveynler de ne kadar hazır bir şekilde ebeveyn olurlarsa o denli mutlu olacaklardır.

Gebelikler her zaman ebeveynlerin kendi planlaması ve istekleri ile oluşmamaktadır. Aile üyelerinin düşünceleri, çevre, kültürel baskılar v. b. durumların etkisi doğrultusunda plansız bir şekilde gebelikler meydana gelebilmektedir. Bireyler istemese bile başkalarını mutlu etmek için gebe kalmaya karar verebilmektedir. Gebeliklerin ebeveynlerin isteği dışında plansız bir şekilde meydana gelmesi de ebeveynlerin gebelik süreci ve ebeveynlik rolüne uyum sürecini güçleştirmektedir (25).

Ebeveynlerin eşlerinden aldıkları olumlu destek doğum sonu döneme uyumu kolaylaştırmaktadır (25). Ve aile üyeleri yaşam boyu birey için en önemli kişisel destek kaynaklarıdır (42). Gebeliğin istenerek ve planlanarak olması ve algılanan sosyal destek düzeyi anneliğe uyumu etkilemektedir. Çalışmamıza katılan ebeveynlerin bu süreçte eşlerinde birbirlerinden en çok beraberlik (%75,0) ve duygusal (%65,7) desteğine ihtiyaç duymaktadır. Brotherson'un 2008'de ki araştırma sonuçlarına göre kadınlar daha çok kadın akrabalar ve aile yakınlarından destek almak istediklerini belirtmişlerdir (50). Çocuk sayısı, evlilik süresi, evlenme şekli, cinsiyet ve gelir durumu eşlerin birbirinden algıladıkları destek düzeyini

etkilemektedir. Brown ve diğerklerinin 1986'da yaptığı araştırmaayla da eşinden yeterince destek gördüğünü düşünen bireylerin, depresyona girme riskinin azaldığı saptanmıştır (42, 74).

Gebelik ve ebeveynliğe geçiş dönemleri ailelerin özellikle uyum sorunu yaşadıkları dönemlerdir. Ebeveynlerin ebeveynliğe geçiş hakkında destek mekanizmaları dahil olmak üzere; bilgi ve doğum öncesi eğitim, emzirme, pratik bebek bakımı ve ilişki değişiklikleri gibi konularda zayıf oldukları saptanmıştır (72).

Mercer 1985 yılında yaptığı 'yaşın annelik rolüne etkisi' konulu çalışmasında riskli bir gebelik dönemi geçiren ve genç yaşta anne olan kadınların daha uzun bir sürede annelik rolü kazandıklarını saptamıştır (75). Kadının annelik rolü kazanmasında ise yaşının, doğum sayısının, yenidoğan bebeğinin sağlık durumunun, stresin ve sosyal desteğin önemli faktörler olduğunu belirtmiştir (25).

Erkan ve Kırca (2010) okul öncesi eğitim alan ve almayan çocukların hazırbulunuşlukları konulu araştırmalarında, cinsiyet ve anne baba öğrenim düzeyi değişkenlerini karşılaştırmışları ve çalışma sonucunda ise okul öncesi eğitim alan çocukların daha hazır oldukları ve ebeveynlerinin eğitim düzeylerinin daha yüksek olduğu fakat cinsiyetlerinin hazırbulunuşluklarını etkilemediğini saptanmışlardır (59). Yenilmez ve Kakmacı (2008) ise 700 ğrenci ile yaptıkları 7. Sınıfta ki öğrencilerin matematik dersine hazırbulunuşluklarını inceledikleri çalışmalarında hazırbulunuşluk düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığını saptamıştır. Yapılan araştırma sonuçları araştırmamızla paralellik göstermekte bulgularımızı desteklemektedir. Ebeveynlerin hazırbulunuşlukta cinsiyetlerinin etkili olmadığı fakat eğitim düzeylerinin hazırbulunuşluklarını bütün alt boyutlarında etkilediği belirlenmiştir (59, 76).

Ebeveynlerin ebeveyn olmadan önce daha çok bilgi sahibi olmaya ihtiyaç duydukları ortaya konmuştur (72).

Harman ve Çelikler'in 2012 yılında yaptıkları çalışmada yer alan Reio ve Devis (2005) çalışmalarında hazırbulunuşluk düzeyinin yaşa göre farklılık gösterdiği; ancak cinsiyete göre bir farklılık göstermediğini ortaya koymuştur. Araştırmamızda ise hem yaşa hemde cinsiyete göre farklılık saptanmamıştır. Araştırma popülasyonunun büyük bir kısmını üniversite mezunu ebeveynin oluşturduğu göz önünde bulundurulduğunda bu durumun hazırbulunuşluğu etkilediği düşünülmektedir. Fakat ebeveynlere yönelik aile önerilere ve aile katılım programlarına yer verilse de düzenli bir programa rastlanmamıştır (45).

Birçok toplumda yetişkin olan bireylerin anne olması bireyin yerine getirmesi gereken görev olarak görülmektedir ve kadınlar toplum içerisinde sosyal olarak bu göreve yönelik sürekli hazırlanmaktadır. Hazır olan yetişkin bireyler toplum tarafından kabul görürken, hazır olmayan bireylerin ise toplum tarafından red edildiği yadsınamaz bir gerçektir. Bu baskı ve kabul olunuşta ebeveynlerin ebeveyn olmaya hazırbulunuşluklarını etkilemektedir (25).

Kadının eğitimi ve doğurganlık düzeyi arasında ki negatif ilişki gerek ulusal gerek uluslar arası literatürde sıkça yer alan ve yinelenen bir bulgudur. Düşük eğitim düzeyine sahip annelerin doğurganlıklarının daha yüksek olduğu çocuk sayısının da doğurganlık hızı ile birlikte daha fazla olduğu belirtilmiştir. Araştırmamız kapsamında ise ebeveynlerin hazırbulunuşluklarında eğitimin önemli bir faktör olduğuna dikkat çekilmiştir. Litaretür ve araştırmamız ışığında düşük eğitim düzeyine sahip annelerin doğurganlık düzeyleri ne kadar yüksek olsa da ebeveynliğe hazırbulunuşluklarının düşük olduğu ve annelerin ebeveynliğe hazır olmadan çocuk sahibi oldukları düşünülmektedir (63).

TNSA 2003 yılında ki eğitim durumuna göre doğurganlık göstergeleri incelendiğinde; eğitimsiz her 10 kadından 7'sinin 4 veya fazla sayıda çocuk sahibi olduğu, lise ve üzeri eğitim düzeyinde ki kadınların %7'si 4 veya daha fazla çocuk sahibi olduğu ve eğitimsiz kadınların sadece %2'sinin tek çocuk sahibi olduğu

belirlenmiştir (77). Bu veriler bizim araştırmamız ile de benzerlik göstermektedir. Araştırma popülasyonumuzun yaklaşık yarısının üniversite mezunu (%46.3) ve ilk çocukları (%49.3) olduğu saptanmıştır.

Ebeveyn olma kararı verme sürecinde iş, eğitim ve gelire göre değişen sosyoekonomik durum etkilidir. Ebeveynlerin sahip olduğu yaşam stili ve değerleri sosyoekonomik durumlarını yansıtmaktadır. Bu nedenle bazı ebeveynler yeterli düzeyde ekonomik kaynaklara sahip olana kadar evlenme ve ebeveyn olma kararı vermemekte, ilk doğum ve evlilik yaşlarını geciktirmektedir (25).

Beydağ 2007'de yapmış olduğu araştırmasında, annelik rolünün kazanılması sürecinin doğumu takip eden 3-10 ay arasında gerçekteştiğini ileri sürmüş ve annelik rolünün kabulü ve bu rolün kazanılması sürecinde de annenin doğum sayısının, eğitim düzeyinin, çalışma durumunun ve çevresinden aldığı sosyal desteğin önemli bir faktör olduğunu saptamıştır (25).

Annelik rolünün kazanılması birinci safha, formal biçimsel safha, informal safha ve kişisel safhası olarak dört safha da gerçekteşmekte, gebelikten başlayıp ebeveynlik süreci boyunca devam etmektedir. İlk safha da kadın anneliğe ilişkin rol ve modelleri izler ve gelecekteki ebeveynliğe kendini hazırlar (25). Araştırmamız sonucunda eğitimin hazırbulunuşluğu etkilediği göz önünde bulundurulduğunda bireylere verilen eğitimlerin bu safhada bireyler üzerinde daha etkili olabileceği, ebeveynlik öncesi bireylere verilen eğitimlerin ilk ebeveynliğe uyum safhasını daha kolay geçirmesini sağlayacağı, ileri ki safhalarda ebeveynlerin daha az güçlük çekeceği ve daha hazır bir ebeveynlik davranışları sergileyeceği düşünülmektedir.

İlk defa gebelik deneyimi yaşayan annelerin daha fazla uyum sorunu yaşadıkları bazı kaynaklarda (29) belirtilmesine rağmen, araştırmamıza katılan ebeveynlerin %49,3'ünün ilk çocuğu olduğu halde ebeveynlerin %82'si kendini ebeveyn olmaya hazır hissetmektedir.

8-SONUÇ

Yaşadığımız yüzyıldaki hızlı gelişim ve değişimler, içinde bulunduğumuz toplumun bütün alanlarında kökten değişikliklere neden olmuştur. Fakat ailenin temel de değişmeyen tek şey olduğu, çocuğun hayatının merkezinde aile olduğu ve olumlu veya olumsuz bir şekilde çocuğun hayatına ışık tutup yön verdiği de yadsınamaz bir gerçektir.

Ebeveynliğe getirilen geniş bir bakış açısı ile birlikte ebeveyn olmanın temel anlam ve görevi; yalnızca çocukların yaşamını devam ettirmesi sürecinde onlara yardımcı olmak veya uygun disiplin yöntemlerini kullanmak değil, çocukların aile içi ve dışında tüm kapasitelerini geliştirmelerine olanak sağlamak ve bu koşulları yaratmaktır.

Yeni çocuk sahibi olmuş ebeveynlerin anne baba rolüne hazır olma durumunun değerlendirilmesini sağlayan ve ülkemizde ilk kez geliştirilen ‘Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumu Ölçeği’ geçerli ve güvenilir bulunarak literatüre kazandırılmıştır (Ek:1).

Yeni çocuk sahibi olmuş ebeveynlerin anne baba rolüne hazır olma durumu ile sosyodemografik özelliklerinin karşılaştırılması amacıyla yapılan bu araştırmada aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

- Anne babaların eğitim düzeyleri arttıkça ebeveynliğe hazırbulunuşlukları ile hazırbulunuşluk alt boyutunda farkındalık düzeyleri, çocukların ihtiyaçlarının giderilmesi, çocuğa yönelik tutumlarının da olumlu etkilendiği,
- Anne babaların ekonomik durumları arttıkça hazırbulunuşluk durumlarının da arttığı ve çocukların ihtiyaçlarının giderilmesi alt boyutunda kendilerini daha hazır hissettikleri,

- Ebeveynlerin evlilik süresi arttıkça ebeveynliğe daha hazır olduklarını düşündükleri,
- İlk kez çocuk sahibi olacak ebeveynlerin diğer ebeveynlere göre anne baba olmaya kendilerini daha hazır hissettikleri; ebeveynlerin farkındalık, çocuk ihtiyaçlarının giderilmesi ve tutum alt boyutlarında kendilerini daha hazır gördükleri,
- Anne babaların ebeveyn olmadan önce ebeveynlik hakkında bilgi sahibi olmalarının ebeveynliğe hazırbulunuşluklarını olumlu yönde etkilediği,
- Anne babalara göre ebeveynliğin çocukların daha çok fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarının karşılanması anlamına geldiğive ebeveynliğe hazırbulunuşluk durumları ile ilişkili olduğu,
- Çocukları ile birlikte faaliyet (çocuklarının uyuması, okul ödevlerine yardım etmesi, çocukların bezini değiştirmesi) gösterebileceklerini düşünen ebeveynlerin kendilerini ebeveyn olmaya daha hazır hissettikleri,
- Aile içindeki ilişkilerini ‘**çok iyi**’ olarak tanımlayan ebeveynlerin kendilerini anne baba olmaya daha hazır hissettikleri,
- Aile içinde eşlerin birbirlerine takdir ve bilgi desteği sağlamalarının hazırbulunuşluklarını da olumlu yönde etkilediği saptanmıştır.

Çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler ileri sürülmüştür.

- Gerek uluslararası gerek ulusal literatür incelendiğinde aile, ebeveynlik, ebeveyn rolleri ve hazırbulunuşluk hakkında ki araştırmaların artmakta olduğu görülmektedir. Çocuk sağlığının gelişiminde ebeveynlik sürecinin önemi bu araştırma ile bir kez daha vurgulanmıştır, bu nedenle konuya ilişkin daha fazla araştırmaların yapılması topluma olumlu katkılar sağlayacaktır.
- ‘Yeni çocuk sahibi olmuş ebeveynlerin anne baba rolüne hazır olma durumu ölçeğinin’ çocuk ve ebeveynlere yönelik farklı alanlar ile ilişkisi araştırılarak geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmalı ve kullanılmalıdır.
- Araştırmamız kapsamında ele alınmayan ebeveynlerin sosyo-demografik verileri ile ebeveynlik özelliklerini (anne baba tutumları, destek ihtiyaçları, aile içindeki etkileşimleri, v.b.) karşılaştıran araştırmalar yapılmalıdır.
- Çalışmamızın örnekleme Medipol MEGA Üniversite Hastanesi ile sınırlı kalmaktadır. Aynı çalışma üniversite hastaneleri, sağlık kurumları ve devlet hastanelerinde farklı sosyo-demografik, sosyo-ekonomik özelliklere sahip ebeveynlere uygulanarak daha farklı sonuçlar elde edileceği düşünülmektedir. O nedenle farklı gruplarda çalışmanın uygulanması önerilmektedir.
- Çocuk sahibi olmadan önce bu ölçek ebeveynlere uzmanlar veya sağlık çalışanları tarafından uygulanmalı, eksik görülen yönlerle ilişkin ebeveynlere gerekli yönlendirmeler yapılarak danışmanlık hizmetleri verilmelidir.

- Eğitim kurumları ile sağlık kurumları arasında ebeveynlik konularına ilişkin eğitimin verilmesi aracılığıyla gerekli koordinasyon ve işbirliği sağlanmalıdır.
- Ebeveynler sadece çocuklarının bakımından ve yetiştirilmesinden değil aynı zamanda gelişimlerinin en üst seviyeye çıkmasına olanak sağlayan koşulların yaratılmasından da sorumludur ve aile eğitim programları yolu ile bireyler ebeveynlik, çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda bilinçlendirilmeli ve eğitim programları ülke genelinde yaygınlaştırılmalıdır.
- Çocukların sosyal, duygusal, zihinsel ve fiziksel yönden gelişimi ilk olarak ailede başlar ve ebeveynler çocukların bu gelişim dönemlerinde ki ilk öğretmenleridir. Çocuğun hayatında bu kadar önemli bir yer kaplayan ebeveynlerin hem ebeveyn olma becerileri, hem de çocuk bakımı ve eğitimi konularında bilgi ve becerileri geliştirilmeli ve ebeveyn hazırlık programları evlilik öncesi dönemden başlayıp, evlilik süreci ve ebeveyn olma dönemi boyunca sürdürülerek yaşam boyu devam eden eğitim programlarına dönüştürülmelidir.
- Kurumlarda çocuk sahibi olmadan önce yetişkinlere yönelik ebeveynliğe hazırbuluşluğa ilişkin eğitim programları, düzenli aralıklarla hizmet içi eğitim modülü çerçevesinde verilmeli ya da eğitim veren kurumlara bireyler yönlendirilmelidir.
- Toplumun en alt birimleri olan sağlık kuruluşlarında (sağlık ocakları, ana çocuk sağlığı merkezleri, aile hekimlikleri v.b.) anne baba hazırbuluşluğuna ilişkin danışmanlık hizmetleri verilmelidir.

- Toplumun geleceğini oluşturan çocukların daha sağlıklı bir yaşam süreci geçirebilmesi için anne babaların ebeveynliğe ilişkin yapacakları hazırlıklar konusunda toplum kuruluşları tarafından desteklenmelidir.
- Verilen eğitimler ücretsiz olarak tüm toplum kuruluşları ve basın yayın organlarında yaygınlaştırılmalıdır.
- Eğitim düzeyinin anne babaların ebeveynlik süreçlerinde gerek sorumluluk gerekse farkındalık basamaklarında önemli bir etkisi olduğu bulgusundan yola çıkarak toplumun eğitim düzeyi yükseltilmelidir.

9-KAYNAKLAR

1. Demir S. Ebeveyn Yetkinliğinin Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 29(12): 133-148, 2015.
2. Gordon T. Etkili Anne-Baba Eğitimi. Profil Yayınları. 12. Basım, s33-43, İstanbul, 2016.
3. Bayer A. Değişen Toplumsal Yapıda Aile. Şırnak Üniversitesi İlahiyet Fakültesi Dergisi, 4(8) s101-129: 2013.
4. Yavuzer H, Çocuk Psikolojisi. Remzi Kitabevi. 40.Basım, S132,37, İstanbul, 2017.
5. Deave T, Johnson D. The Transition To Parenthood: What Does It Mean For Fathers? Journal Of Advanced Nursing. 6(63): 626–633, 2008.
6. Özkan H, Kanbur A, Apay S, Kılıç M, Ağapınar S, Özorhan EY. Annelerin Doğum Sonu Dönemde Ebeveynlik Davranışlarının Değerlendirilmesi. Şişli Etfal Hastanesi Tıp Bülteni, 3(47); 117-121, 2013.
7. Kaya A, Bozaslan H, Genç G. Üniversite Öğrencilerinin Anne Baba Tutumlarının Problem Çözme Becerilerine, Sosyal Kaygı Düzeylerine ve Akademik Başarılarına Etkisi. Dicle Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 18:208-225, 2012.
8. Filiz Z, Yaprak B. A Study On Classifying Parenting Styles Through Discriminant Analysis (Diskriminant Analizi İle Anne Baba Tutumlarının Sınıflandırılmasına İlişkin Bir Uygulama). Eğitimde Kuram ve Uygulama Journal of Theory and Practice in Education 5 (2): 195-209, 2009.
9. Aydoğdu F, Dilekmen M. Ebeveyn Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(11): 2016.

10. Harman G, Çelikler D. Eğitimde Hazır Bulunuşluğun Önemi Üzeri Bir Derleme Çalışması. Eğitim Ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 1 (3): 2012.
11. Cüceloğlu D. Geliştiren Anne-Baba. Remzi Kitabevi. 1.Basım, s55-111, İstanbul, 2016.
12.Türk Dil Kurumu, Ebeveyn Nedir. <http://www.tdk.gov.tr>. Erişim Tarihi: 22.05.2017.
13.Türk Dil Kurumu, Aile Kavramı Nedir. <http://www.tdk.gov.tr>. Erişim Tarihi: 22.05.2017.
14. Eyce B. Tarihten Günümüze Türk Ailesi Yapısı. Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi. 4: 224-243, 2000.
15. Hatun Şahin N, Soypak F. Erken Lohusalık Sürecinde Kadınların Algıladıkları Eş Desteği. Zeynep Kamil Tıp Bülteni. 41(4): 187-193, 2010.
16. Güleşen A, Yıldız D. Erken Post-partum Dönemde Anne Bebek Bağlanmasının Kanıtı Dayalı Uygulamalar ile İncelenmesi. TAF Prev Med Bull. 12(2): 177-182, 2013.
17. Aksoy AB. Farklı Kültürlerde Ebeveynlik. Kastamonu Eğitim Dergisi, 2(13), 333-38, Ankara, 2005.
18.Ebeveyn Çocuk İlişkisi: 4 Temel Ebeveynlik Stilleri-<http://cocuklaringelisimi.com>. Erişim Tarihi: 13.07.17
19. Ergeshkyzy A, 'Aile İçi Roller ve Manevi Yaklaşım'. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. (Tez Danışmanı: Prof. Dr. Öznur Özdoğan), Ankara, 2012.

20. Öztürk Can H, Aksel EŞ. Ebeveyn Kabulü/Reddi İle Ebeveyn Uygulamaları İlişkisi ve Etkileyen Faktörler. Humanities Sciences (NWSAHS), 12(1):35-51, 2017.
21. Yılmaz S. Aile Araştırmalarının Güncel Sorunları Üzerine Bir Değerlendirme. Tarih Kültür Ve Sanat Araştırmaları Dergisi, 2(4): 2013.
22. Tezel Şahin F, Cevher FN. Türk Toplumunda Aile-Çocuk İlişkilerine Genel Bir Bakış. <http://www.ayk.gov.tr> , 2015.
23.Türk Dil Kurumu, Rol Nedir. <http://www.tdk.gov.tr>. Erişim Tarihi: 22.05.2017.
24. Taner S. Planlanmamış Gebeliklerin Doğum Sonrası Erken Dönemdeki Annelik Davranışına Etkisi. Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı Çocuk Sağlığı Ve Hastalıkları Hemşireliği, Yüksek Lisans Tezi (Tez Danışmanı: Doç. Dr. Hüsniye ÇALIŞIR), Aydın, 2014.
25. Beydağ KD. Doğum Sonu Dönemde Anneliğe Uyum ve Hemşirenin Rolü. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 6(6): 479-484, 2007.
26. Boz M, Altı Yaş Çocuklarının Okula Hazırbulunuşluk Düzeylerinin Veli ve Öğretmen Görüşleri Yönünden İncelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi (Tez Danışmanı: Prof. Dr. Meziyet Arı, Prof. Dr. Reha Alpar), Ankara, 2014.
27. Çalışır H, Karaçam Z, Akgül FA, Kurnaz DA. Doğum Sonrası Ebeveynlik Davranışı Ölçeğinin Türkçe Formunun Geçerliği ve Güvenirliği. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 12(1): 1-8, 2009.
28. Palut B. Düşünme Stilleri ve Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişki. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi. 24:1-11, 2008.

29. Başer M, Mucuk S, Korkmaz Z, Seviğ Ü. Postpartum Dönemde Anne ve Babaların Yenidoğan Bakımına İlişkin Gereksinimlerinin Belirlenmesi (The Determination Of Mother And Father Newborn Care Needs İn Postpartum Period). Sağlık Bilimleri Dergisi (Journal of Health Sciences). 14(Ek Sayı:Hemşirelik Özel Sayısı): 54-58, 2005.
30. Turan T. Okul Öncesi Dönem Çocuğu Olan Annelerin Ebeveyn Davranışlarının Çocuklarının Öz Bakım ve Sosyal Becerileri ile İlişkilerinin İncelenmesi. T.C Pamukkale Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi (PAUBAP) Bilimsel Araştırma Projesi Sonuç Raporu. Denizli, 2010.
31. Aslan N, Arslan Cansever B. Okuldaki Sosyal Etkinliklere Katılımda Ebeveyn-Çocuk Etkileşimi (Kültürlerarası Bir Karşılaştırma). Ege Eğitim Dergisi. 1(8):113-130, 2007.
32. Yurtsever Kılıçgün M. Çocuk Haklarına Yönelik Ebeveyn Tutumları ile Ebeveynlik Rollerini Arasındaki İlişki. Hacettepe Üniversitesi Kültür Merkezi, Sözel Bildiriler XXI, 11-13 Mayıs 2015.
33. Pekşen Akça R. Ana-Babaların Çocuk Yetiştirmede Aşırı Koruyucu Olmaları. Akademik Bakış Dergisi. 29:1-13, 2012.
34. Yavuzer H, Ana-Baba ve Çocuk. Remzi Kitabevi. 25.Basım, S13-14, İstanbul, 2014.
35. Güler Yıldız T. Ana-Baba Eğitimi. Pegem Akademi. 4. Basım. Ankara, 2017.
36. Ünal V. Geleneksel Geniş Aileden Çekirdek Aileye Geçiş Sürecinde Boşanma Sorunu ve Din. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(26), 2013.
37. Özkiraz A, İşçi Baş G. Osmanlıdan Günümüze Aile Yapısı ve Boşanma. KMÜ Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 18(30): 87-95, 2016.

38. Özmete E. Aile Yaşam Kalitesi Dinamikleri: Aile İletişimi, Ebeveyn Sorumlulukları, Duygusal, Duygusal Refah, Fiziksel/Materyal Refahın Algılanması. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3(11), Ankara, 2010.
39. Ünal V. Geleneksel Geniş Aileden Çekirdek Aileye Geçiş Sürecinde Boşanma Sorunu ve Din. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 6(26): 588-601, 2013.
40.Demirkan B. Toplumsal Değişimle Gelen, Değişen Aile Yapısı, w <http://www.tavsiyeediyorum.com>. Erişim Tarihi: 5 Ağustos, 2010.
41. Yaşar Ekici F, Türk Aile Yapısının Değişim ve Dönüşümü ve Bu Değişim ve Dönüşüme Etki Eden Unsurların Değerlendirilmesi. International Journal of Social Science, (30):209-224, 2014.
42. Sak R, Şahin Sak İT, Atli S, Şahin BK. Okul Öncesi Dönem: Anne-Baba Tutumları. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 3(11):972-91, 2015.
43. Canbulat T, Kırıkaş H. İlkokulda Hazırbulunuşluk Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi, 1(1):26-35, 2016.
44.Hazırbulunuşluk Nedir, Tanımı, Özellikleri, Önemi(1), <http://bilgiyelpazesi.com>. Erişim Tarihi:04.05.2017.
45. Harman G, Çelikler D. Eğitimde Hazır Bulunuşluğun Önemi Üzeri Bir Derleme Çalışması. Eğitim Ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 1 (3): 2012.
46. Turaçoğlu İ, Kartal M. 9. Sınıf Öğrencilerinin Bilişsel Hazırbulunuşluk Düzeylerinin Belirlenmesi. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi. 37: 21-36, 2014.

47.Preparing for Parenthood- Together,
<http://ir.library.oregonstate.edu/xmlui/bitstream/handle/1957/18972/EC%201320-E.pdf?sequence=4> Erişim Tarihi: 7. 08. 2006
48. Arkan B, Üstün B. Ebeveyn Eğitim Programları Değerlendirme Rehberi. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi, 3(2): 102-107, 2010.
49. Kadir AK. Değişen Toplumda Aile ve Çocuk Eğitiminde Sorunlar. Ege Eğitim Dergisi, 1(2):25-33, 2002.
50. Brotherson S. Preparing for Parenthood. Family Science Specialist. NDSU Extension Service, 2009.
51. Zeybekoğlu Ö. Günümüzde Erkeklerin Gözünden Babalık ve Aile. Mediterranean Journal of Humanities, 3(2): 297-328, 2013.
52. Tezel Şahin F. Sosyal Değişim Sürecinde Değişen BabaRolü. <http://www.ayk.gov.tr> 765-774, 2015.
53. Priscilla Salant ve Don A. Dillman, How to Conduct Your Own Survey, John Wiley & Sons, Inc. :55, Newyork, 1994,
54. İslamoğlu AH, Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Beta Basım, :150, İstanbul, 2003.
55.TÜİK. İstatistiklerle Kadın. Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, Sayı: 24643, Ankara, 2016. <http://www.tuik.gov.tr>. Erişim Tarihi 25 Temmuz 2017.
56.TÜİK. 15 Yaş Üstü Eğitim Durumu. Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, Ankara, 2012. <https://ismailsaritas.wordpress.com/2013/02/04/turkiye-egitim-durumu-istatistikleri/> Erişim Tarihi 25 Temmuz 2017.

57. Çalışır H, Karaçam Z, Akgül FA, Kurnaz DA. Doğum Sonrası Ebeveynlik Davranışı Ölçeğinin Türkçe Formunun Geçerliği ve Güvenirliği. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 12(1): 1-8, 2009.
58.TÜİK. İşgücü İstatistikleri. Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, Sayı: 21573, Ankara, 2016. <http://www.tuik.gov.tr> Erişim Tarihi 25 Temmuz 2017.
59. Erkan S, Kırca A. Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Hazır Bulunuşluklarına Etkisinin İncelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education) 38:94-106, 2010.
60.TÜİK. İstatistiklerle Aile. Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, Sayı: 24646, Ankara, 2016. <http://www.tuik.gov.tr> Erişim Tarihi 10 Temmuz 2017.
61.TÜİK. Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması. Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, Sayı: 21584, Ankara, 2015. <http://www.tuik.gov.tr>. Erişim Tarihi 25 Temmuz 2017.
62.TÜİK. Aile Yapısı Araştırması. Yayın No: 3046, Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, Ankara, 2016. <http://www.tuik.gov.tr> Erişim Tarihi 25 Temmuz 2017.
63. Eryurt MA, Ergöçmen BA. Ebeveyn Eğitiminin Doğurganlık Üzerindeki Etkisi. Nüfusbilim Dergisi. 30-31:13-28, 2008-09.
64. Türkiye’de Aile Değerleri Araştırması. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü. Ankara, 2010.

65. Akar Gençer A, Belgin Aksoy A. Anne Çocuk Etkileşiminde Farklı Bir Yaklaşım: Theraplay Oyun Terapisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar- Current Approaches in Psychiatry* 8(3): 244-254, 2016.
66. Haktanır G. ve Ark. 'Türkiye'de Anne-Baba Tutumu Araştırmalarına Genel Bakış'. 2.Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi. Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi. Ankara, 1999.
67. Alisinanoğlu F. Çocukların Denetim Odağı ile Algıladıkları Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Çocukların Denetim Odağı ile Anne Baba Tutumları). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2):2015.
68. Uyanık Balat G, Yılmaz E. Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Annelerinin Çocuk Yetiştirme Tutumları İle Ebeveyn Öz Yeterlilik Algılarının İncelenmesi. *NWSA-Education Sciences*. 9 (4): 394-402, 2014.
69. Özyürek A, Tezel Şahin F. 5-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Tutumlarının İncelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 25(2): 19-34, 2005.
70. Dirik G, Yorulmaz O, Karancı AN. Çocukluk Dönemi Ebeveyn Tutumlarının Değerlendirilmesi: Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları-Çocuk Formu. *Türk Psikiyatri Dergisi*. 2(26):123-30, 2015.
71. Tezel Şahin F, Özbey S. Aile Eğitim Programlarına Niçin Gereksinim Duyulmuştur? Aile Eğitim Programları Neden Önemlidir. *Aile ve Toplum Eğitim, Kültür ve Araştırma Dergisi*, 3(12):7-12, 2007.
72. Deave T, Johnson D, Ingram J. Transition to Parenthood: The Needs of Parents in Pregnancy and Early Parenthood. *BMC Pregnancy and Childbirth*. 8(30),2008.

73. Karakuzu E, Koçyiğit S. Ebeveyn Destekli İlkokula Hazırlık Programı'nın (EDİHP) Okul Öncesi Dönem Çocuklarının İlkokula Hazır Bulunuşluğuna Etkisi. *International Journal of Early Childhood Education Studies-IJECES*. 1(1):84-102, 2015.
74. Kaya Ersanlı C, Hotun Şahin N. Gebelerde Ebeveyn Uyum Desteği Programının Ebeveyn Öz Yeterlik Algılar Üzerine Etkileri. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(2): 61-82, 2016.
75. Mercer RT. Becoming A Mother Versus Maternal Role Attainment. *Journal Of Nursing Schelership* 26(3): 226-232, 2004.
76. Yenilmez K, Kakmacı Ö. İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öz Yeterlilik İnanç Düzeyleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 2008.
77. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. Ankara, 2013.

10-EKLER

YENİ ÇOCUK SAHİBİ OLMUŞ EBEVEYNLERİN ANNE BABA ROLÜNE HAZIR OLMA DURUMU İLE SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Sayın Katılımcı

“Yeni çocuk sahibi olmuş ebeveynlerin anne baba rolüne hazır olma durumu ile sosyodemografik özelliklerinin karşılaştırılması” amacıyla planlanmış bu çalışmanın, amacına ulaşması göstereceğiniz hassasiyet ve katkılarınıza bağlıdır.

Lütfen sizi ve düşüncelerinizi en iyi şekilde anlatan ifadelerin yanına (X) işareti koyunuz.

Verdiğiniz tüm yanıtlar gizli tutulacaktır.

Bu çalışmaya katılımınız ve duyarlılığınız için teşekkür ederiz.

TANITICI BİLGİLER

SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

Anket No: ..

Lütfen sosyo-demografik özelliklerinizle ilgili aşağıdaki soruları cevaplandırınız.

1.Cinsiyetiniz?

- a. () Kadın b. () Erkek

2.Yaşınız?.....

3.Eğitim düzeyiniz?

- a. () Okur-yazar b. () İlkokul c. () Ortaokul d. () Lise
e. () Üniversite f. () Lisans Üstü

4. Çalışma durumunuz?

- a. () Evet b. () Hayır

5. Aile tipiniz ?

- a. () Çekirdek Aile (Anne, baba, çocuklar)
b. () Geniş Aile (Anne, baba, çocuklar, büyükanne-baba, teyze, dayı...)

6. Ekonomik durumunuz?

- a. () Çok iyi b. () İyi c. () Orta d. () Kötü e. () Çok kötü

7. Evlilik süreniz?

- a. () 0-1 yıl b. () 2-3 yıl c. () 4-5 yıl d. () 6 yıl ve üzeri

8. Çocuk sayınız ?

- a. () 1 b. () 2 c. () 3 d. () 4 ve üzeri

Lütfen aşağıdaki ebeveynlik ile ilgili soruları cevaplandırınız.

1. İlk kez ebeveyn (anne/baba) olma yaşıınız ?

- a. () 20 yaş ve altı b. () 21-30 yaş c. () 31-40 yaş d. () 41 yaş ve üzeri

2. Daha önceden ebeveynlik (anne/baba) rolü hakkında bilgi aldınız mı?

- a. () Evet b. () Hayır

3. Cevabınız evet ise ebeveynlik (anne/baba) rolü hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir?

- a. () Kitap, gazete, dergi b. () TV, internet c. () Sağlık personeli
d. () Aile yakınları e. () Diğer

4. Ebeveyn (anne-baba) olmanın sizin için anlamı nedir?

- a. () Çocuğu geleceğe hazırlamak için **ekonomik** ihtiyaçlarının karşılanması
b. () Çocuğu geleceğe hazırlamak için **sosyo-kültürel** ihtiyaçlarının karşılanması
c. () Çocuğu geleceğe hazırlamak için **fiziksel** ihtiyaçlarının karşılanması
d. () Çocuğu geleceğe hazırlamak için **duygusal** ihtiyaçlarının karşılanması

5. Aşağıdaki faaliyetlerden hangisini/hangilerini çocuğunuzla birlikte yapabileceğinizi düşünüyorsunuz?

- a. () Oyun oynama
b. () Arkadaş olma
c. () Ona birşeyler öğretme
d. () Okul ödevlerine yardım etme
e. () Uyummasına yardımcı olmak
f. () Bezini değiştirmek
g. () Yemek yedirmek
ğ. () Gezdirmek
h. () Banyo yaptırmak

6. Aile içindeki ilişkinizi/etkileşiminizi nasıl tanımlarsınız ?

- a. () Çok İyi b. () iyi c. () Orta d. () Kötü e. () Çok kötü

9. Aşağıdaki anne-baba tutumlarından hangisi/hangileri sizi yansıtır?

- a. () Aşırı otoriter ve reddedici aile tutumu
b. () Aşırı hoşgörülü aile tutumu
c. () Aşırı koruyucu aile tutumu
d. () Tutarsız aile tutumu
e. () Mükemmeliyetçi anne baba tutumu
f. () Kabul edici, güven verici ve demokratik aile tutumu

10. Ebeveynlik sürecinde eşinizin aşağıdaki konulardan hangisine/hangilerine ihtiyacı olabileceğini düşünüyorsunuz?

- a. () Duygusal destek
b. () Takdir desteği
c. () Maddi destek
d. () Bilgisel destek
e. () Beraberlik desteği

Sıra No	Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumu	Evet	Hayır	Emm Değilim/ Bilmiyorum
1	Kendinizi ebeveyn olmaya hazır hissediyor musunuz?			
2	Sizce eşiniz ebeveynlik rolüne hazır mı?			
3	Sizin için ebeveyn rolüne hazır olmak gerekli midir?			
4	Ebeveynlik sizce yaşanılarak öğrenilen bir durum mudur?			
5	Ebeveynlik rolüne hazır olmak için eğitime ihtiyaç duyuyor musunuz?			
6	Sizce aile içinde ebeveyn (anne-baba) rol dağılımı eşit olmalı mıdır?			
7	Sizce ebeveynliğe özgü rol ve sorumlulukların farkında olmak, iyi bir ebeveyn olmayı etkiler mi?			
8	Eşiniz ile birlikte bebeğinize rol modeli olabileceğinizi düşünüyor musunuz?			
9	Anne babanızı kendinize ebeveynlik konusunda rol modeli olarak görüyor musunuz?			
10	Ebeveynlik konusunda eşinizden yeterince destek görebileceğinizi düşünüyor musunuz?			
11	Eşinizle birlikte bebeğinizin ismine karar verdiniz mi?			
12	Yeni doğmuş bebeğiniz için hazırlanmış bir bebek odanız var mı?			
13	Bebeğinizin ihtiyaçları (kıyafet, mama, bez v.b.) için eşinizle birlikte alış-verişe çıktınız mı?			
14	Bebeğinizin geleceği hakkında herhangi bir kaygınız var mı?			
15	Bebeğinizin geleceğine dair bir planlamanız mevcut mu?			
16	Çocuk sahibi olmak eşiniz ile ortak kararınız mı?			
17	Yeniden çocuk sahibi olmayı düşünür müsünüz?			
18	Aile içerisinde çocuk bakımı konusunda tanımlanmış sorumluluklarınız var mı?			
19	Çocuğunuza yeterli zaman ayırabileceğinizi düşünüyor musunuz?			
20	Çocuk sahibi olmanın hayatınızda önemli değişiklikler meydana getireceğinin farkında mısınız?			
21	Ebeveynlerarası iletişimin ve etkileşimin yeni bir bebek sahibi olmak konusunda etkili olduğunu düşünüyor musunuz?			
22	Çocuğun ebeveyn tarafından kabullenilme veya reddedilmesinin çocuğun genel uyumu üzerinde etkili olduğunu düşünüyor musunuz?			
23	Aile içerisindeki ebeveynlik rollerinin çocukların cinsiyet gelişimleri üzerinde etkili olduğunu düşünüyor musunuz?			
24	Bebeğinizin bakımında eşinizden başka (bakıcı, anneanne-babanne v.b.) size yardımcı olabilecek bir kişi mevcut mu?			
25	İhtiyaç duyduğunuzda ailenizden ekonomik olarak destek sağlayabileceğinizi düşünüyor musunuz?			
26	Ailelere yönelik hazırlanan eğitim programlarının, ebeveynliğe hazır olmak konusunda etkili olduğunu düşünüyor musunuz?			
27	Bebek-çocuk bakımında yaşayabileceğiniz sorunlarınızı paylaşıp, bilgi desteği sağlayabileceğiniz kişiler var mı?			
28	Ebeveynlik sürecinde karar vermekte zorlandığınız durumlarda bir uzman görüşüne başvurmayı düşünür müsünüz?			

UZMAN LİSTESİ

- Prof. Dr. Sema Kuğuoğlu
- Yrd. Doç. Dr. Özlem Avcı
- Yrd. Doç. Dr. Selmin Köse

Sayı : 31034136-302.08.01-E.277
Konu : Şeyma PINAR
Anket Çalışması

03/01/2017

MEDİPOL MEGA HASTANESİ BAŞHEKİMLİĞİNE

Enstitümüz Hemşirelik Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Şeyma PINAR'm, Üniversitemiz Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı tarafından da onaylanmış olan *"Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumu ile Sosyodemografik Özelliklerinin Karşılaştırılması"* isimli tez çalışması kapsamındaki çalışmalarını Hastanenizin, Bebek Bakım Ünitesi'nde Ocak-Mart 2017 tarihleri arasında yapmaları konusunda müsaadelerinizi arz ve rica ederim.

Prof. Dr. Nesrin EMEKLİ
Müdür

Medipol Mega Hastanesi Başhekimliği
Prof. Dr. O. Gazi YIGİTBAŞI
Mesul Müdür
Diploma No:13392
SGK Tezlis Kurum No: 940

Bu belge 5070 sayılı e-İmza Kanununa göre Prof. Dr. Nesrin EMEKLİ tarafından 03.01.2017 tarihinde e-İmzalanmıştır.
Evrakınızı <https://ebys.medipol.edu.tr/e-imza> linkinden F392EB55XA kodu ile doğrulayabilirsiniz.

İstanbul Medipol Üniversitesi

Kavacık Mah. Ekinciler Cad.No:19 Kavacık Kavşağı 34810
Beykoz/İSTANBUL

Tel: 444 85 44
İnternet: www.medipol.edu.tr
Ayrıntılı Bilgi İçin : bilgi@medipol.edu.tr

11-ETİK KURUL ONAYI

T.C.
İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı

E-İmzalıdır

Sayı : 10840098-604.01.01-E.27505
Konu : Etik Kurulu Kararı

22/12/2016

Sayın Yrd. Doç. Dr. Aysel Kökcü Doğan

Üniversitemiz Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kuruluna yapmış olduğunuz “Yeni çocuk sahibi olmuş ebeveynlerin anne baba rolüne hazır olma durumu ile sosyodemografik özelliklerinin karşılaştırılması” isimli başvurunuz incelenmiş olup, etik kurulu kararı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize rica ederim.

Doç. Dr. Hanefi ÖZBEK
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar
Etik Kurulu Başkanı

EK:
-Karar Formu (2 sayfa)

Bu belge 5070 sayılı e-İmza Kanununa göre Prof. Dr. Hanefi ÖZBEK tarafından 22.12.2016 tarihinde e-imzalanmıştır. Evrağımızı <https://ebys.medipol.edu.tr/e-imza> linkinden 7B7881FAX0 kodu ile doğrulayabilirsiniz.

İstanbul Medipol Üniversitesi
Kavacık Mah. Ekinçiler Cad.No:19 Kavacık Kavşağı 34810
Beykoz/İSTANBUL

Tel: 444 85 44
İnternet: www.medipol.edu.tr
Ayrıntılı Bilgi İçin : bilgi@medipol.edu.tr

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU KARAR FORMU

BAŞVURU BİLGİLERİ	ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI	Yeni Çocuk sahibi olmuş ebeveynlerin anne baba rolüne hazır olma durumu ile sosyodemografik özelliklerinin karşılaştırılması			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACI UNVANI/ADI/SOYADI	Yrd. Doç. Dr. Aysel KÖKCÜ DOĞAN			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ UZMANLIK ALANI	Hemşirelik			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ BULUNDUĞU MERKEZ	İstanbul			
	DESTEKLEYİCİ	-			
	ARAŞTIRMAYA KATILAN MERKEZLER	TEK MERKEZ ☒	ÇOK MERKEZLİ ☐	ULUSAL ☒	ULUSLARARASI ☐

**İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU KARAR FORMU**

Değerlendirilen Belgeler	Belge Adı	Tarihi	Versiyon Numarası	Dili		
	ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ/PLANI	19.12.2016		Türkçe ☒	İngilizce ☐	Diğer ☐
Karar Bilgileri	BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU	19.12.2016		Türkçe ☒	İngilizce ☐	Diğer ☐
	Karar No: 562		Tarih: 21/12/2016			
Yukarıda bilgileri verilen Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu başvuru dosyası ile ilgili belgeler araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş ve araştırmanın etik ve bilimsel yönden uygun olduğuna "oybirliği" ile karar verilmiştir.						

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

BAŞKANIN UNVANI / ADI / SOYADI Prof. Dr. Hanefi ÖZBEK

Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsiyet		Araştırma ile ilişki		Katılım *		İmza
Prof. Dr. Şeref DEMİRAYAK	Eczacılık	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Prof. Dr. Hanefi ÖZBEK	Farmakoloji	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yrd. Doç. Dr. Sibel DOĞAN	Psiko-onkoloji	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yrd. Doç. Dr. Devrim TARAKCI	Ergoterapi	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yrd. Doç. Dr. İlnur KESKİN	Histoloji ve Embriyoloji	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Hikmet ÜÇİŞİK	Biyoteknoloji	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	

* :Toplantıda Bulunma

12-ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı	Şeyma	Soyadı	PINAR
Doğum Yeri	Bayrampaşa/İST	Doğum Tarihi	24.02.1993
Uyruğu	TC	TC Kimlik No	48997842876
E-mail	spinar@st.medipol.edu.tr	Tel	538-411 29 45

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mezuniyet Yılı
Doktora/Uzmanlık		
Yüksek Lisans		
Lisans	İstanbul Medipol Üniversitesi – Hemşirelik	2015
Lise	Bayrampaşa Tuna Lisesi	2011

İş Deneyimi (Sondan geçmişe doğru sıralayın)

	Görevi	Kurum	Süre (Yıl - Yıl)
1.	Hemşire	Medipol Mega Hastaneler Kompleksi	2 yıl
2.-	-	-	-
3.-	--	--	-

Yabancı Dilleri	Okuduğunu Anlama*	Konuşma*	Yazma*
İngilizce	İyi	Orta	İyi

Yabancı Dil Sınav Notu

KPDS	YDS	IELTS	TOEFL IBT	TOEFL PBT	TOEFL CBT	FCE	CAE	CPE

	Sayısal	Eşit Ağırlık	Sözel
ALES Puanı	62,75593	62,96396	60,66433
(Diğer) Puanı			

Bilgisayar Bilgisi

Program	Kullanma becerisi
Word	Çok iyi
PowerPoint	Çok iyi
Excel	Orta
SPSS	İyi

